

Lamtua Yesus Dehet Dais Banan na muding Yuhanis

Yesus na mo, asii la?

- 1** ¹Hmunan hesa kua, Ama Lamtua Allah in Teka-teka ngas muik son.
Ama Lamtua in Teka-teka ngas, hai bus Atuli mes sii.
Atuling na leo-leo nol Ama Lamtua Allah.
Nol Un kon na mo, Ama Lamtua Allah.
- ²Dedeng apan-dapa ku nol apan-kloma ki daid lo bii kam,
Atuling na muik leo-leo nol Ama Lamtua Allah memanson.
- ³Ama Lamtua koet totoang sa-saa lias le dadis, pake Atuling na in Teka-teka ngas.
Etan Atuling na koet sa-saa lias lo kam, muik tahan sa-saa mes in dadi lo.
- ⁴Un na mo, peke deng in nuli.
Tiata in nuli ki niam mo,
hapun deng Una.
Un kon banansila el Langa in kaloe ka,
le atuil in nuil ne Langa na ka,
ngat neta, nol nangan taan baktetebebs.
- ⁵Langa na kaloe lako luis se mitang nga;
nol mitang nga tahang nal Langa na lo.
Undeng Langa na kaloe tutungus.

⁶Muik atuli mes didang pait, ngala Yuhanis. Ama Lamtua Allah kon nutus una,^a ⁷le daid saksi man in tek atuli las deng Langa na, halin totoang atuli li parsai nal se Ama Lamtua, undeng Yuhanis in teka ngas.

⁸Langa na, Yuhanis lo. Mo Ama Lamtua nutus una, le tek atuli las deng Langa na. ⁹Ta Atuling man in daid Langa baktetebebes na, maa se apan-kloma kia. Langa na tulu-balang dasi-dais in toma ngas, bel atuli li totoang.

¹⁰Totoang in muik ne apan-kloma ki ngias, Un koet le dadis, mo dedeng Un in maa se apan-kloma kia ka, atuli li taan Un lo. ¹¹Un maa daad nol Un atulin nas esan, mo oen dai sium Un lo. ¹²Mo totoang atuil man in sium Una, nol parsai se Una ngas, Ama Lamtua beles hak le daid Un anan. ¹³Na banansila el in hua ulang oen pait son le daid atuil balu ka. Mo in hua oen balu pait na ka, banansila el atuli li in hua ana ka lo. Nol banansila el biklobe mes man kom le muik in hua-koet ta lo. Ta oen daid Ama Lamtua anan, undeng Ama Lamtua man beles in nuli balu na.

¹⁴Hidim, *'Ama Lamtua in Teka-teka'* ngas,

huan daid atuli son.

Un nuli ne kit hlala kia.

Kit ngat net Un in muun-tes sa.

Un muun-tes ela, undeng Un na mo Ama Lamtua Allah Ana Baun siing nga.

Un kom in tulu Un dalen banan na bel kita,

undeng Un nam meman ela.

Nol totoang man Un in tek deng Ama Lamtua Allah ngas, tom baktetebebes.

¹⁵Yuhanis in Sarain Atuli ka, man tek deng Atuling nia. Un aa niin mumuun le tek noan, "Hii ke! Un niam, Atuling man auk in nahdeh son noan, 'Mam Atuli mes le maa. Un uhu dui deng au. Hua auk bii kam, Un muik lo-lolo hmunan nu son!'"

¹⁶Yuhanis aa ela, lole Atuling na kom isi le tulu Un dalen banan na. Un tulu dalen banan na tutungus ela bel kit totoang. ¹⁷Hmunan nu kit upun Musa, man niung Ama Lamtua Atorang ngas bel kit upu kia-kaon nas. Mo halas nia lam, Yesus Kristus uhu dui, undeng Un man tulu Ama Lamtua dalen banan na bel kita. Nol totoang man Un in tek deng Ama Lamtua Allah ngas, meman toma.

¹⁸Muik tahan atuli mes lo kon, man net Ama Lamtua Allah nol baktetebebes, ela kon nol Musa. Mo Un Ana Baun siing man Un in neka-namnau isi ka, man tulu bel kit Ama Lamtua Allah dalen na. Aan na, muik tutungus ne Ama ka halin na. Ta Un nam kon Ama Lamtua Allah.

Yuhanis in Sarain Atuli ka tulu-balang Lamtua Yesus
(*Matius 3:1-12; Markus 1:1-8; Lukas 3:1-18*)

¹⁹Oe mesan na, tene-tene deng atuil Yahudi man in se Yerusalem mas, nutus tulu agama dehe, nol atuli at ila lo deng ngaal Lewi la, man taom

---

^a 1:6: Matius 3:1; Markus 1:4; Lukas 3:1-2

tutan-lau se Um in Kohe-kanas Tene ka, le lakos se palun Yordan halin na,^b halin ketan Yuhanis in Sarain Atuli ka noan, “Ku niam Kristus man Ama Lamtua hid son le tunang maa ka le?”

Kon nam un tekas deng un apa ka. ²⁰Un siut langa-langa noan, “Lo. Auk niam mo Kristus lo.”

²¹Kon oen ketan un pait noan, “Etan ela lam, ku nia mo asii la? Upung Elia le?”

Un situs noan, “Lo.”

Oen ketan napiut un noan, “Tamlom ku niam mo, Ama Lamtua mee-baah man Un hid le belen maa ka la?”

Un situs pait noan, “Lo.”^c

²²Hidi na kon oen ketan un pait noan, “Etan ela lam, ku nia mo asii la? Tek kaim le! Ta kaim musti pait laok tek tene-tene in nutus kaim le maa ngias. Tulung nge!”

²³Kon nam un aa muid asa man upung Yesaya in dul son noan, “Auk niam atuling man in aa niin mumuun se epe in ete tuun nuas, le tek noan,

‘Totoang atuli li mana-koet lalan na babanan,
le sodo-sium Ama Lamtua in maa kia!

Tao titu lalan na le sium Una.’^d

²⁴Se atuil in maa deng Yerusalem mas, muik atuli at ila lo, kon deng partei agama Farisi. ²⁵Oen ketan Yuhanis noan, “Etan ku Kristus lo, upung Elia lo, nol Ama Lamtua mee-baah man Un hid le belen maa ka lo kam, tasao le ku sarain atuli lia? Ku haup hak deng ola?”

²⁶Kon Yuhanis situs noan, “Auk niam sarain atuli li nini ui tukun. Mo muik Atuli mes son ne mi hlala ka, man mi tanan lo. ²⁷Auk tui atuli li muna kon no, Un nam uhu dui deng au. Auk daid Un atulin in loka-loka tuun kon, auk tatai nolan lo.”^e

²⁸Dais nias totoang daid se Betania, se palun Yordan halin nua. Yuhanis nol un atulin in loka-loka ngas sarain atuil se las.^f

Lamtua Yesus nam tuladang el Ama Lamtua Allah Lae-blai Ana ka

²⁹Ola ka, Yuhanis ngat tam Yesus laok maa bus una. Kon un aa noan, “Ngat Atuling in maa nu le! Un na mo Ama Lamtua Allah Lae-blai Ana ka, man

^b 1:19: Yuhanis maan in sarain atuli ka ngat ne bango 28 ka.   ^c 1:21: Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 18:15, 18; Meliaki 4:5   ^d 1:23: Yesaya 40:3   ^e 1:27: In dula dais Yunanin esa ka dul noan, “loat un nahan na talin na tuun kon no, auk tatai lo.” Nahin na noan, Yuhanis suma atuil ana tukun. Tiata daid Lamtua Yesus atulin in loka-loka tuun kon, un tatai lo.

^f 1:28: ‘Betania’ na kisa deng iung Betania in dadani nol kota Yerusalem ma. Mo maan na tanan babanan lo. Atuil in tana ngas nangan noan, bet ni banansila el dale Basan, man ne tubu Galilea halin leol-saken na ka, lole Yosefus kon dul maan na ngala ka ‘Batanea’. Yosefus nam mo, atuil Yahudi man dul deng sejara Israel bel pamarenta Roma la.

mam mate le kose soleng atuil apan-kloma ki in kula-sala ngas. ³⁰Atuling nia ki, man lahin auk tek mian son noan, ‘Mam muik Atuli mesa, man puit maa. Un na mo uhu dui deng au, undeng Un man muik lo-lolo hmunan nu son, muna deng au.’ ³¹Hmunan nu, auk kon taan noan Un nam mo Kristus lo. Mo halas ni auk sarain atuil Israel las nini ui, le halin oen kon taan Una.

³²⁻³³Ama Lamtua Allah nutus au, le sarain atuli li nini ui. Un kon tek auk noan, ‘Mam Atuli mes tia se ku la. Hidim Auk Koo la niu maa daad se Una. Mam Atuling na man kil Auk Koo Niu ka, le bel Auk atulin nas kuasa.’ Dedeng Atuling na maa ka, auk taan Un meman lo. Mo nikit auk net Ama Lamtua Koo la niu maa deng apan-dapa ku banansila el korkifi ka, le daad se Un dapa, halas-sam auk taan noan, ‘Un nam mo, Atuling nga na!’ ³⁴Auk net dais nas nol auk matang beas si esa. Tiata auk tek mi noan, ‘Atuling in maa nu, Ama Lamtua Allah Ana ka!’ ”

Lamtua Yesus ima-ii man Un tutnalas muna ngas

³⁵Ola ka kon, Yuhanis dil nol un ima-ii at dua lam, ³⁶un ngat net Yesus maa lako deng na, kon un tekas noan, “Ngat le! Ta Un na mo, Ama Lamtua Allah Lae-blai Ana, man mam daid in sui-nahat ta!”

³⁷Nikit Yuhanis ima-ii at dua nas ming un in aa ela ka kon, oen nang una, le lakos muid Yesus. ³⁸Kon Yesus bali le tinang ngam, oen duas laok muid Una. Tiata Un ketan duas noan, “Elola? Mi muik in parlu ke?”

Oen ketan bali Un noan, “*Rabi* daad ne ola ka?” (Se oen dais Aram mam, ‘*Rabi*’ la nahin na noan, ‘Tuang Guru’.)

³⁹Kon Yesus situs noan, “Maa le ngat esan tuun.” Tiata oen laok muid Una, le ngat Un mana la. Oen lakos lisu lam, nataka le diuk aat lelo-maun. Tiata oen daad nol Un didiin lelo dene.

⁴⁰Deng at dua man ming Yuhanis in aa ka, hidim lakos muid Yesus sas, mesan na ngala Anderias. Un nam Simun Petrus palin. ⁴¹Nikit oen pait maas lius kon Anderias laok nuting un kaka Simun meman, le tekan noan, “Hoe kaka! Kaim tutnaal *Mesias* son!” (Se dais Aram mam, ‘*Mesias*’ nahin na noan, ‘Kristus, Atuling man Ama Lamtua hid meman son deng lolo hmunan nu le belen maa ka.’) ⁴²Hidi nam, un nol un kaka ka lako se Yesus.

Kon Yesus ngat una, hidim tekan noan, “Ku niam Simun. Ku amam ma Yuhanis. Kilan deng leol neot nia, atuli haman ku lam, ‘*Kefas*’ ” (Nahin na noan, ‘Petrus’, nol Petrus sa nahin na ‘batu’).[§]

Lamtua Yesus haman Filipus nol Natanel

⁴³⁻⁴⁴Se la kon muik atuli mes didang pait, ngala Filipus. Un ingu la ngala Betsaida. Petrus nol Anderias kon deng iung na.

[§] 1:42: Ngal *Kefas* sa, deng dais Aram mam *kefa*. Nahin na noan, ‘batu’. Ngal *Petrus* sa, deng dais Yunanin nam *petra*. Nahin na noan ‘batu’.

Ola ka kon, Yesus nutus le lako Galilea. Kon nam Un tutnaal Filipus, ta Un nusi noan, “Maa, le muid Au, halin daid Auk atulin!”

⁴⁵Kon nam Filipus lako nuting Natanel le tekan noan, “Kaka! Kaim tutnaal Atuling man upung Musa dulan son ne Ama Lamtua Atorang nga dalen na ka. Ama Lamtua mee-baah hmunan nuas kon dul deng Atuling nia. Un ngala ka Yesus, deng iung Nasaret. Un ama ka ngala Yusuf.”

⁴⁶Mo Natanel siut noan, “Atuil Nasaret!? Idah! Muik tahan dais banan puit deng iung na lo!”

Kon Filipus situn noan, “Hoe! Aa ela deken. Maa le ku ngat esa tukun!”

⁴⁷Nikit Natanel laok maa saol Yesus kon, Yesus tek noan, “Un niam atuil in dalen lolo! Lole ne un dalen na muik in nole-lilung lo. Un niam mo atuil Israel esa!”^h

⁴⁸Natanel keket noan, “Taon elol le Tuang taan au lia?”

Yesus situn noan, “Auk net ku son, oras ku in se kai ina nu leon na ka.ⁱ Oras na lam, Filipus tia haman ku lo bii.”

⁴⁹Kon Natanel hao noan, “Tuang Guru niam taon elola ko, Ama Lamtua Allah, Ana! Nol Tuang kon taon elola ko, kaim atuil Israel li Lahin!”

⁵⁰Yesus keket un noan, “Nataka le ku parsai Au, undeng apin Auk in tek noan, ‘Auk ngat net ku son, oras ku in se kai ina nu leon na ka’ le? Nangan, ta mam ku net dasi-dais man in muun dui pait tas!

⁵¹Auk in tek mia ni tom baktetebebes. Mam mi net apan nu holsai. Kon Ama Lamtua ima-ii in ne sorga nguas niu-saek se Auk halin na. Ta Auk niam mo, Atuling Baktetebebes sa.”^j

Fesat in sapa se iung Kana

2 ¹Bingin dua ka, muik fesat in sapa se iung Kana, se propinsi Galilea. Yesus mama kon lako muid fesat na. ²Yesus nol Un ima-ii las kon haup in haep. Tiata oen lakos kon.

³Mo nesang lo kon, anggor in se fesat na ka hidi. Kon Yesus mama tek Un noan, “Tulung le! Ta oen anggor in ninu ki hidi son nian.”

⁴Yesus situn noan, “Mama. Tasao le maam in koma ka le Auk pal in mana-koet tia? Auk oras si maa lius lo bii.”

^h **1:47:** Lamtua Yesus in aa mo bango nia ki muik nahin noan, hmunan nu Ama Lamtua ngali ngaal ‘Israel’ bel upung Yakob bii ka, ngaal Yakob pa nahin na noan ‘nole daat’. (Ngat ne *Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka* peke 27:1-40, 32:22-32.) Molam Natanel niam atuil Israel man kisa deng upung Yakob. Lole Natanel nam dalen na lolo, nol nole daat lo.

ⁱ **1:48:** Dais Blain dul noan ‘pohon ara’, deng dais Yunanin *sukei*. Mo Alkitab pi tulu kai mes ne ua, man taom atuli las kaa un isin na. Se Indonesia halin leol-saken nia lam, atuli kaa ‘aebloa’ la isin na lo. Tiata, ‘aebloa’ in ne Alkitab dais Blain na ka, banansila el aebloa man in ne kita li ki lo. ^j **1:51:** Ne *Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka* peke 28:10-17, Yakob natloa se Betel. Se un in natloa ka, un ngat net Ama Lamtua ima-ii las niu-saek se mana mes el elan na, man Yakob noken noan, “hnita in laok bus el sorga”.

⁵Mo Un mama tek atuil in daek se la ngas noan, “Hii ke! Un lok mi le tao saa lam, daek mudin tuun.”

⁶Se na muik kumbang eneng, man atuli las dakes nini batu. Kumbang mesa lam, nataka le nisi nal ui litir 75 lako pes 115. Taom atuil Yahudi las nini ui deng kumbang tuladang ela, halin boe-baes apan nas, le niu muid oen atorang agama la. ⁷Kon Yesus tek atuil in daek se la ngas noan, “Laok naus ui le sail inu kumbang nias.” Tukun nam oen naus ui le sail inus maa pes baha. ⁸Kon nam Un tek oen noan, “Soke bubuit le kil bel atuling in dil fesat ti kia.” Ti oen daek mudin. ⁹Oen soke le kil bel atuling in dil fesat ta, kon niun soba-naan ui na. Molota ui la dadi anggor son! Un nangan tanan lo, le oen haup anggor na deng ola la. (Mo atuil in dake ngas tana.)

Hidim atuling in dil fesat ta ka haman biklobeng in sapa ka, ¹⁰le tekan noan, “Kit in biasa ka lam, um lamtua ka bating bel anggor in banan dui ka muna le. Etan atuli las niun mammo son, halas-sam un puting anggor in banan isi lo ka. Mo ku tao nahluan. Ku puting anggor banan isi lo ka muna, hidi halas-sam anggor in banan dui ka deng hmudin!”

¹¹Taad herang na daid se iung Kana, se propinsi Galilea. Na taad herang laih hmunan hesa, man Yesus tulu-balang, le atuli li neta. Un tulu Un in muun-tes sa ela, kon un ima-ii las parsai baktetebes se Una.

¹²Hidi na kon, Yesus nol Un mama, Un palin nas, nol Un ima-ii las niu lakos se kota Kapernaum. Mo oen daad se las lelo ila lo siis.^k

Lamtua Yesus nulut soleng atuli las deng Ama Lamtua Allah Um in Kohe-kanas Tene ka

(Matius 21:12-13; Markus 11:15-17; Lukas 19:45-46)

¹³Atuil Yahudi las leol tene Paska la maa dadani son kon, Yesus saek lako kota Yerusalem.^l ¹⁴Se Um in Kohe-kanas Tene ka kintal la, Yesus tinang ngam muik atuli hee aus-sapi, lae-blai, nol hmuktai man taom atuli li sosas le pake nini in todan. Se na kon, muik atuli deeh daad se mija in se la ngas, le tukar duit man atuli las pake taung in bel Ama Lamtua Allah, se Um in Kohe-Kanas Tene ka. ¹⁵Kon Un kat tali ulat ila lo, le taon daid ui-laut in lapat. Hidim Un nulut puting oen totoang deng kintal la. Un kon poa puting aus-sapi las, nol lae-blai las. Un late batleng mija las, nol Un boho duit tas le holhising hidi. ¹⁶Hidim Un nahaku atuil in hee hmuktai ngas noan, “Nol puting sa-saa nas deng nia! Ni maan in sosa-hee lo! Tao Auk Amang nga Uma li daid maan in sosa-hee eli deken!”

¹⁷Kon Un ima-ii las nangan net Ama Lamtua Buk Niu ka in dul noan, “Auk namnau Ama Lamtua Uma la isi.

---

^k 2:12: Matius 4:13   ^l 2:13: Dehet in Puit deng Dale Mesir 12:1-27

Undeng na le, auk daleng ngi makoe isi in doh un ngaal banan na.”^m

¹⁸Hidi na kon, tene-tene deng atuil Yahudi las tadu Yesus noan, “Eta meman Ku muik hak le nulut atuil ela lam, tulu bel kaim taad herang mesa, le halin kaim tana!”

¹⁹Yesus situs noan, “Eta mi tao didaan maan niu nia lam, mam bingin dua kam, Auk bangun-pii pait.”ⁿ

²⁰Mo oen kaen noan, “Hapun se ola na la? Ta atuli li bangun-pii Um in Kohe-Kanas Tene ni didiin taun buk aat beas eneng. Lam tasao le Ku tek noan, Ku suma parlu lelo tiul siis le bangun-pii pait tia?!”

²¹Mo oen nangan tanan lo, molota Yesus aa deng Un apa ka, man banansila el maan in niu mesa. ²²Nikit Yesus mate le hidim nuli pait, halas-sam Un ima-ii las nangan net asa man Un in tek oen meman son na. Kon oen parsai asa man Ama Lamtua Buk Niu ka in dul deng hmunan nua ka, nol asa man Yesus in tek oen meman son na.

Lamtua Yesus taan totoang atuli li dalen

²³Yesus daad tahang se kota Yerusalem, le muid leol tene Paska se la. Atuli mammo net tada-taad herang man Un in tao se la ngas, kon oen parsai Una. ²⁴⁻²⁵Mo Yesus parsai oen lo, undeng Un taan asa man in ne atuli li dalen nas. Un parlu atuli in tek Una pait lo, undeng Un esa taan meman atuli li in dili-dada ka son.

Lamtua Yesus nahdeh nol Nikodemus

3 ¹Muik atuling mes deng partei agama Farisi, un ngala Nikodemus. Un nam atuil Yahudi las guru tene mes na. ²Oe mesan na, un maa tutnaal Yesus duduman. Hidim un tekan noan, “Tuang Guru! Kaim tana noan Ama Lamtua man nutus Tuang le tui kami. Lole tada-taad herang man Tuang in tao ngas, daid tada noan, Ama Lamtua man bel Tuang kuasa na. Eta ela lo kam, taon elola ko taad herang nas daid lo.”

³Yesus situn noan, “Toma! Molam Auk le tek ku elia: etan atuli li huan pait lo kam, un haup in daid Ama Lamtua atulin lo.”

⁴Kon Nikodemus keket noan, “Mo eta atuli li tene son nam, taon elola le hua un pait ta!? Un taam pait lako ina ka tain na dale, le hua un pait te? Ela lo, ta lo!?”

⁵Yesus situn noan, “Toma! Molam elia: Atuli li musti huan nini ui le daid niu, nol huan nini koo le halin un daid atuil balu. Nini ela, halas-sam un tama nal le daid Ama Lamtua Allah atulin. ⁶Ta atuli li apa ki huan deng atuli, mo atuli li koo la huan deng Ama Lamtua Koo la. ⁷Etan Auk tek noan, ‘Musti hua mi balu pait, le halin mi haup in nuli balu kam’, herang deken.

^m 2:17: Buk in Naka-nahalit 69:9   ⁿ 2:19: Matius 26:61, 27:40; Markus 14:58, 15:29

⁸Kit kat kleta deng angin na. Ta angin na huu muid un in koma. Kit ming un hoos sa, mo taan le un deng ol maa, nol lako elola la. Totoang atuil in hua balu deng Ama Lamtua Koo la ngas, kon ela. Ta kit net nal Ama Lamtua Koo la in tao atuil le daid balu ka, mo in dadi ka elola lam kit tanan lo.”

⁹Hidim Nikodemus keket noan, “Tasao le daid ela lia?”

¹⁰Yesus siut noan, “Hoe kaka. Kaka daid atuil Israel las guru tene mesa. Mo tasao le kaka taan dais nias lo kia? ¹¹Auk tek ku in toma kia. Auk nol Auk atulin nas, taan dais nias. Lole kaim daid saksi deng dasi-dais man kaim net esan son nas. Mo mi sium babanan kaim in aa ngas lo. ¹²Oras Auk tek deng dasi-dais man in daid ne apan-kloma kia ngas sam, mi dai parsai lo. Salolen le Auk tek deng dasi-dais man in daid ne apan-dapa kua ngas sa. Taon elola ko mi dai parsai lo dui pait! ¹³Muik tahan at mes lo kon, man saek lako apan-dapa ku, se Ama Lamtua lua. Suma Auk siing, Atuling Baktetebebes sia, man niu maang deng Una lua.

¹⁴Hmunan hesa kua, se maan in ete tuun mesa, upung Musa nistiu ul bis-kunis mes se kai dapa, le totoang atuli li ngat netan, halin oen haup slamat. Dais in ela ka kon musti daid se Au, Atuling Baktetebebes sia. Mam oen nistiu Auk ela kon,^o ¹⁵le halin totoang atuil man in parsai se Au ngas haup in nuil toma, man hidi nutus taan lo ka.

¹⁶Undeng Ama Lamtua Allah namnau totoang atuil in ne apan-kloma ki ngias isi. Tiata Un nutus Au, Un Ana Baun siing ngi maa se apan-kloma kia, le halin totoang atuil in parsai se Au ngas, haup in nuli man hidi nutus taan lo ka, mo atuil in parsai se Auk lo ngas haup in mate hidi nutus taan lo. ¹⁷Ama Lamtua nutus Au, Un Ana Baun siing ngia, le maang se apan-kloma kia, halin nutus hukung bel atuli li lo. Molam Un nutus Auk maang le bel boa-blingin atuli li deng oen in kula-sala ngas. ¹⁸Ama Lamtua Allah hukung atuil in parsai Au ngas lo. Molam Un nutus in hukung meman son, taung atuil man in parsai Auk lo ngas. Undeng atuil nas parsai lo noan, Auk niam Ama Lamtua Allah Ana Baun siing nga.

¹⁹Tuladang nga elia: Ama Lamtua tunang langa ka son le kaloe se apan-kloma kia. Mo atuli li kom in nuil se mitang nga dui. Oen dai nuil se langa ka lo, undeng oen in dake ngas banan lo. Tiata Ama Lamtua le hukung one. ²⁰Ta totoang atuil man daek sa-saa banan lo ngas, kom langa na lo. Oen kom langa na in kaloe se one lo, lole langa na kolong lulit oen in daek dadaat tas sam. ²¹Mo atuil in daek muid asa man in toma ngas, maas le halin langa na kaloe se one. Langa na tulu noan, oen daek muid Ama Lamtua in koma ka.”

Lamtua Yesus nol Yuhanis in Sarain Atuli ka

²²Hidi na kon, Yesus nol Un ima-ii las putis deng kota Yerusalem, le lakos daad tahang se dale Yudea. Se na, oen sarain atuli. ²³⁻²⁴Dedeng na

^o 3:14: Buk in Kahi 21:4-9

lam Herodes nol un nenan nas tamang Yuhanis in Sarain Atuli ka lako se bui dalen lo bii. Ta un kon sarain atuil se iung Aion, man dani nol iung Salim, undeng se na lam, muik ui mamu. Kon atuli las taan in maa bus el Yuhanis sii, le un sarain one.^p

²⁵Lam muik hadat mes ne agama Yahudi la, man tek noan, tao apan le niu, halas-sam boel in kohe-kanas. Se la muik atuil Yahudi mesa, man tao dais nol Yuhanis ima-ii las, deng dais na. ²⁶Kon oen maas se Yuhanis le tekan noan, “Ama guru nangan neta tam lo ka? Atuling man in nuting ama se palun Yordan halin nua, man ama tek noan, Un nam mo Kristus sa, kon sarain atuli! Ta muik in maa bus el kita li pait lo ka! Lole totoang atuli li taan in laok bus el Una lua sii kam!”

²⁷Yuhanis situs noan, “Elia! Etan Ama Lamtua Allah in ne sorga ku sai lalan bel atuli li lo kam, atuli li tao nal saa lo. ²⁸Mi esan ming son, auk tek langa-langa noan, ‘Auk niam Kristus man kit in natang-natang nga lo. Mo Ama Lamtua nutus auk maang muna le sai lalan bel Kristus!’^q

²⁹Naleta el, bikloeb in mana le sapa ki niam mo muik un bihatan. Mo un tapa man in dil nol una ka, dalen kolo isi nikit un ming biklobeng in mana le sapa na fala ka. Yesus nam banansila el biklobeng in le sapa ka. Nol auk niam tuladang el Un saksin man aa deng Una. Undeng na, le auk daleng kolo isi. ³⁰In muun dui ka, Un musti daid atuil tene taplaeng, molam auk musti senet le daid atuil ana.”

Atuling man in niu maa deng sorga ka

³¹Yuhanis tupang napiut un in aa ka noan, “Un niu maa deng Ama Lamtua Allah in ne apan-dapa kua, tiata Un tene dui deng totoang. Mo auk suma deng apan-kloma kia, tiata auk banansila el totoang atuil in ne apan-kloma ki ngias. Auk aa deng dais lelo-lelon se apan-kloma kia. Mo Atuling man in niu maa deng Ama Lamtua in ne apan-dapa kua ka, muun dui deng totoang. ³²Ta Un tek deng asa man Un esa in neta, nol in ming son nas. Mo atuli li sium asa man Un in tek son nas lo. ³³Eta atuli sium asa man Atuling in deng dapa ku in teka ngas sam, un kon tulu taad son noan, Ama Lamtua in aa ka toma. ³⁴Atuling man Ama Lamtua in niung maa ka, Un tek deng Ama Lamtua Allah in hida ka. Undeng Ama Lamtua bel Un Koo la son, nol muik tahan in pesa lo. ³⁵Lole Ama in ne sorga ku, neka-namnau Un Ana ka isi. Nol Un sao totoang nas se Un Ana ka ima.^r ³⁶Tiata atuil in parsai se Aan na ka, haup in nuli man hidi nutus taan lo ka. Mo atuil in parsai se Un lo, nol tao muid Un in hida ka lo ngas, haup in nuli lo, hidim Ama Lamtua Allah tulu Un in komali ka tutungus, nol hukung one.”

^p 3:24: Matius 14:3; Markus 6:17; Lukas 3:19-20   ^q 3:28: Yuhanis 1:20

^r 3:35: Matius 11:27; Lukas 10:22

Lamtua Yesus nahdeh nol bihata mes se propinsi Samaria

4 ¹⁻² Etan kit sukat Yuhanis nol Yesus sam, Yesus ima-ii las sarain nal atuli mamu dui. Yesus esa sarain atuil lo, mo in sarain atuli ka Un ima-ii las. Nikit Yesus taan son noan, atuil deng partei agama Farisi la ming le oen sarain nal atuli mamu dui, ³kon Un nol Un ima-ii las le lakos nang dale Yudea, halin pait propinsi Galileas. ⁴Mo oen musti laok muid propinsi Samarias muna le, halas-sam oen bisa lakos lius propinsi Galileas. ⁵Oen lakos lius kota mes se propinsi Samaria, ngala Sikar. Maan na dadani nol dale man upung Yakob in bel un ana Yusuf fa.^s ⁶⁻⁸Se na, muik ui in kali mesa, ngala 'ui Yakob'. Lelo ditu kon Yesus nol Un ima-ii las lakos lius se las. Un nataka kam kae, tiata Un daad le tene se ui in kali na. Kon Un ima-ii las nang Un sii se la, mo oen taam lakos sos in kaa se kota la.

Kon bihata mes deng kota la maa le naus ui se ui in kali na. Yesus nodan un noan, "Bata. Auk nodan ku ui in ninu bubuit le."

⁹Mo bihatang na nahkitu, lole taom atuil Yahudi las nakbuan nol atuil Samaria las lo. Tiata un keket bali Yesus noan, "Hoe! Paap niam atuil Yahudi. Mo auk niam atuil Samaria. Lam tasao le Paap nodan ui in ninu se au lia?"^t

¹⁰Yesus tekan noan, "Eta bata taan asa man Ama Lamtua Allah in le bel totoang atuli lia ka, nol taan noan in nodan ui le ninu ni asii lam, taon elola ko bata nodan bali ui deng Au. Le Auk bel ui man kil in nuli ka."^u

¹¹Bihatang na tek noan, "Papa, sapat in kait ase. Hidim ui in kali ni bolo ki blatas isi. Paap haup ui in nuli na deng ola la? ¹²Taon elola le Paap uhu dui deng kit upun Yakob pa? Un man nang bel kaim ui in kali nia. Nol un esa kon niun deng ui in kali nia. Un anan nas nol un aus-sapi las kon niun deng ui nia."

¹³Yesus situn noan, "Nangan ne! Atuil in niun deng ui nia ki, mam un meen tuu pait. ¹⁴Mo atuil in niun deng ui man Auk in le bele kia, un meen tuu pait lo ka. Lole ui man Auk in bele kia, banansila el ui mata mes man hobon puti. Ui na kil in nuil toma man hidi nutus taan lo ka."

¹⁵Bihatang na tek noan, "Eta ela lam, Paap bel auk ui na tia, le auk meeng ngi tuu bakun na, halin auk maa naus ui oe-oe se ni pait deken tia."

¹⁶Kon Yesus tadu noan, "Bata pait laok haman ku sapam ma, le halin mi duam pait maam se nia."

¹⁷⁻¹⁸Un siut Yesus noan, "Auk muik sapang lo."

^s 4:5; Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 33:19; Yosua 24:32   ^t 4:9; Esra 4:1-5; Nehemia 4:1-2   ^u 4:10; Yermia 2:13; Sakarias 14:8; Yeskial 47:9

Kon Yesus tek noan, “Baktebes, ku nole lo na. Lole ku saap net biklobe at lima. Mo ku in nola halas ni kon, ku sapam lo.”

¹⁹Kon bihatang nga tek noan, “Inah! Halas-sam auk tana noan, Paap niam mo Ama Lamtua mee-baha mes nia. ²⁰Auk le keket elia: kaim atuil Samaria li upu kia-kaon nas todan-lahing Ama Lamtua Allah lam, se leten Gerisim mia.” Mo mi atuil Yahudi lia lam, etan le todan se Ama Lamtua Allah lam, totoang atuli li musti lakos se Yerusalem. Muid Papa lam, in toma ka elola la?”

²¹Yesus situn noan, “Bata parsai Auk in aa nia le, ta ni man toma. Kom le todan Ama Lamtua se leten nua tam, se Yerusalem kon no, eta oras sa maa lisu lam, oen duas muik nahin saa lo. ²²Mi atuil Samaria li taan mammo deng mi in todan se asii ka lo. Mo kaim atuil Yahudi li taan mammo, deng kaim in todan se Ama Lamtua Allah ka. Lole Un le pake kaim taung in sai lalan, halin atuli li haup boa-blingin deng oen in kula-sala ngas. ²³Mam eta oras sa maa lisu, in toma ka oras sa maa lius son, atuil man in todan-lahing se kit Aman in ne sorga ku baktetebes sas, todan muid Un Koo la, nol muid asa man in toma ka. Ta Ama in ne sorga kua, kom atuil in todan-lahing Un tuladang ela ngas. ²⁴Undeng Ama Lamtua na mo, Koo. Tiata atuil in todan-lahing se Una ngas, musti todan-lahing muid Un Koo la nol muid asa man in toma ka.”

²⁵Bihatang na tekan elia, “Auk taan son noan, Mesias le maa, atuli li noken Un noan, ‘Kristus’ man Ama Lamtua Allah hid memam son le belen maa ka. Mam eta Un maa lius son nam, taon elola ko Un tek bel kitas totoang.”

²⁶Yesus situn noan, “Na mo Auk son niang, man aa nol ku nia.”

²⁷Aa hidi ela lam, Un ima-ii las pait maas lius deng kota lua. Oen herang, lole oen ngat tam Un dehet nol bihatang Samaria mesa. Mo muik tahan at mes lo kon, man keket bihatang na noan, “Ku le tao saa?” Nol muik tahan in ketan Yesus lo noan, “Tasao le Tuang aa nol bihatang ni lia?”

²⁸Hidi na kon bihatang na lako nang soleng un kumbang nga se la, le lako kota dalen. Kon un dehet bel atuil in se la ngas noan, ²⁹“Maa le ngat soba-naan atuling ni le. Ta Un tek puting totoang asa man auk in lako-daek net son nas. Tamlom Un niam mo Kristus, man Ama Lamtua hid son le belen maa ka la?” ³⁰Kon atuli las putis deng kota la le lakos ngat Una.

³¹Se dedeng bihatang nga in pait lako kota lua ka, Yesus ima-ii las hanet Un noan, “Tuang Guru! Maa kaa napat le!”

³²Mo Un situs noan, “Auk muik in kaa son, man mi tanan lo.”

---

^v 4:20: Leten Gerisim ma, dani nol iung Sikem, ne propinsi Samaria. Ne in dula dais Yunanin na, suma dul noan, “se leten ni”. Mo atuil in tana ngas totoang tek noan, leten na ngala “Gerisim”.

³³Un ima-ii las ketan apa noan, “Elol nia le? Asii maa belen in kaa kia?”

³⁴Mo Yesus tekas noan, “Elia: Ama Lamtua Allah nutus Au le daek muid Un in koma ka, nol lako-daek Un osa la didiin hidi. Na banansila el in kaa mes taung Au. ³⁵Taom mi lakom lool klapa las, hidim nataka noan, ‘Nate bulan aat pait halas-sam nul ale la.’ Hii ke? Ta Auk le tek mia. Eta mi ngat babanan nam, halas ni klapa las mana in nulu son. Klapa las banansila el atuil hut mammo nuas, man in maa bus el kita li kia. Oen mana hidi dalen nas son, le parsai se Au. ³⁶Suma ela tuun lo, ta atuil in nulu, nol atuil in tao nakbuan ale las se maan in pesang nga, mulai sium oen in hapu ngas son. Oen nam banansila el atuil in tulu lalan, halin atuli li parsai se Ama Lamtua Allah, le haup in nuil toma, man hidi nutus taan lo ka. Nini ela lam, atuil in soko-hai ngas, nol atuil in nui-nole ngas, leo-leo dalen kolo. ³⁷Atuli li tek noan, ‘Atuli mes man soko-hai bini la, mo atuil didang man tao nakbuan isin nas.’ Na toma. ³⁸Auk nutus mi son le laok tao nakbuan in hapu deng atuil didang ngas in dake ka. Meman in dake na mi lo, mo mi man haup ontong deng oen in susa-kae ka.”

³⁹Oras na, muik atuil Samaria mammo se kota la parsai se Yesus, undeng bihatang na in dehet noan, “Un tek puting totoang asa man auk in tao net son nas.” ⁴⁰Hidim nikit oen maas se Yesus sa, oen nodan Un noan, “Tuang daad nol kaim se ni tuun tia.” Kon Un daad tahang se la lelo dua.

⁴¹Nol muik atuli hut mammo dui pait, parsai se Una, undeng Un in dehet ta. ⁴²Kon oen tek bihatang nga noan, “Lahin kaim suma ming ku in dehet ta tuun. Mo halas ni kaim parsai Una, undeng kaim ming esan deng Una. Kaim taan baktetebes noan, Atuling nia, man bel kit totoang boa-blingin, deng kula-sala man kit lako-daek son se apan-kloma kia ngas.”

Lamtua Yesus tao banan pegawing mes ana deng un ili la

⁴³Yesus nol Un ima-ii las daad tahang lelo dua se kota Sikar hidi kon, oen lakos napiut bus el propinsi Galileas. ⁴⁴(Oe mesan na, Yesus aa net noan, “Ama Lamtua Allah mee-baha las se oen ingu-mana esan nam, Atuli li kom in todan one lo.”)^w ⁴⁵Hmunan nu fesat Paska lo bii kam, atuil Galilea las hut mammo lakos son se kota Yerusalem, le muid leol tene Paska se luas. Tiata oen net totoang asa man Yesus in tao se Yerusalem mas. Undeng na le, nikit Un pait lako Galilea, kon oen sium Un nol babanan.^x ⁴⁶Hidi nam Yesus nol Un ima-ii las lakos napiut pait se iung Kana, ne propinsi Galilea. Un tao net ui la le daid anggor se iung na.

Dedeng na muik pegawai mes se kota Kapernaum. Un ana biklobe la heda.^y ⁴⁷Nikit pegawing nga ming haup noan, Yesus pait deng propinsi

^w 4:44: Matius 13:57; Markus 6:4; Lukas 4:24   ^x 4:45: Yuhanis 2:23

^y 4:46: Yuhanis 2:1-11

Yudea le maa ne propinsi Galilea lolen son, kon un saek lako el Kana, le nuting Yesus. Tutnalan kon, un nodan nakekeon Yesus le niu laok tao banan un ana ka. Undeng un ana ka le mate ka.

⁴⁸Yesus tek pegawing na noan, “Etan mi net Auk in tao taad herang bili-ngala ki lo kam, mi dai parsai se Auk lo!”

⁴⁹Pegawing na siut noan, “Tuang. Tulung maa nanapat le. Eta lo kam, auk anang ngi mate son nia.”

⁵⁰Kon nam Yesus tek un noan, “Ku pait tia. Ta ku anam ma nuli.”

Kon un pait meman, undeng un parsai Yesus in teka ka. ⁵¹Un bii se lalan nam, un atulin in dake ngas maas tutnaal un le tekan noan, “Paap sus bakun tia, ta paap ana ka nuli.”

⁵²Kon un keket oen noan, “Un banan diuk ila ka?”

Oen situn noan, “Laih leol-ditun, diuk mesa ka, un apa ka in otot ta blingin meman.” ⁵³Kon pegawing na nangan net noan, un ana ka in banan son na, tom nol oras Yesus in tekan noan, “Ku anam ma nuli.” Tiata un nol un uma isin nas parsai se Yesus.

⁵⁴Nia ki taad herang oe dua la, man Yesus taon se oras Un in puti deng propinsi Yudea, le lako bus el Galilea ka.

Lamtua Yesus tao banan atuling hlukut- hkait mes se ui in nangen Betesda la

5 ¹Hidi nam, atuil Yahudi las muik leol tene mes pait. Tiata Yesus nol Un ima-ii las lakos se Yerusalem. ²Dadani nol hnita in ngaal Hnita Lae-blai ka, muik ui in nangen mesa, man muik teras lima. Se dais Aram mam, ui na ngala ‘Batesda’.^z ³Taom muik atuil ili mam natang se teras nas. Tuladang el: atuil tedo, atuil hlukut-hkait, nol atuil in haup ili koed-ngasing didang ngas. [Oen se na, le natang blinga lam ui la kob-kabo. ⁴Ta oe mesa-mesam, Ama Lamtua ima-ii deng sorga taam lakos se ui na, le tao ui la halin heheon. Eta asii man tama muna se ui na dalen nam, un ili la banan meman.]^a

⁵Se na, muik atuli mes iil taun buk tilu beas palu son. ⁶Nikit Yesus ngat net atuling na nini se la kon, Un taan noan atuling na in ili ka nesang son, ta Un ketan noan, “Kaka! Ku kom le banan ne?”

⁷Un siut noan, “Auk kom isi Tuang. Mo un in daat ti, eta ui la heheon son nam, muik atuli in kok tamang auk laok el ui la lo. Eta auk siing elia lam, auk laok nal lo, ta atuil tenga las man tamas muna deng au.”

^z **5:2:** Muik in dula deng dais Yunanin tenga las dul ‘Betesda’, tenga ka dul ‘Betsata’, nol tenga las pait dul ‘Betsaida’. Hnita Lae-blai la kon muik dulan ne *Nehemia* 3:1,32: 12:39. Kota Yerusalem ma muik hnitan mam in taam laok el kota la. Hnita kas memesam nonool un nahin. Hmunan hesa ku oen pake Hnita Lae-blai nia, le halin lae-blai las tamas muid na. ^a **5:4:** In teka-teka mo kurung dale nia ki, muik ne in dula deng dais Yunanin man banan dui nol blaun dui ka lo.

⁸Kon Yesus tadu un noan, “Haung dil tia! Lul ku nehe ka le pait tia.”
⁹Yesus aa hidi ela kon, atuling na banan meman. Un hangu le kat un nehe ka, le pait lako.

Atuling na banan, tom nol atuil Yahudi las leol in kohe-kanas sa.
¹⁰Tiata tene-tene deng atuil Yahudi las tek atuling in halas-sam banan na noan, “Hoe! Ku tana tam lo ka? Leol neot ni, leol teen in dake. Muid kit atorang agama lia lam, boel atuli in haal un nehe ka ela lo, ta na ngala ka noan dake!”^b

¹¹Un siut noan, “Idah! Papas totoang komali deken. Ta Atuling in tao auk le banan na, man lok auk noan, ‘Lul ku nehe ka, le lako tia.’”

¹²Kon oen ketan un noan, “Hoe! In tadu ku le haal ku nehe kia ka, asii la?”

¹³Mo atuling in halas-sam banan na taan Yesus lo. Tiata Yesus puit lako ete-ete, undeng muik atuli hut mamo se na.

¹⁴Nesang lo kon, Yesus nahtom atuling na se Um in Kohe-kanas Tene ka kintal la dalen. Kon Yesus tekan noan, “Hii ke! Halas ni ku banan son. Tao kula-sala bakun na, le halin ku tom in daat dui hihidi ka deken.”

¹⁵Kon atuling na lako nuting tene-tene deng atuil Yahudi las le tekas noan, “Atuling in tao banan au ka, ngala Yesus.” ¹⁶Tiata kilan deng leol neot na, oen mulai daek dadaat saol Yesus, lole Un tao atuli li le banan, tom nol leol in kohe-kanas.

¹⁷Mo Yesus tekas noan, “Elia: Auk Amang ngu teen tahan in dake lo. Tiata, Auk kon in dake ki laok napiut.”

Lamtua Yesus hao noan, Un nam Ama Lamtua Allah Ana

¹⁸Muid atuil Yahudi las tene-tenen nas in nangan nam, Yesus kaliut oen atorang leol teen in dake ka. Tiata oen nuting lalan mumuun dui pait, le halin keo tele Una, undeng Un in tek noan, Un Ama ka mo Ama Lamtua Allah ka. Ta Un in aa ela na, Un nikit Un apa ka banansila el Ama Lamtua na.

¹⁹Mo Yesus tek oen noan, “Baktebes! Auk tek mi meman elia, etan deng Auk apang ngi esa kam, Auk daek nal muid auk in koma ki lo. Molam Auk nia mo Ama Lamtua Allah Ana. Undeng na, le Auk suma daek muid asa man Auk Amang nga in dake ka. Auk net Auk Amang nga daek saa lam, Auk kon daek muid ela. ²⁰Auk Amang in ne sorga ku neka-namnau Auk isi, lole Auk niam Un Ana kam. Un kon tulu bel Auk Un in dake ngas totoang. Mam Un le tulu bel Auk dasi-dais man muun dudui pait tas, le halin mi herang-herang. ²¹Auk Amang ngu tao atuil in mate ngas le nulis pait. Ela kon, mam Auk bel in nuli baktetebes se asii tuun, muid Auk in koma ka. ²²In toma ka elia: Paap esa nutus le hukung atuli

^b 5:10: Nehemia 13:19; Yermia 17:21

li lo. Mo Un sao totoang nas bel Au, ta Auk niam Un Ana. Tiata Auk man nutus noan, atuli li daek toma, tamlom lo ka. ²³Auk Amang nga in koma ka totoang atuli li todan Au, banansila el oen in todan Una ka kon. Ta atuil in dai todan Auk lo ka, un kon dai todan Auk Amang man in nutus Au ka lo.

²⁴Auk in teka ni tom baktetebes. Atuil in hii-ming Auk in teka-teka ngas, hidim parsai noan Ama Lamtua Allah man nutus Au ka, mam un haup in nuil toma, man hidi nutus taan lo ka son na. Ama Lamtua hukung un pait lo ka. Ta atuling na holoat deng hmate ka son, le tama daid atuil in nuil napiut nol Ama Lamtua. ²⁵Baktebes! Auk tek mi meman. Oras sa maa dadani son, na kilan deng halas nia, le atuil in mate ngas ming Auk falang ngia. Ta atuil in ming nol sium Auk in teka-teka ngas mam haup in nuli, man toma ka. ²⁶Totoang in nuli ki maa deng Auk Amang ngua. Auk haup in nuli deng Una, nol Un kon bel Auk kuasa le halin Auk bel atuli li in nuli. ²⁷Un kon bel Auk hak nol kuasa, le nutus in hukung, taung totoang atuli lia, undeng Auk niam Atuling Baktetebes sa. ²⁸Mi herang deken, ta naha-bubuit pait tam, totoang atuil hmate kas, ming Auk falang ngia. ²⁹Mam oen nulis pait, hidim putis deng oen utun nas. Atuil man hmunan nu lako-daek in banan na, mam haup in nuil toma, man hidi nutus taan lo ka. Mo atuil man hmunan nu lako-daek dadaat ta, tom in hukung napiut.”^c

Muik atuli mammo tek langa-langa deng Lamtua Yesus in dake ngas

³⁰Yesus dehet tapnaeng noan, “Etan Auk ming deng Auk Amang ngu lo bii kam, Auk lako-daek nal saa lo. Etan Auk ming hidi son halas-sam Auk nutus atuli li dasi las. Tiata asa man Auk in nutus sas toma. Undeng Auk daek muid Auk in koma ki esang lo, molam daek muid Auk Amang ngu in koma ka. Lole Un man nutus Au!

³¹Etan suma Auk siing man tek deng Auk apang ngia lam, Auk in aa ni muik peke lo. ³²Molam muik atuil didang, man tek langa-langa deng Au. Nol Auk tana le oen in tek deng Au ka, toma. ³³Mi nutus net atuli li le laok keket Yuhanis in Sarain Atuli ka. Kon un tek nol in toma deng Au.^d ³⁴Molota Auk parlu atuli in aa bel Au lo. Molam Auk tek nuting mi dais nias, le halin mi haup nal boa-blingin deng mi in kula-sala ngas. ³⁵Yuhanis in aa na, banansila el hadut mes man langa ka kaloe. Eta un langa ka kaloe nabale lam, mi dalen kolo.

³⁶Molota Auk muik Saksi mes man uhu dui deng Yuhanis, man aa nol in toma deng Au. Na ka, Auk Amang in ne sorga ku, man sao bel Auk osa mammo son, le Auk lako-dakes didiin hidis. In lako-dakeng nias man tulu taad noan, Auk Amang ngu man nutus Au la. ³⁷Un man nutus Au, nol Un

^c 5:29: Danial 12:2   ^d 5:33: Yuhanis 1:19-27, 3:27-30

man aa in toma deng Au. Mi esan ming net Un fala ka tamlom net Un hnika-tuladang nga lo bii.^e ³⁸Ama Lamtua in Teka-teka ngas nulis ne mi dalen nas lo, undeng mi parsai noan Un man nutus Auk lo. ³⁹Mi kom in pres Ama Lamtua Buk Niu ka nol babanan, undeng mi nangan noan se na lam, mam mi haup lalan in nuil toma man hidi nutus taan lo ka. Molota in dula nas tek deng Au. ⁴⁰Mo mi dai maa bus Auk le tamam daid Auk atulin, halin nam mi haup nal in nuil toma man hidi nutus taan lo ka lo.

⁴¹Auk nuting le atuli nikit-nikit Auk lo. ⁴²Mo Auk taan parsis mi dalen nas, noan mi muik in namnau Ama Lamtua Allah lo. ⁴³Auk maang se apan-kloma kia, undeng Auk Amang ngu man kil kuasa le nutus Auk maang nga. Mo mi sium Auk lo. Molota eta atuil didang, maa nini un in kuasa ka esa kam, mi sium un babanan. ⁴⁴Mi mesa-mesam kom in naka apan. Mo taan le Ama Lamtua Allah naka mia tam lo kam, mi tiu-hii lo. Molota Un nam mo Ama Lamtua! Muik didang pait lo. Tiata eta mi toe muid Un lo kam, taon elola le mi haup in parsai Una kia?

⁴⁵Nangan noan, Auk man bel kula mi se Auk Amang ngu sila deken. Ta in bel kula mia ka, upung Musa. Molota mi nahlae se una, undeng un man bel mi Ama Lamtua Atorang ngas. ⁴⁶Eta mi parsai baktetebes se Musa lam, taon elola ko mi parsai Auk kon. Lole un dul deng Au lam. ⁴⁷Mo undeng mi parsai baktetebes se asa man un in dula ka lo, tiata taon elola le mi parsai asa man Auk in aa kia? Lo, ta lo?"

Lamtua Yesus nalo atuli lihu lim lisi

(Matius 14:13-21; Markus 6:30-44; Lukas 9:10-17)

6 ¹⁻⁴Atuil Yahudi las leol tene 'Paska' la dadani son. Kon Yesus nol un nenan nas lakos se tubu Galilea halin na. (Tubu na ngaal didang nga, 'tubu Tiberias') Atuli mammo lakos muid Un se las, undeng oen net tada-taad herang man Un in daek son, se oras Un in tao atuil ili las le banan na. Lius se tubu ka halin na kon, Yesus nol Un ima-ii las saek lakos leten ana mesa. Le oen daad se las.

⁵Nikit Yesus tinang ngam muik atuli mammo maas nakbua, kon Un ketan Un ima-ii las at mesa, ngala Filipus noan, "Kit sos haup in kaa se ol le halin kit nalo atuil nias sa?" ⁶Yesus taan meman asa man Un le tao ka son. Mo Un aa ela, le sukat naan Filipus.

⁷Kon Filipus situn noan, "Idaah! Tukang mes daek lelo ngatus dua kon, un gaji la nol le sos ruti taung atuil nias totoang lo! At mesa lam, haup ruti teben ana mes tuun kon no, nol lo!"

⁸Hidim Yesus ima-ii las at mes pait, ngala Anderias, na Simun Petrus palin na, tek Yesus noan ⁹"Papa! Tana-ana mes mo ni kil ruti bua lima nol ikan dua. Mo taon elola ko nas nol le nalo atuil hut mammo nias lo!"^f

^e 5:37: Matius 3:17; Markus 1:11; Lukas 3:22   ^f 6:9: In dula dais Yunanin esa ka dul noan, oen daek ruti ni deng *krithinos*. Alkitab dais Blain na dul noan, 'jelai'. Un beas sa el masin na.

¹⁰Se la, muik bluan mamu. Ta Yesus tadu Un ima-ii las noan, “Tekas le oen totoang dada.” Kon oen dada. Dedeng na atuli mamu isi! Biklobe las siis kon, nataka le atuli lihu lima.

¹¹Hidi nam Yesus kat ruti nas, le nodan mamu se Ama Lamtua. Hidim Un beles laok se Un ima-ii las, halin oen laok bating bel atuil hut mamu nas. Oen kon bating beles ikan nas. Oen totoang kaa le didiin silis.

¹²Nikit oen totoang kaa hidi le silis kon, Yesus tadu Un ima-ii las noan, “Tao nakbuan in kaa lisin nas, le halin nam soleng parsum deken.”
¹³Tiata oen kat nakbuan in kaa lisin deng ruti bua lim nas, didiin nisi inu fuli hngul dua.

¹⁴Nikit atuil hut mamu nas net taad herang man Yesus in tao na kon, oen tek apa noan, “Idah! Un niam taon elola ko, Mee-baah man Ama Lamtua in hid meman son le belen maa ka.”
¹⁵Yesus tana noan atuil hut mamu nas le dising Una, halin daid lahi. Tiata Un haung lako deng maan na, le saek lako katang dui pait se leten ana mes dapa, halin nam Un sii se la.

Lamtua Yesus laok deng ui dapa
(*Matius 14:22-33; Markus 6:45-52*)

¹⁶Nikit lelo la dene son kon, Yesus ima-ii las niu lakos se tubu ka.
¹⁷Hidim oen saek lui mesa, le tuku-bes lakos kota Kapernaum, ne tubu ka halin na. Oen in tuku-bes le lakos sa, mitang son, mo Yesus maa nakbuan nol oen lo bii.
¹⁸Oras na kon tubu ka len, lole angin na muun isi.
¹⁹Yesus ima-ii las tuku-bes nataka le kilu lim son, halas-sam oen ngat net Un laok deng ui dapa. Un laok maa dadani nol oen lui la kon, oen lii isi.
²⁰Mo Yesus tekas noan, “Hoe! Lii deken! Ta ni Au.”
²¹Undeng na, oen lii pait lo. Hidim oen in tao ka le Un sake lui dapa, halin leo-leo nol one. Mo oen taan lo, molota lui la lako lius son ne onan man oen in le lako ka.

Atuli las nuting Lamtua Yesus

²²⁻²⁴Ola ka, atuil hut mamu nas nabel se tubu ka halin na. Se maan Yesus in nodan mamu se Ama Lamtua Allah, hidim nalo one ka. Oen tana noan, lahin suma lui mes sii se la. Hidim Yesus ima-ii las pake lui na son, le lakos nang soleng maan na. Mo Yesus saek lui na leo-leo nolas lo.

Oen nangan ela mamasu lam, lui didang ila lo deng kota Tiberias maas nauh se maan na. Ta nikit atuil hut mamu nas taan noan, Yesus nol Un ima-ii las muik ne maan na lo son kon, oen saek lui didang in se la ngas, le lakos nuting Yesus se kota Kapernaum, se tubu halin nua.

Lamtua Yesus banansila el Ruti man kil in nuli ka

²⁵Oen tutnaal Yesus se tubu ka halin na kon, oen keket Un noan, “Tuang Guru! Tuang maa lius se ia blingan na?”

²⁶Yesus situs noan, “In toma ka elia: mi nuting Au, undeng mi in net tada-taad herang nga lo. Molam mi nuting Au, undeng Auk bel mi le kaa didiin silim. ²⁷Hii babanan ne! Daek le suma haup kakaat man mam daat ta deken. Molam in banan dui ka, mi daek le haup kakaat in tahang napiut, man kil in nuil toma hidi nutus taan lo ka. Ta Auk niam mo Atuling Baktetebes sa. Auk man bel mi in nuli na. Lole Auk Amang in ne sorga ku sao bel Auk hak na son.”

²⁸Kon oen ketan Un noan, “Etan ela lam, kaim musti tao elola, le halin kaim lako-daek nal Ama Lamtua osa la la?”

²⁹Yesus tekas noan, “Ama Lamtua in dake ka elia: mi musti parsai se Au. Ta Ama Lamtua Allah man nutus Au.”

³⁰Kon oen ketan Un pait noan, “Paap le tulu taad herang elola, le halin kaim neta, nol parsai se Papa la? Hidim Paap le tao asa pait bel kami la? ³¹Tuladang el kit upu kia-kaon nas in kaa ruti *manna* se epe kua ngas. Ta ne Ama Lamtua Buk Niu ka, muik in dula noan, ‘Un bel oen ruti in niu deng apan nua, le oen kaa.’”⁸

³²Yesus tekas noan, “Auk in teka ni tom baktetebes, elia: hmunan nu upung Musa, man niung ruti na deng apan nu le bel mi upu kia-kaon nas lo. Molam in bel ruti na maa ka, Auk Amang in ne sorga kua. Halas ni Un kon dulu bel mi ruti deng apan nua. Molam ruti na, Ruti in toma man tahang tutungus sa. ³³Ta ruti in deng Ama Lamtua ni, man niu maa deng sorga nol kil in nuli bel atuil in se apan-kloma kia ngas.”

³⁴Kon nam oen nodan Un noan, “Tuang! Elam bel kaim ruti na tutungus le!”

³⁵Kon Yesus tekas noan, “Ruti na mo Auk niang. Ta Auk man kil in nuil toma ka. Tiata atuil in tama le daid Auk atulin na, lubu pait lo! Nol atuil in parsai se Au ka, meen tuu pait lo!

³⁶Mo Auk tek net mi son noan, mi net Auk son kon no, mi parsai Auk lo nabel tuun. ³⁷Molota totoang atuil man Auk Amang ngu in huil nal son, le daid Auk atulin nas, mam maas se Au lia. Nol eta muik atuli in maa se Au lia kam, taon elola ko Auk nulut soleng lo. ³⁸Ta Auk niu maang deng apan nua. Auk maang le lako-daek muid Auk Amang ngu in koma ka, undeng Un man nutus Au. Tiata eta daek muid Auk in koma ki tuun nam, Auk tade lo. ³⁹Nol Un in koma ka elia: deng totoang atuil man Un huil nal son, le daid Auk atulin nas, Auk musti abut nakbuas totoang, boel nang le mes kon ilang deken. Mo mam se leol kiamat tia lam, Auk musti bel oen le nulis pait. ⁴⁰Banansila el apin Auk in teka ka, Auk Amang ngu in koma ka le, totoang atuil in taan Au, nol parsai se Au ngas, haup in nuil toma man hidi nutus taan lo ka. Hidim mam se leol kiamat tia lam, Auk bel oen le nulis pait.”

⁸ 6:31: Dehet in Puit deng Dale Mesir 16:4, 15; Buk in Naka-nahalit 78:24

⁴¹Kon nam atuil Yahudi las tene-tenen nas mulai kaen nol Yesus, undeng Un in tek noan, “Ruti in deng Ama Lamtua lua ka, mo Au, man niu maang deng sorgang.”

⁴²Oen aa nol apa noan, “Elol son nia le? Atuling ni Yesus, ama Yusuf ana ka, ta lo? Kaim taan Un ina-aman nas. Mo taon elol le Un tek noan, ‘Auk niu maang deng sorga ngia’? Hapun se ola na?”

⁴³Yesus tekas noan, “Hoe! Teen in hmumemen na tia! ⁴⁴Auk Amang in ne sorga ku man nutus Auk le maang se iang. Muik tahan atuli in maa se Au lia lo, eta Auk Amang ngu man nolan lo. Hidim, mam se leol kiamat tia lam, Auk beles le nulis pait. ⁴⁵Ama Lamtua mee-baah hmunan nuas dul son elia, ‘Ama Lamtua Allah le tui atuli li totoang.’ Tiata totoang atuil in hii-ming se Ama in ne sorga kua, nol tui deng Una ngas, maas se Au lia, le daid Auk atulin.^h ⁴⁶Auk man niu maang deng Ama Lamtua Allah lua. Tiata suma Auk siing man net Una. Muik tahan atuil didang lo, man net Ama in ne sorga ku, sil nol sila.

⁴⁷Auk in teka ni tom baktetebe! Atuil in parsai se Au ka, mam haup in nuil toma man hidi nutus taan lo ka. ⁴⁸Ta Auk niam Ruti man kil in nuli. ⁴⁹Hmunan nu mi upu kia-kaon nas kaa ruti *manna*, se oras oen in laok papmes epe kua ngas. Oen kaa ruti na kon no, mam oen mates. ⁵⁰Mo Ruti man in niu maa deng sorga hahalas nia ki, kisa. Ta totoang atuli li boel kaan. Un nahin na noan, totoang atuil in parsai se Au ngas, mam bakisan deng Ama Lamtua Allah pait lo ka. ⁵¹Ta Auk niam Ruti man kil in nuli, man niu maang deng sorgang. Eta mam Auk mateng ngam, Auk sao Auk apang ngi le totoang atuil in se apan-kloma ki ngias haup in nuli. Atuil in kaa Ruti na ka, haup in nuil toma man hidi nutus taan lo ka.”

⁵²Ming ela kon, tene-tene deng atuil Yahudi las tek apa noan, “Idah! Un aa asa na le? Taon elola le Atuling ni bel Un apa ka le, kit kaan nia?”

⁵³Kon Yesus tek oen noan, “Auk in teka ni toma: Auk niam Atuling Baktetebe sa. Atuil man in kom le nuil toma ka, musti butu-kil nol Au. Tiata eta mi kaa Auk boang ngi lo, nol mi niun Auk dalang ngi lo kam, in nuil toma ka muik se mi lo.ⁱ ⁵⁴Ta atuil in kaa Auk boa ngia, nol niun Auk dalang ngia ka, haup in nuil toma man hidi nutus taan lo ka son na. Hidim, mam se leol kiamat tia, Auk kon bel un in nuli napiut. ⁵⁵Ta in kaa man toma ka, mo Auk boa-sising ngia. Nol in ninu man toma ka, mo Auk dalang ngia. ⁵⁶Tiata atuil in kaa Auk boa-sising ngia, nol niun Auk dalang ngia ka, nuli butu-kil nol Au, nol Auk kon butu-kil nol una. ⁵⁷Ama in ne sorga ku man nutus Au, Un nuli baktetebe. Nol Auk kon haup in nuil toma ka deng Una. Undeng na le atuil in kaa Auk boa-sising ngia ka,

^h 6:45: Yesaya 54:13   ⁱ 6:53-54: Lamtua Yesus in aa noan kaa Un boa ka, nol niun Un dala ka ka, nahin na elia, atuli li musti parsai se Una, hidim butu-kil nol Un tutungus. Ngat se *Yuhanis* 6:40.

kon haup in nuil toma ka deng Au. ⁵⁸Hmunan nu mi upu kia-kaon nas kaa ruti *manna*, man niung deng apan nua. Oen kaa ruti na kon no, mam oen mates. Mo ruti man in niu maa deng sorga hahalas nia ki, kisa. Tiata atuil in kaa ruti nia ki, mam haup in nuil toma ka.”

⁵⁹Yesus tui dais nias se atuil Yahudi las um in kohe-kanas mes se kota Kapernaum.

Atuli mammo hoen apan deng Lamtua Yesus

⁶⁰Muik atuli mammo man muid Yesus. Mo nikit oen ming Un in tui ela ka kon, atuli teng aa noan, “Un in tui na ngele isi! Asii man sium nal in tui na lia?”

⁶¹Mo Yesus taan oen in hmumemen nol apa ela ka, kon Un ketan oen noan, “In tui ni tao mi le susa le? ⁶²Lam salolen le eta mam mi net Au, Atuling Baktetebes nia, saek lakong pait se uang, se Auk maan hmunan nua la?

⁶³Ama Lamtua Koo la man kil in nuil toma ka. Atuli li aap-ina ki kil nal in nuil toma na lo. Mo Auk in Teka-teka ngas butu-kil nol Ama Lamtua Koo la. Tiata in Teka-teka nas kon, kil in nuil toma bel atuli lia. ⁶⁴Mo teng deng mia la parsai se Auk lo.”

Yesus aa ela, undeng Un tanan son deng lolo hmunan nua, le asii man parsai se Un lo, nol mam asii man hee soleng Una. ⁶⁵Hidim Un aa tapnaeng pait elia, “Undeng na le Auk tek mi son noan, Auk Amang in ne sorga ku musti sai lalan bel atuli li le, halas-sam oen haup in tamas le daid Auk atulin.”

⁶⁶Kilan deng dedeng na, muik atuli mammo deng Un nenan nas hoen apan deng Una, nol oen dai muid Un pait lo. ⁶⁷Kon Yesus ketan Un ima-ii at hngul dua kas noan, “Mi elola? Mi le hoen apan deng Auk kon ne?”

⁶⁸Mo Simun Petrus siut noan, “Papa! Kaim laok bus el asii lolen na? Muik atuil didang pait lo, man bisa tek kaim noan, taon elola le kaim haup in nuil toma, man hidi nutus taan lo ka. Suma Paap sii! ⁶⁹Nol kaim parsai Papa. Lole kaim taan son noan, Paap niam Ama Lamtua Allah Atulin Niu ka.”^j

⁷⁰Yesus tek oen noan, “Auk huil nal mi atuli at hngul dua son. Mo nangan ne! At mes deng mia li banansila el uikjale ka!” ⁷¹Un in aa na, aa deng Yudas, Simun Iskariot ana ka. Yudas na mo, at mes deng Un ima-ii at hngul dua kas. Mam un man hee soleng Yesus.

Lamtua Yesus nol Un palin nas

7 ¹Hidi na kon, Yesus nol atuil in muid Una ngas laok papmes propinsi Galilea. Un dai laok papmes propinsi Yudea lo, undeng atuil Yahudi

^j 6:68-69: Matius 16:16; Markus 8:29; Lukas 9:20

las tene-tene in se Yerusalem mas, le keo tele Una. ²Dedeng na, atuil Yahudi las fesat in nui-nole, man oen noken noan, “Fesat Hlepe” maa dadani son.^k ³Kon Yesus palin nas tadu Un noan, “Banan dui ka, Kaka bok lako deng nia, le lako el Yudea, halin atuil in muid Kaka se lua ngas kon, net nal dasi-dais man Kaka in tao ngas. ⁴Ta eta atuli mes kom le atuli hut mammo net un in muun-tes sa lam, un boel tao buni-buni lo. Undeng Kaka tao taad herang bili-ngala, tiata banan dudui ka, totoang atuli li net asa man Kaka in tao nas!” ⁵Un palin nas tekan ela, undeng oen esan kon, parsai Un isi lo.

⁶Mo Yesus situs noan, “Elia: halas ni Auk oras sa maa lius lo bii. Mo eta mia lam, mi laok oras saa tuun kon sa-saa lo. ⁷Atuil in se apan-kloma ki ngias komali nol mi lo. Molam oen komali isi nol Au, undeng Auk tek balang totoang oen in lako-dakeng ngas. Oen dalen nas nam daat isi. ⁸Kit leol tene agama la, maa dadani son. Tiata mi siim man saek lakom muna Yerusalem. Ta Auk kom in lako lo bii, lole Auk oras sa maa lius lo bii.” ⁹Aa hidi ela kon, Un dada napiut se propinsi Galilea.

Lamtua Yesus muid leol tene agama Yahudi la

¹⁰Mo oras Un palin nas lakos le muid atuil Yahudi las leol tene ka se Yerusalem, kon Yesus laok mudis. Un lako mo huni-huni, le halin atuli tanan deken. ¹¹Se oras leol tene in se Yerusalem ma, tene-tene deng atuil Yahudi las nuting Una. Oen ketan bali apa noan, “Atuling na, ne ola ke?”

¹²Atuli mammo hulu-hulu apa deng Una. Tenga las tek noan, “Un nam mo atuil banan.”

Tenga las pait tek noan, “Loo! Un nam mo atuil in nole-lilung daat, man kom in tipu-dai atuil hut mammo kas.” ¹³Mo muik in aa langa-langa deng Yesus lo, undeng oen lii tene-tene agama Yahudi las.

¹⁴Se leol tene na hlala kam, Yesus tama lako se Um in Kohe-kanas Tene ka, le tui atuli las se na. ¹⁵Kon tene-tene deng atuil Yahudi las herang le tek noan, “Atuling ni hkol mammo net el kit lo. Mo tasao le Un taan dasi mammo isi eli lia?”

¹⁶Kon Yesus tek oen noan, “Hii ke. Dasi-dais man Auk in tuing nias, deng Auk esang lo, mo deng Ama man in nutus Au ka. ¹⁷Atuil in tao muid Ama Lamtua Allah in koma ka baktetebebes sa, mam un taan haup noan, Auk in tui ki maa deng Ama Lamtua baktetebebes, tamlom maa deng Auk siing nga. ¹⁸Ta atuil in suma aa nini un in kuasa ka esa tuun na, un

^k 7:2: ‘Fesat Hlepe’ la, nesang nga lelo 8. Fesat na raem dui. Fesat na laok mamasu lam, atuil Israel las daad tahang se hlepe, man oen bangun-pii se oen uma las. Hleep na daid tada noan, hmunan nu oen upu kia-kaon nas kon, daad se hleep dalen, se oras oen in laok papmes epe nguas sa. Hleep na kon banansila el hleep man atuli li bangun-pii se klapa dalen, se oras in nui-nole ka. Les se *Dehet in Puit deng Dale Mesir* 23:16; *Atorang deng Tulu Agama las* 23:33-36, 39-43; *Dehet ulang deng Lalan in Nuli* 16:13-15; *Sakarias* 14:16-19.

suma kom in nuting ngala tukun. Mo atuil in le nikit atuling in nutus una ka ngaal banan na, taon elola ko un aa nahlolo. Nol muik in nole-lilung lo. ¹⁹Upung Musa bel Ama Lamtua Atorang ngas se mi son, mo mi tao mudis lo. Tiata, tasao le mi nuting-nuting lalan le keo tele Au lia?”

²⁰Kon atuil hut mamu kas ketan noan, “Ku aa asa nia la? Tamlom Ku tom uikjale ka? Asii man nuting lalan le keo tele Ku la?”

²¹Kon Yesus situs noan, “Auk halas-sam tao taad herang mes se leol in kohe-kanas sia, mo mi totoang holon nam seke. ²²Molota opa-opan nam, mi kon daek se leol in kohe-kanas, tuladang el: upung Musa niung bel mi atorang sunat ta noan, eta atuli hua aan biklobe lam, lelo palu lam musti sunat tanaana na. Leol neot na tom nol leol in kohe-kanas kon, mi musti sunat una. (Mo muid in toma ka lam, atorang na, blalan dui upung Musa. Lole Ama Lamtua Allah bel atorang na muna son, se upung Abraham).¹ ²³Eta mi sunat tana-ana mes tom nol leol in kohe-kanas sam, na kaliut upung Musa atorang nga lo, lam tasao le mi komali nol Au, undeng Auk tao banan atuling hlukut-hkait ta tom nol leol in kohe-kanas sia? Tom nol kit in nangan ni lo!^m ²⁴Boel sukat atuli li undeng asa man mi in net nol matan esa ka deken. Nangan blatas, le presas totoang nol babanan le, halas-sam mi nutus sam toma.”

Lamtua Yesus nam, Kristus se?

²⁵Hidi nam muik atuli at ila lo deng kota Yerusalem ketan apa noan, “Atuling nia ki, man oen nuting-nuting le noan keo tele ka, ta lo? ²⁶Wuih, muun isi koo! Lole Un aa langa-langa se atuil hut mamu kas silan nam. Mo muik tahan in tadu Un le ete lo. Muid mia lam, elola? Nataka le atuil in kil kuasa ngas, taan noan Atuling ni, Kristus, man Ama Lamtua hid meman son le belen maa ka, tam lo ka? ²⁷Amo elia: mam etan Ama Lamtua niung Kristus maa kam, muik atuli taan Un in deng ol maa ka lo. Mo Atuling nia lam, kit taan Un in deng ol maa ka son.”

²⁸Dedeng na, Yesus tui atuil mamaus se Um in Kohe-kanas Tene ka kintal la. Nikit Un ming atuli las aa ela kon, Un keket oen nini fala mumuun noan, “Mi nangan noan mi taan Au, nol taan parsis Auk in deng ol maang nga le? Auk maang se iang muding Auk in koma ki esa lo. Ta in nutus Auk le maa ki, In Toma man in ne sorga kua. Mi taan Un lo. ²⁹Mo Auk taan Una, lole Auk deng Una lu maang, nol Un man nutus Au lia.”

³⁰Hidi kon, oen soba-naan le daek Una. Mo muik tahan in daek nal Una lo, lole Un oras sa maa lius lo bii kam. ³¹Deng atuil hut mamu in se la ngas, muik atuli mamu kon, man parsai se Una. Oen aa nol apa noan, “Atuling ni tao taad herang mamu son. Tiata, eta Kristus maa kam, taon elola ko Un tao nal muun dui deng Atuling ni lo.”

¹ 7:22: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 17:10; Atorang deng Tulu Agama las 12:3

^m 7:23: Yuhanis 5:9

Oen tadu atuil le laok daek Lamtua Yesus

³²Se atuil hut mamu nas hlala ka, muik atuli at ila lo deng partei agama Farisi. Oen ming haup atuli mamu hulu-hulu deng Yesus apa ka. Hidim oen nol tulu agama Yahudi las tene-tenen nas, lok atuil in doh Um in Kohe-kanas Tene ka ngas at ila lo, le laok daek Yesus.

³³Kon Yesus tek noan, “Auk oras in leo-leo nol mia ki, liis bubuit sii son. Ta nesang lo ka kam, Auk pait lakong se Una, man in nutus Au kua. ³⁴Hidim mam mi nuting Au, mo mi tutnaal Auk lo. Lole Auk le lakong se mana mesa, man mi muid nalan lo.”

³⁵Kon nam, tene-tene deng atuil Yahudi las, keket apa noan, “Nataka le Atuling ni le lako bus el ola ka? Nol Un lako se maan ol man kit haup in tutnaal Una lo kia? Un le lako huni se atuil Yahudi, in nuil holhising ne negara likun nua ngas te? Tam Un le laok tui atuil in aa nini dais Yunanin man ne ua ngas sa? Tamlom elola la? ³⁶Un in koma ka asa le Un aa noan, ‘Mi le nuting Au, mo mi tutnaal Auk lo.’ Nol ‘Auk le lakong se mana mesa, man mi muid nalan lo’ kia?”

Ui man kil in nuli

³⁷Tom nol leol puis deng Fesat Hlepe la, man daid leol in tene dudui, Yesus dil le aa mumuun noan, “Hii ke! Asii meen tuu kam, maa le niun se Au lia!” ³⁸Eta muik in parsai Au kam, maa le ninu! Ta Ama Lamtua Buk Niu ka dul son noan, ‘Ui man kil in nuli ka, mam lua puti deng atuil in parsai ngas dalen nas.’ Hidim oen haup in nuil toma ka. Nini ela lam, oen kon tulung atuil tenga las le haup in nuil toma na.” ³⁹Yesus aa deng Ama Lamtua Koo la na, undeng totoang atuil in parsai Yesus sas, mam sium Koo na. Mo dedeng Yesus in aa ela ka, oen sium Koo na lo bii, undeng Ama Lamtua nikit sakeng Yesus lapa-lapa lo bii.

Atuli las in nangan deng Lamtua Yesus sa bakisan

⁴⁰Atuil hut mamu in se la ngas, ming Yesus aa ela, kon nam atuli deeh aa nol apa noan, “Taon elola ko, Atuling ni Ama Lamtua Allah mee-baah man Un hid meman son deng hmunan nua ka!”^p

⁴¹Tenga las pait tam tek noan, “Loo! Un niam Kristus, man Ama Lamtua tulu meman son deng hmunan nua ka!”

Mo tenga las pait tam, kaen noan, “Ela lo! Ta Kristus nam atuil Galilea lo. Toma, ta lo? ⁴²Ta ne Ama Lamtua Buk Niu ka, muik in dula noan, Un nam laih Daud in hua-koet. Se maan didang kon, muik in dula noan, Un nam atuil Betlehem, na laih Daud ingu la, ta lo?”^q ⁴³Undeng na, le atuli

ⁿ 7:37: Atorang deng Tulu Agama las 23:36   ^o 7:38: Yeskial 47:1-12; Sakarias 14:8; Nehemia 9:15, 19-20   ^p 7:40: Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 18:18-19   ^q 7:42: Samuel dua la 7:12; Mika 5:2

las in nangan deng Yesus sa bakisan-bakisan. ⁴⁴Muik atuli at ila lo kon le daek Una. Mo oen brain daek Un lo.

Tene-tene deng atuil Yahudi las parsai Lamtua Yesus lo

⁴⁵Hidi na kon, atuil in doh Um in Kohe-kanas Tene man le daek Yesus sas, pait lakos se tulu agama Yahudi las tene-tenen nas, nol atuil Farisi las. Kon nam atuil tene nas keket oen noan, “Hoeh! Tasao le mi kil nol Un maa lo kia?”

⁴⁶Oen siut noan, “Idah! Muik atuli aa net banansila el Una la lo!”

⁴⁷Atuil Farisi las keket noan, “Hoe! Mi tom in tipu-dai kon son nam me? ⁴⁸Nangan ne! Ta kaim atuil Farisi lia, nol tene-tene kias totoang, muik in parsai Una lo. Ela ta lo? Etan atuil tene kas parsain lo kam, tasao le mi kom in parsai Una kia? ⁴⁹Atuil hut mammo in le parsai Una nias, taan Ama Lamtua Atorang nga lo. Ta mam Ama Lamtua in hukung one ka ngele!”

⁵⁰Mo se na kon muik atuling Farisi mesa, ngala Nikodemus. Un man lako dehet net nol Yesus duma-duman. Un keket oen noan,^r ⁵¹“Elola? Muid kit atorang agama lia lam, kit nutus atuling ni dasi la muna le, le? Tamlom kit musti ketan se un muna, le hii un in tao kula asa ka, halas-sam kit nutus un dasi la, la?”

⁵²Kon oen baet un noan, “Hoe! Ku niam atuil Galilea banansila el Una le? Olan ku laok pres Ama Lamtua Buk Niu ka muna le! Hidim les babanan le halin ku tanan noan, muik tahan Ama Lamtua mee-baha mes lo kon, man maa deng Galilea!”

Bihatang in nonga mesa

⁵³[Duman tukun nam oen bakisan apa, le mesa-mesam pait uma.^s

8 ¹Mo Yesus lako bus leten Saitun nua. ²Ola oskaong mitang bii ka kon, Un tama lako se Um in Kohe-kanas Tene ka kintal la. Atuli hut mammo maas nakbua nol Una. Kon nam Un daad le tui one.

³Un tui oen mamasu lam, guru agama at ila lo, nol atuil Farisi dehe, pel nol bihatang mes lako bel Yesus, undeng oen daken nol biklobe. Hidim oen dising bihatang na, le dil se oen totoang silan. ⁴Kon oen tek Yesus noan, “Tuang Guru. Bihatang ni kaim daken, se oras un in nol bikloeb mamasu ka. ⁵Muik in prenta mes ne upung Musa Atorang nga, man tek noan, ‘Atuil in nonga ngas, musti pasang nini batu, didiin mates.’ Muid Tuang ngam, elola la?”^t ⁶Oen kiu soba-naana Una, le halin tao nahu Una.

^r 7:50: Yuhanis 3:1-2   ^s 7:53–8:11: Alkitab dais Yunanin man blaandui nol banan dui ngas, dul dehet ni lo. Abad hngulu la, halas-sam dehet ni muik se in dula dais Yunanin nas.   ^t 8:5: Atorang deng Tulu Agama las 20:10; Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 22:22-24

Yesus situs meman lo, mo Un bubu le dul se dale ka nini Un hnanga ka. 7Kon oen keket nakekeon Una. Tiata Un hangu dil le tekas elia, “Eta deng mia la muik in tao kula neta lo kam, un man pasang bihatang ni nini baut muna.” 8Hidi nam Un bubu le dul pait se dale ka.

9Nikit oen ming Un in tek ela ka kon, oen mae bali apan. Lole se oen dalen nas sam, oen tana noan, oen muik in tao kula kon. Tiata oen bokas mesa-mesa, kilan deng blalan nas muna, lako lius muda kas, didiin liis Yesus nol bihatang nga sii se la. 10Yesus hangu dil pait kon, Un keket noan, “Hoe! Oen ne ola sa? Muik atuil didang pait man in le bel kula ku, nol hukung ku lo ke?”

11Kon un siut noan, “Muik lo Papa.”

Kon nam Yesus tekan noan, “Auk kon hukung ku lo. Pait tia. Mo nangan. Tao kula pait bakun na!”]

Lamtua Yesus banansila el langa taung apan-kloma kia

12Hidim Yesus aa nol atuil hut mammo kas pait noan, “Auk niam banansila el langa bel atuil in ne apan-kloma ki ngias. Atuil man in muid Au ka, nuli se mitang dalen lo, molam un nuli se langa man kil in nuil toma ka.”^u

13Muik atuil Farisi at ila lo kaen noan, “Hoeh! Ku le daid saksi deng Ku apam ma esa ke? Tom lo! Ta muid kit atorang ngia lam, atuil didang man daid saksi taung atuli mesa, mo atuling na esa lo. Tiata kaim sium lo, nol parsai Ku lo.”^v

14Yesus situs noan, “Elia: Auk daid saksi taung Auk apang ngi esa kon no, Auk in aa ki toma. Lole Auk tanan parsis le Auk daid deng ola, nol Auk lakong bus el ola. Mi taan lo noan Auk deng ol maang, nol mam Auk lakong el ola ka lo. 15Mi sukat atuil nini hnukat atuli lia. Mo Auk nini atuli li hnukat, le sukat atuil lo. 16Eta Auk sukat atuli lia lam, Auk in sukat ta toma. Lole Auk siing man sukat lo, mo Auk sukat nas totoang leo-leo nol Auk Amang man in nutus Au ka. 17Nadidingun deken. Ta dulan ne mi atorang agama la noan, ‘Eta atuli at dua tek deng dasi la ka hnika mes sii kam, na toma.’ 18Tiata suma Auk siing man daid saksi deng Auk apang ngi lo. Molam Auk Amang man in nutus Au ka kon, daid saksi taung Au.”

19Oen ketan noan, “Ku Amam ma ne ola ka?”

Kon Yesus situs noan, “Mi taan Auk babanan lo. Tiata mi kon taan Auk Amang nga lo. Ta eta mi taan Auk baktetebebes sam, taon elola ko mi taan Un kon.”

20Nias totoang Yesus tekas se oras Un in tui oen se Um in Kohe-kanas Tene ka ka, dadani se maan taom oen in tamang duit kolete ka. Mo muik in daek Una lo, undeng Un oras sa maa lius lo bii.

^u 8:12: Matius 5:14; Yuhanis 9:5   ^v 8:13: Yuhanis 5:31

“Mam Auk lakong se mana mesa, man mi muid nalan lo”

²¹ Yesus tek tapnaeng oen noan, “Mam Auk nang soleng mia, le lakong se maan didang. Mam mi nuting Au, mo mi haup Auk lo, lole mi muik hak in laok se maan na lo. Mam eta mi matem mam, mi lepa-haal mi in kula-sala ngas nabale.”

²² Kon nam tene-tene deng atuil Yahudi las keket apa noan, “Un aa asa nia le? Un le keo apa kia te? Lole Un tek noan, ‘Mi laok nal se maan na lo.’ ”

²³ Kon Yesus tek oen noan, “Mi deng dale kia, mo Auk deng dapa dudui lua. Mi deng apan-kloma kia. Molam Auk niam deng apan-kloma ki lo. ²⁴Undeng na le apin Auk tek mi noan, mam eta mi matem mam, mi lepa-haal mi in kula-sala ngas nabale. Lole mi parsai lo noan, Auk niam mo Kristus man Ama Lamtua in belen maa son na lo, tiata eta mi matem mam, taon elola ko mi lepa-haal mi in kula-sala ngas nabale.”

²⁵ Kon oen ketan noan, “Hoeh! Ku niam asii la?”

Yesus siut noan, “Auk tek meman son deng lolo hmunan nua.”

²⁶ Nol muik dasi mamo, man Auk tek nalas undeng mia, mo mi in kula ka kon mamo isi. Tiata Auk aa deng dais nas deken tia. Ta In nutus Auk maang se nia ki, eta Un aa kam, suma aa in toma ka sii. Nol Auk tek atuil in se apan-kloma ki ngias, deng dasi-dais man suma Auk in ming son deng Una ngas.” ²⁷(Un in aa nol one na, hai bus Un Ama in ne sorga kua. Mo oen dait taan Un in aa ka nahin na lo.)

²⁸ Kon Yesus aa tapnaeng noan, “Mam etan mi pauk holti Au, Atuling Baktetebebes ni se kai sangsuli lu dapang son, halas-sam mi tana noan, Auk niam Kristus. Nol Auk tao sa-saa deng Auk apang ngi esa lo, molam Auk suma tui dasi-dais man Ama in ne sorga ku in tui Auk son nas. ²⁹In nutus Au ka kon, muik leo-leo nol Auk tutungus. Un nang Auk siing tatahan lo, undeng Auk tao muid Un in koma ka tutungus.”

³⁰ Oras Yesus tek deng dais nas sa, muik atuli mamo parsai se Una.

“Mi niam mo upu Abraham in hua-koet”

³¹ Kon Yesus tek atuil Yahudi man in parsai Una ngas noan, “Etan mi in nuli ka butu-kil nol Auk in Teka-teka ngas, nol mi tui tutungus deng Au lam, mi daid Auk ima-ii man in toma. ³²Hidim mi taan nal dasi-dais in toma ngas. Nol dasi-dais in tomang nas man sas-sao mi le halin mi daid ata pait lo ka.”

---

^w 8:25: Dais Yunanin in mo nia ki, muik nahin dua. Mesa la: ‘Auk tek meman son deng lolo hmunan nua.’ Mesan na pait: “Tasao le Auk aa nol mia la?”

³³Kon oen kaen noan, “Hoe! Kaim niam ata deng atuli li lo! Ta kaim niam upu Abraham in hua-koet! Tiata, tasao le Ku aa noan, mam mi daid ata kia?”^x

³⁴Kon Yesus tek oen noan, “Auk in aa na toma. Lole totoang atuil in nuil kula ngas daid banansila el ata mesa, man suma mudi-muid kula-sala ka in koma ka tuun. ³⁵Molota in biasa ka elia: taom ata kas daad napiut se uma mes lo. Ta suma tuang nga ana ka sii, man daad napiut se la.

³⁶Tiata eta Au, Ama Lamtua Ana kia, kose soleng mi in kula-sala ngas son nam, mi holoat baktetebes son le daid ata deng kula-sala ka pait lo ka.

³⁷Auk taan son noan, mi niam upu Abraham in hua-koet. Ela kon no, mi taan in nuti-nuting lalan le noan keo tele Au, undeng mi dai sium Auk in tui ngas lo. Lole se mi dalen nas, muik maan le pesang Auk in Teka-teka ngas pait lo son. ³⁸Auk tek deng dasi-dais man Auk Amang ngu tulu bel Auk son nas. Nol mi tao muid dasi-dais man mi in ming son deng, mi aman nas sa.”

“Mi aman nas mo uikjale kas tuang nga”

³⁹Oen siut noan, “Kaim niam upu Abraham in hua-koet!”

Yesus tekas noan, “Etan mi daid upu Abraham in hua-koet baktetebes sam, mi musti not se una. ⁴⁰Mo upu Abraham tao dadaat net banansila el mi in tao ngas lo! Lole mi nuting lalan tutungus le noan tao tele Au. Molota Auk niam, man tek mi deng dasi-dais man in toma, man Auk ming son deng Ama Lamtua. ⁴¹Mi in tao ka meman lail katang deng mi aman nas lo.”

Mo oen kaen noan, “Hoe! Kaim niam aan in lila nala! Boel tek noan kaim niam aan likun deken! Ta kaim Aman na, suma mes sii, na ka mo Ama Lamtua Allah!”

⁴²Kon Yesus tek oen noan, “Mo eta Ama Lamtua Allah baktetebes daid mi Aman nam, taon elola ko mi namnau Au. Lole Auk deng Una lu maa, dadin nam Auk mo ni lia. Auk maang iang muid Auk in koma esa lo. Mo Auk maang undeng Un man nutus Au. ⁴³Mo mi nangan taan Auk in aa ni lo, undeng mi dai hii-ming se Auk in tui ngas lo kam!

⁴⁴Mi niam hnika mes el uikjale kas tuang nga. Lole mi kom isi le tao muid un in koma ka! Deng hmunan hesa ku, un taan in keo atuli sii. Un labang dasi-dais in toma ngas, nol hutun soleng totoang in toma ngas. Eta un nole-lilung ngam, na meman un in nuil-nola. Ta un nam nole-lilung daat ta, peke ka na! ⁴⁵Auk man aa deng dais in toma ngas. Mo mi dai parsai se Auk lo. ⁴⁶Olan deng mia la, asii man tulu taad noan, Auk tao kula-sala son na? Auk herang! Eta Auk aa deng in toma ka lam, tasao le mi dai parsai se Auk lo kia?

---

^x 8:33: Matius 3:9; Lukas 3:8

⁴⁷Atuil in maa deng Ama Lamtua Allah ka, hii-ming Un in Teka-teka ngas. Mo mi niam, maam deng Ama Lamtua Allah lo, undeng na le, mi kom in hii-ming se Au lo.”

“Upu Abraham muik lo bii kam, Auk muik muna son”

⁴⁸Tene-tene deng atuil Yahudi las siut noan, “Hoeh! Kaim aa baktetebes son na. Ta kaim tek son noan, Ku niam atuil Yahudi esa lo, mo Ku atuil Samaria. Ku kon tom uikjale son!”

⁴⁹Kon Yesus siut noan, “Auk tom uikjale lo. Auk todan Auk Amang in ne sorga kua, mo mi todan Auk lo. ⁵⁰Auk naka-naka apang ngia, le tulu Auk in muun-tes sa esang lo. Molam Auk Amang nga man le tulu-balang Auk in muun-tes sa. Nang le Un man nutus noan, Auk in aa ni toma, tamlom kula!

⁵¹Auk in Teka-teka ngas, meman toma. Nol atuil in hii-ming nol lako-daek muid Auk in Teka-teka ngas, mam un mate lo ka.”

⁵²Ming ela kon, atuil Yahudi las tene-tenen nas tek Un noan, “Halasam kaim tana, le Ku in aa ka el atuil nuin na, undeng Ku tom uikjale son. Lole upu Abraham esa kon mate. Ama Lamtua mee-baah hmuna-hmunan nuas kon mates. Mo Ku tek le, ‘atuil man in hii-ming nol tao muid Auk in Teka-teka ngas sa, mam mate lo ka.’ Meman Ku nuin son! ⁵³Lole Ku nangan noan, Ku uhu dui deng Abraham nol Ama Lamtua mee-baah didang man in maet son nas. Ku nangan nam, Ku niam mo asii la?”

⁵⁴Kon Yesus siut noan, “Eta Auk man nikit-nikit Auk apang ngia lam, atuli li simun lo. Molota Auk man nikit Auk apang ngi lo, molam Auk Amang ngu man nikit Auk lapa-lapa. Una, man mi hao noan, mi Lamtua Allahn. ⁵⁵Mo mi taan Un babanan lo. Auk man taan Un babanan. Etan Auk tek noan Auk taan Un lo kam, Auk nole-lilung daat banansila el mia. Mo Auk taan Un nol babanan, nol Auk kon lako-daek muid Un in Teka-teka ngas. ⁵⁶Mi upun Abraham dalen kolo isi, se oras un in natang-natang le tinang Auk in maa ka. Meman un ngat netan son, tiata un dalen kolo.”

⁵⁷Tene-tene deng atuil Yahudi las tekan noan, “Ku umur ri lius taon buk lim bii kon! Mo ku daile, net upung Abraham son lolen ta. Baktebes se?”

⁵⁸Kon Yesus siut noan, “Baktebes! Ta upung Abraham muik lo bii kam, Auk muik muna son.”

⁵⁹Kon atuli las kat baut le noan pasang Una, undeng Un nikit apa ka banansila el Ama Lamtua. Mo Un laok nol in huni-huni, le puti deng Um in Kohe-kanas Tene ka kintal la.^y

Atuling tedo mes ngat neta, undeng Lamtua Yesus tao banan

9 ¹Hidi kon Yesus nol Un nenan nas lakos napiut. Kon Un net atuil tedo mesa, man tedo meman son se in hua una ka. ²Tiata Yesus ima-ii las

^y 8:59: Yuhanis 5:18

ketan Un noan, “Paap Guru! Asii man tao kula, le didiin atuling ni tedo eli lia le? Undeng un in tao kula esa tam, undeng un in-aman nas sa?”

³ Yesus siut noan, “Atuling tedo ni tao kula-sala lo. Nol un ina-aman nas kon, tao kula-sala le un tedo nia lo. Hua un maa lu ela, le halin atuli li net nal Ama Lamtua in daek banan se atuling ni kia. ⁴ Ama Lamtua Allah man nutus Au. Tiata kit musti nuklek le lako-daek Un osa las se oras langa ka in muik nabale kia. Ta mam mitang nga maa son nam, atuli li daek nal saa pait lo ka. ⁵ Auk biing nabaek se apan-kloma kia ka, Auk banansila el langa man kaloe, bel atuli li totoang.”^z

⁶ Yesus aa hidi ela kon, Un les kapen laok se dale ka, hidim paun le muang laok se atuling tedo na mata ka. ⁷ Un hidan noan, “Ku laok ui in nangen Siloam mua, le laul ku silam ma se lua.” (Se dais Ibranin nam, *Siloam* ma nahin na noan, ‘tunang maa’) Kon nam, atuling tedo na lako lalu-boe sila ka se lua. Nikit un laul hidi sila ka kon, un mata ka neta! Ti un pait uma.^a

⁸ Kon atuil in uma dadani nol atuling na ngas keket apa noan, “Hoe! Ni atuling tedo man hmunan nu daad le nodan-nodan tuun na, ta lo?” Oen aa ela, lo oen tanan le hmunan nu un tedo.

⁹ Atuil tenga las tek noan, “Hao! Na un son na!”

Atuil tenga las pait tam tek noan, “Loo! Un sila ka el atuling na tuun, mo un na lo!”

Mo atuling na esa tekas noan, “Loo! Auk niang son niang! Man hmunan nu tedo ka!”

¹⁰ Kon oen keket un noan, “Taon elola le ku net son nia?”

¹¹ Un situs noan, “Atuling man in ngala Yesus sa, tao konat, le muang laok se auk matang ngia. Hidim Un lok auk noan, laok se ui in nangen Siloam mua, le lalu-boe ku silam ma se lua. Kon auk tao muid Un in teka ka. Tiata halas ni auk ngat neta!”

¹² Mo oen keket un pait noan, “Lam Atuling na ne ola ka?”

Un siut noan, “Tia ka, auk tanan lo nian!”

Atuil Farisi las pres atuling tedo ka

¹³⁻¹⁴ Leol neot Yesus in tao atuling tedo ka mata ka le neta ka, tom nol atuil Yahudi las leol teen in dake. Kon oen kil nol atuling tedo man net son na, lako situ-tal se partei agama Farisi la atulin nas. ¹⁵ Ti atuil Farisi nas keket un noan, “Olan ku tek napat le! Tasao le halas ni ku ngat net son nia?”

Un siut noan, “Atuling na tao konat laok se auk matang ngia. Hidim auk lakong lalu-boe silang nga. Tiata halas ni auk ngat neta.”

^z 9:5; Matius 5:14; Yuhanis 8:12   ^a 9:7: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 49:10; 2 Raja-raja 20:20; Yesaya 8:6

¹⁶Kon nam muik atuil Farisi deeh tek noan, “Atuling man in tao ku le banan na ka, deng Ama Lamtua Allah lu lo. Kaim tana, undeng Un kaliut atorang deng leol teen in dake ka son.”

Tenga las pait tek noan, “Taon elola le atuil in tao kula-sala ki, tao nal tada-taad herang ela la?” Tiata oen kaen apa didiin oen in nangan na bakisan.

¹⁷Mo oen keket ulang atuling man hmunan nu in tedo ka pait elia, “Muid ku lam, Atuling man tao banan nal ku matam ma ka, atuil tuladang elola la?”

Un siut noan, “Muding au lam, Un na mo Ama Lamtua mee-baha mes na.”

¹⁸Ela kon no, atuil Yahudi las tene-tenen nas, parsai lo noan atuling na hmunan nu mata ka tedo, mo halas nia lam un net son lo. Tiata oen lok atuil le laok taap un ina ka, nol un ama ka, le maas tala. ¹⁹Oen maas lius kon, tene-tene kas keket noan, “Atuling ni mi anan ne? Huan maa lu un tedo meman baktebes tam lo ka? Hidim taon elol le halas ni un mata ka net son nia?”

²⁰Atuling na ina-aman nas siut noan, “Un niam kaim anan baktebes. Huan maa lu un tedo meman. ²¹Mo un pake saa le halas ni un ngat neta lam, kaim tanan lo. Asii tao holsai un mata kia lam, kaim kon tanan lo. Un tene son. Tiata ketan se un tuun, tiam un dehet nal esa!” ²²Oen aa ela, undeng oen lii atuil Yahudi las tene-tenen nas. Nol oen tana noan, tene-tene nas koo mes son, noan, “Eta muik atuli in hao noan, Yesus nam Kristus sam, kaim musti nulut soleng atuling man hao ela ka, deng kaim atuil Yahudi li um in kohe-kanas sa.” ²³Tiata atuling na ina-aman nas siut noan, “Un atuil tene son, ta keket se un esa tuun.”

²⁴Hidim oen haman atuling man hmunan nu mata ka tedo ka, le tekan noan, “Ku musti aa lolo-lolo se Ama Lamtua Allah sila, nol doh Un ngaal banan na. Ta kaim tanan parsis le Yesus na mo, atuil daat.”

²⁵Atuling man hmunan mata ka tedo ka siut noan, “Papas komali deken ne! Ta auk taan le Un nam Atuil daat tam lo ka. Man auk in taan parsis sa, hmunan nu auk matang ngi tedo, mo halas ni auk net pait son.”

²⁶Oen keket un noan, “Un tao saa ku la? Un sai ku matam ma elola la?”

²⁷Kon un siut noan, “Heeh! Mo apin auk dehet son, mo mi dai hii lo kam. Tasao le mi koma ka auk dehet pait tia? Tamlom mo papas le daid Un ima-ii kon na?”

²⁸Kon oen lote-pisun una, hidim tekan noan, “Nang le ku sii man daid Un ima-ii! Ta kaim niam mo upung Musa ima-ii. ²⁹Kaim taan le Ama Lamtua Allah aa nol Musa. Mo kaim taan Atuling na lo, le Un maa deng bolo ola la.”

³⁰Atuling man hmunan nu mata ka tedo ka siut noan, “Herang nge! Mi taan Un deng ol maa ka lo. Molota Un man sai auk matang ngia, le

halas ni auk haup in neta son. ³¹Kit totoang tana, le Ama Lamtua Allah hii-ming atuil daat lo. Molam Un hii-ming atuil in dalen na lolo, man nuil muid Ama Lamtua in koma ka ngas.^b ³²Ninin deng Ama Lamtua Allah koet apan-dapa kua nol apan-kloma kia, maa lius dedeng nia, muik tatahan dehet mes lo bii kon, deng atuli li in tao banan atuil tedo lo-lolo in hua una kua, le un daid in neta pait lo. ³³Tiata, eta Yesus deng Ama Lamtua Allah lu lo kam, taon elola ko Un tao nal saa lo, ta lo?”

³⁴Kon oen siut un noan, “Hoe! Ku niam atuil daat, lo-lolo ku inam ma in hua ku maa kua! Taon elola le didiin ku nangan noan, ku tui nal bali kami lia?” Hidim oen nulut soleng un deng oen um in kohe-kanas sas.

Atuil man dalen na tema

³⁵Nikit Yesus ming noan, oen nulut soleng atuling man hmunan nu in tedo ka deng um in kohe-kanas sas, kon Un laok nuting atuling na didiin hapun. Ti Un keket noan, “Elola! Ku parsai se Atuling Baktetebes sa le?”

³⁶Un keket bali noan, “Un nam mo asii la Tuang? Tulung tek aun, le halin auk parsai se Una.”

³⁷Kon Yesus tekan noan, “Ku tutnaal Un son. Un nam mo, Auk niang, man aa nol ku mamasu nia.”

³⁸Kon atuling nga tekan noan, “Tuang, auk parsai!” Hidim un hai buku ka le todan-lahing Yesus.

³⁹Kon nam Yesus tek un noan, “Auk maang se apan-kloma ki le tulu bel atuli li in kula-sala ngas, halin atuil tedo kas haup in neta, nol atuil in neta ngas daid tedos.”

⁴⁰Se na muik atuil Farisi at ila lo, man ming Un in teka na. Kon oen keket noan, “Taon elol nia le? Langa-langa son, kaim niam tedom lo, ta lo?”

⁴¹Yesus situs noan, “Elia: etan meman mi tedom mam, muik tahan at mes in bel kula mia lo. Mo undeng mi tek noan mi niam tedom lo, tiata mi lepa-haal mi in kula-sala ngas nabale.”

Kleta deng atuil in lolo-poa nol un lae-blai las

10 ¹Yesus dehet nini kleta mes noan, “Asa man Auk in tek mia ni, tom baktetebes. Lae-blai li niam mo muik un okat. Eta muik atuli taam muid hnita lo, mo un sake muid paha la tuun nam, na langa son noan, un nam atuil in nako.

²Mo atuling in tama muid hnita ka ka, lae-blai las lamtua in dohatinang one ka. ³Atuil in doh hnita ka ka, taan atuling in lolo-poa ka, tiata un sai belen hnita ka. Lae-blai las kon taan atuling in lolo-poa ka fala ka. Ta eta un haman oen ngalan nas mesa-mesa kam, oen mudin lakos likun

^b 9:31: Buk in Naka-nahalit 66:18, 19

nua. ⁴Se oras un in poa puting lae-blai nas sa, un laok muna se hmunan, le lae-blai las muid un deng klupu, undeng oen taan atuling in lolo-poa ka fala ka. ⁵Eta muik atuli man lae-blai las tanan lo, kam oen muid un lo. Mo oen lalis undeng oen taan atuling balu na fala ka lo.”

⁶Yesus nahdeh kleta na bel oen kon no, oen nangan taan Un in aa na nahin na lo.

Lamtua Yesus banansila el atuil in lolo-poa man banan

⁷Hidim Yesus tek tapnaeng oen noan, “Asa man Auk in tek mia ni baktetebes. Auk banansila el hnita deng lae-blai las okat ta. ⁸Totoang atuil in maa muna deng Au ngas, banansila el atuil in nako.^c Oen haman-haman kon no, lae-blai las ming atuil nas lo. ⁹Hidim Auk banansila el hnita ka. Eta muik in le taam muid Au kam, Ama Lamtua Allah belen boa-blingin, deng un in kula-sala ngas. Na banansila el un tama lako el Ama Lamtua mana lu muid Au, man daid hnita taung una. Nol atuil man in taam muid Au ka, lako-pait se maan ol tuun, nol haup in kaaninu babanan.^d ¹⁰Atuil in nakong ngas suma tao lobo-lau tukun, lole oen maas le nako, keo tele, nol tao didaan atuli li in nuli kia. Mo Auk kil in nuli man banan dui ka, ta Auk maang le halin nam, atuli li haup in nuil titu-tema.

¹¹Auk kon banansila el atuil in lolo-poa banan mesa. Atuling in lolo-poa banan na, tade le sao un aap-ina ka didiin mate, halin un lae-blai las haup in nuli. ¹²Mo atuil in dake tuun, man lae-blai las lamtuan esa lo ka, eta un ngat net ngot huin mes maa kam, un lali nang soleng lae-blai las se na. Kon ngot huin na daek nal lae-blai las, tiata lae-blai tenga las lalis holhising. ¹³Atuling in dake ka lali, lole un suma daek nuting duit tuun. Un tao hii in doha-tinang lae-blai las nol babanan lo.

¹⁴Toma! Auk banansila el atuil in lolo-poa banan na. Auk taan totoang Auk lae-blai las. Nol oen kon taan Au. ¹⁵Na banansila el Ama in ne sorga ku taan Au, nol Auk kon taan Una. Auk kon tade, le sao Auk apang ngi didiin mateng, le halin nam Auk lae-blai las haup in nuli.^e ¹⁶Auk muik lae-blai tenga man nakbuan nol Auk lae-blai in mo nia ngias lo bii. Ta Auk kon musti laok tao nakbuan one. Mam eta oen ming Auk falang nga son nam, oen tanan meman. Hidi kon oen maas le nakbua, halin daid bua mesa, nol atuling in lolo-poa ka kon mes sii.

¹⁷Undeng na le, Auk Amang in ne sorga ku namnau Au. Lole Auk tade son le sao Auk apang ngia, didiin mateng, le halin nam Auk haup in nuli pait. ¹⁸Muik atuli in dising Auk le mateng lo, mo Auk esang man tade le sao Auk apang ngi didiin mateng. Auk muik hak le sao Auk apang

^c 10:8: Ngat se Yuhanis peke 14 bango 6 nga. ^d 10:9: Buk in Naka-nahalit 118:20

^e 10:15: Matius 11:27; Lukas 10:22

ngia. Auk muik hak le kat pait kon. In leka nia, Auk simun son deng Auk Amang in ne sorga kua.”

¹⁹Ming Yesus tek ela kon, atuil Yahudi las kaen apa pait. ²⁰Muik mamom deng one la tek noan, “Hoe! Atuling ni nuin! Nol Un kon tom uikjale! Tasao le mi kom in hii-ming se Una kia?”

²¹Mo tenga las pait tek noan, “Ni atuil nuin in aa lo. Ta in Teka-teka ela ngas puit net deng uikjale kas bahan lo! Nol uikjale kas kon tao nal atuil tedo, le haup in neta pait lo.”

Atuil Yahudi las tene-tenen nas dai sium Lamtua Yesus lo

²²Dedeng na, atuil Yahudi las le tao fesat se oen agama la lelon tene mesa. Leol tene na ka, nahi tom se oras blingin. Atuil Yahudi las tao fesat na, le nangan net oras atuil didang in tao hmomos Ama Lamtua Um in Kohe-kanas Tene man se Yerusalem ma, hidi halas-sam oen tao niu le hiti-lingin pait ta.^f ²³Yesus laok pukiu se Um in Kohe-kanas Tene ka kintal la, se mana, man oen noken noan, ‘Laih Soleman Um Loos’ sa. ²⁴Kon atuil Yahudi las tene-tenen nas maas pukiu Una, le tekan noan, “Hoe! Eta Ku niam Kristus sam, tek langa-langa le. Tamlom kaim musti natang didiin bling pait, halas-sam kaim tanan na?”

²⁵Yesus situs noan, “Auk tek mian meman son, mo mi dai parsai lo. Molota dasi-dais man Auk in tao ngas, muid Auk Amang ngu in prenta ka. Dais nas man tulu bel noan, Auk niam mo asii ka. ²⁶Mo mi parsai Auk lo, undeng mi niam mo Auk lae-blai lo. ²⁷Ta Auk lae-blai esang ngas taan Auk falang nga. Oen muid Au. Auk kon taan one. ²⁸Auk bel oen in nuil toma, man hidi nutus taan lo ka, nol oen kon bakisan deng Ama Lamtua lo. Muik atuli mes lo kon, man nuhu-dau nalas deng Auk imang ngia. ²⁹Auk Amang in ne sorga ku man sao oen bel Au. Un muun dui deng totoang. Tiata muik tatahan atuli mes lo kon, man nuhu-dau nal oen deng Un ima ka. ³⁰Ta Auk Amang ngua, nol Auk niam mo, mesa.”

³¹Ming ela kon atuil Yahudi las tene-tenen nas kat baut le noan pasang tele Yesus oe mes pait. ³²Kon Yesus tek oen noan, “Hoe! Auk tulu bel mi dais banan mamom, deng Auk Amang ngua. Mo mi kil dais banan ola la, le mi noan pasang tele Au lia?”

³³Oen siut noan, “Etan Ku tao dais banan nam, kaim pasang Ku lo. Mo kaim le pasang tele Ku nini batu, undeng Ku in bilu-aa ka muun isi son.

---

^f 10:22: Hahalas nia lam, atuil Yahudi las noken leol tene na noan, *Hanuka*, man nahi dadani nol leol Natal. Un dehet ta elia: taun 167 SM la, muik jenderal mes atuil Siria, ngala Antiokus Epifanes, man tao dudus-didaa kota Yerusalem. Un kon tao hmomos Um in Kohe-kanas Tene ka. Un bongkar soleng mija in tunu-dadung se na ka, hidim un bangun-pii seda sa-saa in hui-langus mes se na. Undeng na le, atuil Yahudi las labang nolan, hidim nulut soleng un deng dale Israel. Kon tanggal 25, bulan *Kislef*, taun 164 SM la, oen hiti-lingin Um in Kohe-kanas Tene ka pait.

Lole Ku niam mo atuil bias tuun, mo Ku nikit apam ma banansila el Ama Lamtua Allah! Ni lai-lisin son!”^g

³⁴Kon Yesus siut noan, “Se atorang agama man mi in kila ngas, muik in dula noan, ‘Auk tek mi meman elia, mi niam mo aan deng Lamtua.”^h

³⁵Lam kit taan son noan, totoang man in dul ne Ama Lamtua Buk Niu ka dalen na, baktetebes nol kose soleng nalan lo. Ta Ama Lamtua esa noken atuil nas noan, oen nam ‘Lamtua anan.’ ³⁶Tiata taon elola le didiim mi tek le Auk bilu-aa undeng Auk tek noan, Auk daid Ama Lamtua Ana kia? Nangan hapun lo! Ta Ama in ne sorga ku man tulu Au lia, nol Un man nutus Auk maang se apan-kloma kia. ³⁷Elia: eta Auk lako-daek Auk Amang ngu osa la lo kam, mi parsai Auk deken. ³⁸Mo Auk lako-daek Un osa la tutungus. Tiata mi dai parsai Auk lo kon no, mi musti sium tada-taad herang man Auk in tao ngas buit. Nini ela lam, mi kon tana noan, Auk Amang ngu butu-kil nol Au. Nol Auk kon butu-kil nol Una.”

³⁹Hidi na kon, oen soba-naan le daek Yesus pait, mo Un puti nala.

⁴⁰Kon Yesus lako pait se palun Yordan halin na, se maan hmunan nu Yuhanis sarain atuil ka. Hidim Un daad tahang se la.ⁱ ⁴¹Atuli hut mamomaas nuting Una. Oen aa nol apa noan, “Yuhanis tao taad herang saa lo. Mo totoang man Un in tek deng Yesus sa baktetebes ela!” ⁴²Kon nam muik atuli hut mamoma se la, parsai se Yesus.

Lasarus in mate ka

11 ¹⁻²Muik atuli mesa ngala Lasarus. Un daad se iung Betania, leo-leo nol un kakan bihata las duas, Maria nol Marta. (Maria ni, man doan mina bui bingis se Lamtua Yesus iin na, hidim madin nini un klanga ka esa.) Oe mesan na, Lasarus heda ngele.^j ³Kon un kakan bihata las hid laok tek Yesus noan, “Tuang tapa in ngaal Lasarus sa, heda ngele isi.”

⁴Nikit Yesus ming in hida na, kon Un tek noan, “Iil ni tao un le mate lo. Ta Ama Lamtua Allah le pake dais nia, halin tulu bel Un in muun-tes sa. Le halin Au, Ama Lamtua Ana kia, mam atuli las kon nikit sakeng Auk ngalang ngi lapa-lapa.”

⁵Yesus namnau Marta duas Maria, nol oen blanen Lasarus. ⁶Un ming haup noan Lasarus heda son, mo Un daad lelo dua nabel pait se palun Yordan halin na. ⁷Hidi na kon, Un tek Un ima-ii las noan, “Maa le kit lakong pait el Lasarus mana lua, ne propinsi Yudea.”

⁸Mo Un ima-ii las kaen noan, “Paap Guru, babalun ni atuil Yahudi las tene-tenen nas le pasang tele Paap se lua. Lam Paap le pait lako el lua pait te?”

^g 10:33: Atorang deng Tulu Agama las 24:16 ^h 10:34: Buk in Naka-nahalit 82:1, 2, 6

ⁱ 10:40: Yuhanis 1:28 ^j 11:1-2: Lukas 10:38-39; Yuhanis 12:3

⁹Kon Yesus siut noan, “Lii deken ne! Lelo-lelon nam lelo la langa, deng oskaong nga didiin lako pes lelo-maun. Na jam hngul dua, ta lo? Etam laok se langa ka lam, atuli li tunun lo. Lole langa ka kaloe se apan-kloma kia, le atuli li ngat tam neta. ¹⁰Mo eta atuli li laok se mitang dalen nam, un tunun oe-oe, lele langa lo kam.”^k

¹¹Yesus aa hidi ela kon, Un tekas noan, “Kit tapan Lasarus nini son. Mo mam Auk buk-bangun una.”

¹²Hidi kon Un ima-ii las tek noan, “Papa, etan Un nini tuun nam, nahin na noan, mam un banan pait, ta lo?”

¹³Oen aa ela, undeng oen nangan noan, Yesus aa deng in niin biasa kia. Molota, Un aa deng Lasarus in maet son na na. ¹⁴Hidi kon, Yesus tekas langa-langa noan, “Lasarus mate son. ¹⁵Auk daleng kolo lele auk se uang lo, oras un mate lo bii ka, le halin mi dalen sus deken. Ta asa man in le dadi nia, man tao nal mi le parsai se Au. Maa le kit lakong uang tia!”

¹⁶Hidi kon, Tomas man oen noken noan “aan hduan” na, tek ima-ii tenga las noan, “Maa tia! Banan dui ka, kit totoang laok mudin, le halin nam kit mateng leo-leo nol Una.”

Lamtua Yesus lako Betania, le halmau Marta

¹⁷⁻¹⁹Hidi kon, Yesus nol atuil in muid Una ngas lakos iung Betania.

Lung na katang deng Yerusalem ma, suma kilu tiul siis. Ta atuil Yahudi mamo deng a maas le halmui-halmau Marta duas Maria.

Yesus nol atuil in muid Una ngas lakos lius se luas halas-sam, oen tana noan, atuli las puan Lasarus lelo aat son.

²⁰Nikit Marta ming noan Yesus maa son kon, un puit lako le tutnaal Yesus. Mo Maria daad se uma dale tuun. ²¹Kon Marta tek Yesus noan, “Idaa loo, Tuang nge! Etan Tuang se ia kam, taon elola ko auk paling ngi mate lo. ²²Mo auk kon parsai, le Tuang nodan asa tuun se Ama Lamtua Allah lam, taon elola ko Tuang hapun.”

²³Kon Yesus tek un noan, “Marta! Mam ku palim ma nuli pait.”

²⁴Marta hao noan, “Auk tana, mam se leol kiamat tia, le eta Ama Lamtua tao totoang atuil in mate ngas halin nulis pait tam, Un kon tao auk paling ngi le nuli pait.”

²⁵Mo Yesus tekan noan, “Auk man tao atuil hmata kas le nulis pait. Auk kon man bel in nuli baktetebebes sa. Tiata atuil in parsai se Au ngas, mates son kon no, mam oen haup in nuli pait. ²⁶Nol atuil man haup in nuil baktetebebes sas, nol in parsai se Au ngas, mam nulis napiut. Marta parsai Auk in aa nia tam lo ka?”

^k **11:9-10:** Yesus in aa mo nia ki nahin na noan, “Auk niam banansila el langa ka. Tiata eta Auk leo-leo nol mi nabale lam, mi babanan tuun.”

²⁷Marta siut noan, “Iya Tuang! Auk parsai noan, Tuang niam mo Kristus, na Atuling man Ama Lamtua Allah tulu meman son deng lolo hmunan nua ka. Nol Tuang niam mo, Ama Lamtua Ana, man Un hid son le belen maa se apan-kloma kia ka.”

Lamtua Yesus lili

²⁸Aa hidi ela kon, Marta pait, le hamana un palin Maria le oen duas siis, kon un tekan noan, “Tuang Guru maa son. Un le tutnaal nol ku.” ²⁹⁻³¹Ming ela kon, Maria haung lail lalaba tuun, le lako nuting Yesus. Atuil Yahudi man melang leo-leo nol Maria se uma dalen nas, net un in haung lalaba le lail puit lako ka. Kon oen muid un deng klupu la. Lole oen nangan noan, un lako lili se niut utu kua.

Oras na lam, Yesus nol atuil in muid Una ngas taam lakos lius se ingu la lo bii. Un nabel ne maan Marta in tutnaal Una ka. ³²Nikit Maria net Yesus se maan na, kon un lail lako le hai buku ka dadani se Yesus iin na. Un tekan noan, “Idaa Tuang nge! Etan dedeng na Tuang se ia kam, taon elola ko auk paling ngi mate lo.”

³³Nikit Yesus ngat net Maria lili, nol atuil Yahudi in leo-leo nol una ngas kon lili mumuun, tukun nam, Un koon-mali se Un dalen na, mo Un kon dalen na susa. ³⁴Un ketan noan, “Mi puan un ne ola ka?”

Oen siut noan, “Maa Tuang! Maa le tinang esa.”

³⁵Kon Yesus lili. ³⁶Tiata atuil Yahudi las tek apa noan, “Ngat le, Un namnau Lasarus isi!”

³⁷Mo atuil tenga las pait tam, tek apa noan, “Atuling ni man sai atuil tedo kas matan nas le halin oen haup in neta. Mo tasao le Un tahang nal Lasarus lo, le didiin mate kia?”

Lasarus nuli pait

³⁸Kon nam Yesus nataka kam, Un dalen na iil isi. Tiata Un lako dadani liang man oen in tamang Lasarus sa. Oen hep tele liang na nini baut tene mesa. ³⁹Yesus lok atuil in se la ngas noan, “Pekot bian batu li le sai liang ngi hnitan nia!”

Mo Marta, atuling in mate ki kaka ka kaing Yesus noan, “Idah, deen tia Tuang! Un mate lelo aat son ta, taon elola ko buin isi.”

⁴⁰Kon Yesus tekan pait noan, “Nangan net apin na tam? Auk tek meman son noan, eta Marta parsai Auk baktetebebes sam, mam ku net nal Ama Lamtua Allah in muun-tes sa.”

⁴¹Kon atuli deeh pekot bian batu la deng liang nga hnitan na. Hidim Yesus ngada lako bus el apan nua, le aa noan, “Papa! Auk nodan mamu undeng Paap hii-ming se Au. ⁴²Auk tanan son lo-lolo hmunan nu noan, Paap hii-ming Auk tutungus. Mo Auk aa ela, le halin atuil man in dil mo ni ngias taan noan, Paap man nutus Au.” ⁴³Un aa hidi ela kon, Un hamana nol fala mumuun le tek noan, “Lasarus! Puit maa tia!”

⁴⁴Kon nam atuling in mate ka puti maa deng liang nga. Kitu in kabut niin un ima-iin na ngas, nius didi nabale. Muik kitu in buba un sila ka kon. Yesus tadu atuil in se la ngas noan, “Loat nuli kitu kas, le halin un lako!”

Oen nuting lalan le noan keo tele Lamtua Yesus

(Matius 26:1-5; Markus 14:1-2; Lukas 22:1-2)

⁴⁵Nikit oen net Yesus in tao ela ka kon, atuil Yahudi in maa le melang nol Maria ngas, mamu parsai se Yesus. ⁴⁶Mo tenga las pait tam, lakos tutnaal nol atuil partei Farisi las, le tek oen deng Yesus in tao na.

⁴⁷Hidi na kon, tene-tene deng tulu agama las nol atuil Farisi las nakbua le huli-bali. Oen keket apa noan, “Atuling na tao taad herang bili-ngala! Tiata kit musti tao elol lolen na? ⁴⁸Ta eta kit nang Un ela tuun nam, mam atuli li totoang nahlae se Una, banansila el Un nam mo, oen Lahin. Nini ela lam, mam tentara deng pamarenta Roma las, maas le tao dudus kit Um in Kohe-kanas Tene kia, nol tao dudus-didaa kit bangsa lia.”

⁴⁹Taun na Kayafas man daid tulu agama, man lapa dui deng tulu agama tenga las. Un aa noan, “Ngengom me! Mi taan saa lo! ⁵⁰Ta in banan dui taung mia ka, eta atuling mes ni man mate le temang totoang atuli lia. Eta ela lo kam, mam tentara Roma las tao dudus hidi bangsa Yahudi li papmesa!” ⁵¹Kayafas in aa na muid un in koma ka esa tuun lo. Ta Ama Lamtua nini un baha ka, lole un man daid tulu agama in lapa dui se taun na. Undeng na, Kayafas tek meman noan, mam Yesus mate le temang totoang atuil Yahudi lia. ⁵²Molota, Un mate le temang atuil Yahudi li sii lo, molam taung Ama Lamtua Allah anan nas totoang, man holhising papmes ne apan-kloma kia. Mam Un tao nakbuan one, le daid bangsa mesa.

⁵³Undeng Kayafas in aa ela ka, tiata kilan deng oras na, tene-tene deng atuil Yahudi las nuting lalan baktetebebes halin nam keo tele Yesus.

⁵⁴Tiata Yesus lako-pait nol langa-langa se atuil Yahudi las tene-tenen nas hlala ka lo. Un nol Un ima-ii las hoen apans le lakos se kota mes ngala Efraim, dadani nol epe mesa, man muik atuil lo, le daad tahang se las.¹

⁵⁵Dedeng na, agama Yahudi la leol tene Paska la dadani son. Taom muik atuil likun mamu maas nakbua se kota Yerusalem, le muid fesat Paska se las. Oen maas se las, le tao niu oen apan nas muid atorang agama la muna. ⁵⁶Atuil hut mamu in maa se Yerusalem mas, nuting-nuting Yesus se la. Oras oen in dil se Um in Kohe-kanas Tene ka kintal la ka, oen keket apa noan, “Muid mia lam elola? Nataka le Yesus maa muid fesat agama nia tam lo ka?” ⁵⁷Mo tene-tene deng tulu agama las nol atuil

¹ 11:54: Buk in Kahi 9:10

Farisi las prenta son noan, “Etan muik atuli in taan noan Yesus muik ne maan ola lam, tek kami le!” Molota oen in tao ka le daek Una.

Maria doan mina bui bingis se Lamtua Yesus iin na
(*Matius 26:6-13; Markus 14:3-9*)

12 ¹Nate lelo eneng halas-sam leol Paska, lam Yesus nol atuil in muid Una ngas lakos lius se iung Betanias. Lasarus nol un batan nas daad se las. Lasarus na mo atuling in mate, man Yesus taon le nuli pait son na. ²Tiata oen hosa-nakin le duman na Yesus kaa leo-leo nol oen se las. Marta man tutan-lau se mija la. Lasarus daad se mija la leo-leo nol Yesus. ³Kon Maria kat mina bui bingis esa man osa isi, botor mesa. Le doan laok se Yesus iin nas. Hidim un nini klanga ka le maid Yesus iin nas. Tiata uma la dalen na bui bingis pampesa.^{m n}

⁴Mo Yesus ima-ii las mesa, ngala Yudas Iskariot, man mam hee soleng Yesus sa tek noan, ⁵“Hoe! Tasao le un hee mina bui bingis na tuun lo kia? Ta mina na osa ka tatai nol atuli mes gaji taun mesa. Banan dui ka, hee tuun tia, le un duit ta belen laok se atuil kasiang ngas!”^o ⁶Yudas aa ela, undeng un in namnau atuil kasiang nga lo. Molam undeng un nam mo nako. Un daid atuil in kil duit deng Yesus nol Un ima-ii las, molam un buni duit nas buit-buit tutungus.

⁷Mo Yesus siut noan, “Nang bihatang ni tuun. Ta un pesang mina bui bingis ni son, le taung in hising Auk nitun nia, halin oen puan Au. ⁸Atuil kasiang ngas ne mi hlala ka tutungus. Mo mam Auk leo-leo nol mi tutungus lo ka.”^p

Tene-tene deng tulu agama las nuting lalan le noan keo Lasarus

⁹Hidim atuil Yahudi las mam ming haup noan, Yesus ne iung Betania. Kon nam oen maas le noan ngat Una. Nol oen kon maas le ngat Lasarus. Lole oen ming son noan, Yesus tao Lasarus le nuli pait son deng un in mate ka. ¹⁰Mo tene-tene deng tulu agama las huli-bali le nuting lalan in tao tele Lasarus kon. ¹¹Undeng atuil Yahudi las hut mam ming dehet deng Lasarus in nuli pait ta son, tiata oen parsai se Yesus. Nol oen dai hii-ming se tene-tene deng atuil Yahudi las pait lo.

Lamtua Yesus taam lako bus Yerusalem, banansila el atuil tene ka
(*Matius 21:1-11; Markus 11:1-11; Lukas 19:28-40*)

¹²Ola ka kon, atuil mam in maa muid fesat Paska se kota Yerusalem mas ming haup noan, Yesus le maa se a kon. ¹³Kon oen lakos dait kai

---

^m **12:3:** Alkitab dais Yunanin nam mina na ngala ka ‘*nardos*’, man hmunan nu oen daken nini kai klaput bui bingis. Alkitab dais Blain na dul noan, ‘narwastu’. Alkitab dais Yunanin kon tek le botor ra tenen na el ‘*litra*’ mesa, na ka gram 325, tamlom nataka le steng litir.

ⁿ **12:3:** Lukas 7:37-38   ^o **12:5:** Alkitab dais Yunanin dul noan, mina na osa ka ‘*dinari*’ 300. *Dinari* mesa lam banansila el tukang mes gaji lelo mesa.   ^p **12:8:** Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 15:11

klehen muda le hehan laok se lalan na, halin daid tada noan, oen sodo-sium Yesus in maa ka banansila el Un nam atuil tene. Hidim oen kidu kleba-kleba le aa noan,

“*Hosana!* Naka-naka Ama Lamtua Allah!

Ta Ama Lamtua tulu Un dalen banan na bel Lahing Israel la,
man maa nol kil Ama Lamtua ngala ka!”^q

¹⁴ Yesus haup keledai ana mesa, kon Un sake daad se keledai na dapa. Na banansila el in dul son ne Ama Lamtua Buk Niu ka noan,

¹⁵ “Atuil Yerusalem me, mi lii deken!

Atuil kota ‘Sion’ ne, ngat laok elu le!”

Ta mi Lahin na maa son nuan!

Un maa ne keledai ana mes dapa.”^s

¹⁶ Dedeng na, Yesus ima-ii las taan dais ni nahin na lo bii. Mo mam eta Un nuli pait son deng Un in mate ka, le Ama Lamtua Allah nikit sakeng Un lapa-lapa, halas-sam oen nangan net dasi-dais man Ama Lamtua Buk Niu ka in dul son deng Una ka. Oen kon nangan net atuil hut mam nias in tao bel Una ka.

¹⁷ Dedeng Yesus bel Lasarus le nuli pait deng un in mate ka, hidim hamam puting deng niut utu ka ka, muik atuli mam leo-leo nol Yesus. Tiata hidi deng na le, oen dehet kliu-kanan deng asa man oen in net esan son na. ¹⁸ Undeng na le, atuli hut mam maas sodo-sium Yesus dadani nol Yerusalem, lole oen ming son noan, Un man tao taad herang na. ¹⁹ Kon atuil Farisi las aa nol apa noan, “Hoeh! Ngat le! Totoang atuil in se apan-kloma ki ngias tupu-talas le muid Una! Mam in puis-puis sa kit man susa lia. Etan ela son nam, kit tao elol pait ta?”

Atuil Yunani at ila lo le tutnaal nol Lamtua Yesus

²⁰ Atuil Yunani at ila lo, maas se kota Yerusalem leo-leo nol atuil tenga las, le noan muid fesat Paska se las. Oen kon le todan-lahing Ama Lamtua Allah se las. ²¹ Oen maas le tutnaal Filipus man maa deng iung Betsaida, ne propinsi Galilea. Oen nodan noan, “Kaka! Kaim le tutnaal nol Yesus.”

²² Tiata Filipus lako tek Anderias. Kon oen duas laok aa nol Yesus. ²³⁻²⁴ Yesus tek oen noan, “Auk oras sa maa lius son. Tiata Auk mateng halas-sam Ama Lamtua Allah tade le nikit sakeng Auk ngala ngi lapa-lapa. Baktebes ela! Kit naleta nol biin in soko-hai mesa. Eta kit soko-hai biin ale beas mesa lam, un musti dudus se dale ka dalen le, halas-sam un nuli, le puting isin mam. Ta etan ela lo kam, ael beas mes sii nabale. ²⁵ Atuil in dai muid Ama Lamtua in koma ka lo, undeng un namnau naseke un in nuli, man se apan-kloma kia ka, mam in nuli na dudus-didaa. Mo atuil man tade, le sao soleng un in nuli se apan-kloma

^q 12:13: Buk in Naka-nahalit 118:26   ^r 12:15: Kota Sion na nam mo, kota Yerusalem ngaal didang nga.   ^s 12:15: Sakarias 9:9

kia ka, mam un haup in nuil toma, man in hidi nutus taan lo ka.[†] ²⁶Atuil in tade le lii-lau Au ka, musti muid Auk tutungus. Na ka, eta Auk se olang ngam, un kon musti se la. Ta eta muik atuli in lii-lau Au kam, mam Auk Amang in ne sorga ku kon, todan una.”

Lamtua Yesus tek meman deng Un in mate ka

²⁷Yesus aa tapnaeng elia, “Auk nataka kam Auk daleng ngi susa. Mo Auk aa elol pait ta? Auk musti nodan noan, ‘Papa! Sao Au, le halin nam Auk mateng dedeng ni deken tia’ ela le? Loo! Auk nodan ela lo, undeng Un nutus Auk maang le Auk mateng. ²⁸Tiata Auk in nodan ni elia: ‘Papa. Nang le Auk muid Paap in koma ka tuun tia, le halin nam totoang atuli li nikit Paap ngala ka lapa-lapa.’ ”

Kon fala mes deng apan nu tek noan, “Auk nikit sakeng Auk ngala ngi lapa-lapa son. Mo Auk le nikit sakeng lapa-lapa dui pait.”

²⁹Hidi kon atuil hut mammo in dil se la ngas, ming faal na, kon oen tek apa noan, “Hoe! Muik lelat ulan mo!”

Atuil tenga las pait tam aa noan, “Loo! Ama Lamtua ima-ii las mes deng sorga aa nol Un na.”

³⁰Mo Yesus tekas noan, “Faal apin na ka taung mia, mo taung Auk lo. ³¹Halas ni atuil in se apan-kloma ki ngias musti situ-tal se Ama Lamtua Allah, le Un nutus oen dasi las. Un kon le nulut soleng uikjale kas laih tuan, man in kil prenta ne apan-kloma kia ka. ³²Mam eta atuli las tao holtiu Auk se kai sangsuli lu son nam, Auk pel totoang atuli li le oen parsai se Au.” ³³(Un aa ela, le tulu bel lalan Un in mate ka elola ka.)

³⁴Hidi kon atuil in se la ngas ketan noan, “Kaim ming net se Ama Lamtua Atorang nga noan, mam Kristus nuli napiut. Tiata tasao le Tuang aa noan, ‘Mam oen tao Atuling Baktetebebes si holtiu se kai sangsuli lu lia?’ Hidim Atuling Baktetebebes sa na mo, asii la?”^u

³⁵Kon Yesus situs noan, “Nesang lo ka kam, Auk langa ki kaloe se mi pait lo ka. Tiata se oras Auk in muik nabale kia lam, mi musti nuil lo-lolo, le halin daat ta tung kele langa man in ne mi dalen na ngas deken. Ta atuil in laok se mitang dalen na ka, taan le un laok bus el ola ka lo.

³⁶Tiata eta Auk langa ki muik nabale lam, mi musti parsai se Au, le mi daid atuil in nuil se langa ka, halin laok elola lam, mi tanan.”

Yesus aa hidi ela kon, Un hoen apa ka deng atuil hut mammo kas, le halin Un sii.

Atuil Yahudi las parsai Lamtua Yesus lo

³⁷Yesus tao taad herang mammo son, se atuli hut mammo kas silan, mo oen dai parsai Un lo nabale. ³⁸Na banansila el Ama Lamtua mee-baah Yesaya la in tek son noan,

---

[†] 12:25: Matius 10:39, 16:25; Markus 8:35; Lukas 9:24, 17:33   ^u 12:34: Buk in Naka-nahalit 110:4; Yesaya 9:6; Yeskial 37:25; Danial 7:14

“Tuang nge! Muik atuli parsai kaim in aa ngias lo!
Ta Tuang tulu Tuang in kuasa ka son kon no,
atuli las ngat no-nole lo kon!”^v

³⁹Undeng na, le halas ni atuil Yahudi tenga las parsai nal se Ama Lamtua lo, banansila el Yesaya in dula mes didang pait, man noan,

⁴⁰“Ama Lamtua Allah tao oen matan nas le tedos,
halin oen haup in neta pait deken.

Un nang le oen dalen nas didi,
halin oen nangan taan batur lo.

Nang le oen ela,
halin oen bali maa nuting Auk deken,
nol Auk tao banan oen pait deken.”^w

⁴¹Yesaya aa ela, undeng un net Yesus in uhu ka son, tiata un kon dehet meman deng Yesus.

⁴²Nol muik atuli mammo parsai se Yesus. Atuil biasa li sii tuun lo, ta muik tene-tene deng atuil Yahudi las tenga ka kon parsai se Yesus. Mo oen hao Yesus se atuil hut mammo kas silan lo, lole oen lii, ta tamlom atuil Farisi las nulut puting oen deng um in kohe-kanas sas sa. ⁴³Undeng atuil Farisi las nol atuil Yahudi las tene-tenen deeh in koma ka le, haup in naka deng atuli lia, mo deng Ama Lamtua Allah lo.

Lamtua Yesus in Teka-teka ngas tulu-balang atuli li in elola ka

⁴⁴Kon Yesus aa nol fala mumuun noan, “Atuil in parsai Au ka, parsai Auk siing lo, molam parsai nol Una man in nutus Au ka kon. ⁴⁵Eta asii man net Auk son nam, un kon net Ama man in nutus Au ka son na. ⁴⁶Auk maang le daid banansila el langa se apan-kloma kia. Le halin atuil in parsai se Au ngas totoang nulis se mitang-mames dalen lo. ⁴⁷Eta muik atuli hii-ming Auk in Teka-teka nias, mo lako-daek mudis lo kam, Auk nutus un hukung nga lo. Ta Auk maang se apan-kloma kia le nutus atuli las hukung ngas lo, molam Auk in koma ka le, bel boa-blingin atuli li deng oen in kula-sala ngas. ⁴⁸Mo muik hukung taung totoang atuil in hutun soleng Au, nol dai sium Auk in Teka-teka nias lo ngas. Ta eta mam leol kiamat ta maa lisu lam, in Teka-teka man Auk in aa net son nas, man nutus bel atuil in tuladang ela ngas hukung nga. ⁴⁹Undeng Auk aa net le kil Auk ngala ngi esa lo. Molam Auk in aa ngas kil Auk Amang in ne sorga ku ngala ka. Ta Un man nutus Au. Nol Un man prenta Au, le Auk musti aa elola. ⁵⁰Auk kon tana noan, Un in prenta ka kil in nuil toma, man hidi nutus taan lo ka. Undeng na, le Auk in aa ka muid parsis asa man Auk Amang ngu in tadu Auk le aa ngas.”

Lamtua Yesus boe Un ima-ii las iin nas

13 ¹Leol tene Paska la mana le mulai kon, Yesus tanan son noan, Un oras sa maa lius son, le Un musti puti nang soleng apan-kloma

^v 12:38: Yesaya 53:1   ^w 12:40: Yesaya 6:10

kia, le pait lako Un Ama in ne sorga kua. Mo Un namnau Un atulin in ne apan-kloma ki ngias isi, didiin Un sao Un aap-ina ka tetema bel one.

²Dedeng na uikjale kas tuang nga hode-lokot Yudas, Simun Iskariot ana ka, le un hee soleng Yesus. Yudas nutus son le tao ela, se dedeng Yesus daad le kaa fesat Paska leo-leo nolas sa.

³Yesus tanan son noan, Ama Lamtua Allah man nutus Un maa se apan-kloma kia, mo naha-bubuit tam, Un musti pait lako Ama Lamtua lua. Nol Un kon tana noan, Un Ama in ne sorga ku sao totoang belen ne Un ima ka son. ⁴Kon Yesus hangu deng mija la, le kolong Un kaod likun na. Hidim Un kat handuk mes le butun se Un keden na. ⁵Un doan ui laok se bokor ana mesa, le boe Un ima-ii las iin nas. Boe hidi mesa lam, Un nini handuk in but se Un keden na ka, le madin tutuu. ⁶Un boe oen iin nas mesa-mesa. Lako huud se Simun Petrus, kon Simun Petrus keket noan, “Paap kon le boe bel auk iing ngia le?”

⁷Yesus siut noan, “Halas nia lam, ku nangan taan asa man Auk in tao ni lo bii. Mo nenesang halas-sam ku nangan tanan.”

⁸Mo Petrus dai tao lo, hidim un tek noan, “Ela deken Papa! Ta auk nang Paap le boe bel auk iing ngi lo.”

Kon Yesus situn noan, “Etan Auk boe bel ku iim mi le niu lo kam, ku butu-kil nol Auk lo.”

⁹Kon Simun Petrus siut noan, “Etan ela lam, Paap boe bel auk iing ngi sii deken. Mo boe bel auk imang ngias, nol auk bong ngi kon!”

¹⁰Hidi kon Yesus tek un noan, “Atuil in diu hidi son na, suma boe un iin na tukun. Lole un apa ka niu son nam. Mi dalen nas meman niu son, mo niu totoang lo bii.” ¹¹(Yesus aa ela, lole Un tanan son noan, asii man le hee Una lia. Undeng na, le Un tek noan, “Niu totoang lo bii.”)

¹²Nikit Yesus boe hidi oen iin nas kon, Un pake Un kado la le pait lako daad se mija la. Hidim Un ketan oen noan, “Elola? Auk boe bel mi iin nas sa, mi taan Auk in tao na tam lo ka? ¹³Mi kom in noken Auk noan, ‘Paap Guru’, nol ‘Lamtua’. Na toma, lole meman Auk ela. ¹⁴Mo eta mi Gurun na, nol mi Lamtuan na boe bel mi iin nas banansila el ata in loka-loka mesa lam, muid mia lam elola la? Mi kon musti lii-lau apa mes nol mesa; tuladang el: mi musti boe apa iin mes nol mesa. ¹⁵Auk tao bel mi in not mes son. Tiata Auk tao elola lam, mi musti tao muid ela kon.^x ¹⁶Baktebes! Auk tek mia le. Atuling in loka-loka mes uhu dui deng un tuang nga lo. Nol atuil in nutus sa, uhu dui deng atuling in nutus una ka lo.^y ¹⁷Mi taan dais nias son, tiata mi ulat, eta mi lako-daek muid ela.

¹⁸Auk aa deng mi totoang lo. Auk taan baktetebes atuil man Auk in huil son nas. Taon elol kon no, na musti dadi, banansila el asa man in dulan meman son ne Ama Lamtua Buk Niu ka noan, ‘Atuling in daad le

^x 13:12-15: Lukas 22:27   ^y 13:16: Matius 10:24; Lukas 6:40; Yuhanis 15:20

kaa leo-leo nol au ka, bali kudi le lako nang soleng auk son.^z ¹⁹Auk tek mi meman, le halin mam eta atuling na laok nang soleng Auk son nam, mi parsai noan, Auk niam mo Kristus. ²⁰Baktetebes! Auk tek pait noan, asii man sai un dalen na, le sium atuling man Auk in nutus sa babanan nam, un sium Auk kon son na. Nol asii man sium Auk nol babanan nam, un sium Ama man in nutus Au ka kon son na.”^a

Lamtua Yesus tek meman noan, mam muik in hee soleng Una
(*Matius 26:20-25; Markus 14:17-21; Lukas 22:21-23*)

²¹Yesus aa hidi ela kon, Un nataka kam dalen na banan isi lo. Kon Un tek noan, “Man Auk in aa ni baktetebes. Mam at mes deng mia li, hee soleng Au.”

²²Ming ela kon Un ima-ii las ngat apa, hidim oen langan tuun. Oen tanan lo, le Un in aa na hai bus asii la. ²³Se na, muik at mes deng one la, man Yesus namnaun, (na ka au, Yuhanis, man dul buk nia ki.)^b Auk daad se Yesus halin na. ²⁴Kon Simun Petrus tade leo ka nol au, halin auk keket soba-naun Yesus, le Un in aa na hai bus asii la.

²⁵Kon nam auk keko auk apang ngi lako dadani nol Yesus bubuit pait, le keket noan, “Atuling man Paap in aa apin na, asii la?”

²⁶Yesus siut noan, “Elia: Auk le kat ruti mesa, le dopon laok se mako ka, hidim Auk belen laok se atuling man Auk in aa busu ka.” Un dopon hidi ruti la lam, Un tunang bel Yudas, Simun Iskariot ana ka. ²⁷Sium nal ruti na kon, uikjale kas laih tuan na, tama se Yudas dalen na. Kon Yesus tek un noan, “Lalaba tia! Ku le tao asa lam, taon tia. Natang bakun na.” ²⁸Mo Un ima-ii tenga las, taan lo noan, tasao le Yesus aa ela lia. ²⁹Undeng Yudas daid atuil in kil duit deng one, tiata deeh muik in nangan noan, Yesus tadu Yudas le, “Laok sos asa man in parlu taung in kaa Paska.” Mo tenga las pait tam, nangan noan, “Un lako bel atuil kasiang ngas duit.”

³⁰Yudas sium hidi ruti na kon, un lalaba tuun puit lako. Oras un puit lako ka, duman son.

In leka balu

³¹Nikit Yudas puit lako kon, Yesus tek noan, “Auk niam mo Atuling Baktetebes sa. Halas ni un oras sa maa lius son, le Ama Lamtua Allah nikit sakeng Auk lapa-lapa. Le halin nam, atuli li ngat net Ama Lamtua Allah in muun-tes sa. ³²Undeng Auk butu-kil nol Ama Lamtua, nol tulu Un in muun-tes sa, tiata Un nikit sakeng Auk lapa-lapa. Mo Un nata-natang pait lo.

^z 13:18: Buk in Naka-nahalit 41:10   ^a 13:20: Matius 10:40; Markus 9:37; Lukas 9:48, 10:16

^b 13:23: Muid in nuil-nola se grija las nol atuil in tana ngas sam, ‘ima-ii man Yesus in namnau ka’, mo Yuhanis.

³³Ana-ana me! Auk namnau mi isi, mo nate bubuit tam, Auk leo-leo nol mi lo kam. Mam mi nuting Au, mo mi haup Auk lo. Auk in tek mia ni, banansila el asa man Auk in tek tene-tene deng atuil Yahudi las son noan, 'Auk lakong se mana mesa, man mi muid bolen lo.'^c ³⁴Auk bel mi prenta balu mes elia: *mi musti namnau apa mes nol mesa, banansila el Auk in neka-namnau mia kia*. Tiata mi musti namnau apa ela.^d ³⁵Etan mi namnau apa ela lam, atuli li totoang taan noan, mi niam mo, Auk ima-ii."

Lamtua Yesus tek meman noan, mam Petrus kaen Una
(*Matius 26:31-35; Markus 14:27-31; Lukas 22:31-34*)

³⁶Hidi kon, Simun Petrus keket Un noan, "Paap le mam lako el ola la?" Kon Yesus tekan noan, "Auk lakong se mana mesa, man ku boel in laok muid nol nia lo bii. Mo mam ku kon lako se la."

³⁷Petrus keket noan, "Papa! Tasao le auk boel in laok muid nol nia lo bii kia? Auk tade le mateng taung Paap son!"

³⁸Yesus situn noan, "Baktebes se? Ku le sao ku in nuli ka le mate taung Au le? In toma ka elia: manu ka tukluin lo bii kam, ku kaen Auk oe tiul son."

Muik lalan didang pait lo son, le kit babanan
nol Ama; suma muid Lamtua Yesus sii

14 ¹Yesus aa tapnaeng noan, "Mi boel nangan isi deken. Parsai se Ama Lamtua Allah. Nol parsai se Auk kon. ²Se Auk Amang ngu uma lua lam, muik kamar mamō. Eta mana lu nol lo kam, taon elola ko Auk tek mi meman son. Auk le lakong mana bel mi maan se luang. ³Eta Auk lakong le mana hidi bel mi maan son nam, mam Auk pait maang, le mi leo-leo muid Au. Nini ela, Auk se olang ngam, mi se lam kon. ⁴Lole mi taan lalan in laok bus el maan Auk in le lako ku son nam."

⁵Mo Tomas keket Un noan, "Papa! Kaim taan Paap in le lako el ola ka lo. Tiata taon elola le, kaim taan nal lalan in laok bus el ua ka la?"

⁶Kon Yesus tek noan, "Muik lalan didang, man kil nol atuli li lako bus el Ama in ne sorga ku lo. Suma muid Auk siing. Ta Auk niam, banansila el lalan na. Auk niam, man kil asa man in toma ka. Nol Auk niam, man bel atuli li in nuil toma. ⁷Tiata nangan babanan, eta noan mi taan Auk baktetebes sam, mi taan Auk Amang ngu kon. Tiata ninin deng halas nia, mi taan Un son, nol net Un kon son."

⁸Filipus nodan noan, "Papa! Tulung tulu bel kaim Paap Ama ka le! Ta na sii kon, nol son."

⁹Kon Yesus tekan noan, "Filipus se, Auk leo-leo nol mi nesang nga eli son, mo mi taan Auk baktetebes lo bii ke? Ta atuil in net Auk son na,

---

^c 13:33: Yuhanis 7:34, 8:22-23   ^d 13:34: Yuhanis 15:12, 17; Yuhanis mesa la 3:23; Yuhanis dua la 5

banansila el un kon net Auk Amang ngu son na. Lam tasao le apin ku nodan noan, tulu Ama bel mi pait tia? ¹⁰Elola, dedeng Auk tek noan, Auk butu-kil nol Ama, nol Ama kon butu-kil nol Au, lam ku parsai Au tam lo ka? In Teka-teka man Auk in aa bel mia ngas, putis deng Auk siing lo, molam putis deng Auk Amang ngu kon. Nol Un pake Auk le lako-daek napiut Un osa la. ¹¹Parsai se Au, ta Auk butu-kil babanan nol Auk Amang ngua, nol Un kon butu-kil babanan nol Au. Mo eta mi parsai nal ela lo kam, mi musti parsai se Auk tia, undeng mi net dais man Auk in tao son nas. ¹²Auk in aa ni toma! Ta atuil in parsai se Au ngas, mam daek nal asa man Auk in dake ngas kon. Mo undeng Auk lakong se Auk Amang ngu son, tiata asa man atuil nas in dake ngas, mam uhu dui deng Auk in daek son nas. ¹³Mi in butu-kil nol Au ngias, muik hak le kil Auk ngala ngia. Tiata mi kohe-kanas le nodan asa tuun nini Auk ngala ngia lam,^e mam Auk tao bel mias. Nini ela, Auk nikit sakeng Auk Amang ngu ngala ka lapa-lapa, le halin totoang atuli li tana. ¹⁴Auk aa oe mes pait: mi kohe-kanas le nodan asa tuun nini Auk ngalang ngia lam, mam Auk tao bel mias.”

Lamtua Yesus hid le niung Ama Lamtua Allah Koo Niu ka maa

¹⁵Yesus aa tapnaeng noan, “Etan mi namnau Au lam, lako-daek muid Auk in lek mia ngas. ¹⁶⁻¹⁷Auk nodan se Auk Amang ngua, le mam eta Auk leo-leo nol mi pait lo son nam, Un bel mi In Hulung mesa, le halin Un tulu bel mi lalan. In Hulung na, mo Ama Lamtua Koo la. Un man tui mi deng asa man in toma ka. Atuli deeh se apan-kloma ki dai sium Un lo, undeng oen ngat net Un lo, nol taan Un lo. Mo mi taan Una, undeng Un butu-kil nol mia. Mam Un nuli se mi dalen nas. Nol mam Un leo-leo nol mi tutungus.

¹⁸Nini ela lam, Auk nang soleng mi siim tuun lo, banansila el tana-ana man in muik ina-ama lo, ka lo. Mo nangan, ta Auk pait maang se mia lia. ¹⁹Naha-bubuit tam, atuli teng se apan-kloma ki net Auk pait lo ka. Mo mam mi net Au. Undeng Auk nuling pait, tiata mi kon haup in nuil toma ka. ²⁰Nol mam eta Auk nuling pait son nam, mi taan baktetebebes noan, Auk niam butu-kil nol Auk Amang ngua; mi butu-kil nol Au; hidim Auk butu-kil nol mi kon.

²¹Atuil in simu, nol lako-daek muid Auk in prenta ngas sa, man namnau Au. Nol Auk Amang ngu kon neka-namnau atuil in namnau Auk ela ka. Auk kon neka-namnau una, nol tulu belen Auk apang ngia.”

---

^e 14:13: Kohe-kanas le “kil Auk ngalang ngia” muik nahin noan, kit kohe-kanas muid Lamtua Yesus in koma ka. Kit muik hak le “kil Yesus ngala ka”, eta kit daid Un atulin, eta kit nuil butu-kil napiut nol Una, eta kit hii-ming se Una, nol eta kit parsai noan, Un mate le kose soleng kit in kula-sala ngas. Tiata, “kil Yesus ngala ka” tatai nol in suma “aa Un ngala ka” tuun na lo.

²²Se na, muik atuli mes ngala Yudas. Un nam Yudas Iskariot lo. Nikit un ming Yesus aa ela kon, un keket noan, “Tuang le tulu apa ka bel kami. Mo tasao le Tuang tulu apa ka bel atuil didang se apan-kloma ki lo kia?”

²³Yesus siut noan, “Elia: atuil in namnau Au ka, mam un lako-daek muid Auk in Teka-teka ngas. Auk Amang ngu kon neka-namnau una. Hidim Auk nol Auk Amang ngu, nuling dalen mes nol una. ²⁴Mo atuil in namnau Auk lo ka, un kon lako-daek muid Auk in Teka-teka ngas lo. Totoang dais man mi in ming deng Au nia, puti deng Auk lo, molam puti deng Auk Amang man in nutus Au ka.

²⁵Halas ni Auk leo-leo nol mi nabale. Tiata Auk tek mi dais nias meman. ²⁶Mo nesang lo ka kam, Auk Amang ngu le niung In Hujung mesa, na Un Koo Niu ka. Koo Niu na, seda Auk se apan-kloma kia. Un osa la na mo: tui totoang dasi lias bel mia, nol tek nuting mi pait deng totoang dais man Auk in tui-tek net mi son nas.

²⁷Mam etan Auk lakong son nam, Auk tao mi dalen nas le halin mi nuil titu-tema nol dame. Suma Auk siing man bel nal mi dalen nas, titu-tema tuladang ela. Ta totoang in muik ne apan-kloma ki ngias, tao nal mi dalen nas le titu-tema ela lo. Tiata nang le halin nam mi nangan isi deken, nol lii deken. ²⁸Mi nangan net Auk tek mi noan, ‘Auk nang mia, mo mam Auk pait maang’. Dalen sus deken. Ta eta mi namnau Au lam, mi dalen nas kolo, undeng Auk lakong se Auk Amang ngua. Auk Amang ngu nam uhu dui deng Au. ²⁹Nangan ne, ta Auk tek mi meman son. Nini ela, etan dais nias mam dadi lam, mi parsai nal se Au. ³⁰Naha-bubuit pait tam, Auk aa nol mi pait lo ka. Ta uikjale kas laih tuan na maa kil prenta se apan-kloma kia. Mo un in kuasa ka tao tehen nal Auk lo. ³¹Un maa kon no, Auk laok napiut le lako-daek muid Auk Amang ngu in prenta ka. Na tulu bel atuil in se apan-kloma ki ngias noan, Auk namnau Auk Amang ngu isi.

Undeng na, maa le kit laok tia!”

Lamtua Yesus banansila el anggor ina ka

15 ¹Yesus tek noan, “Hii ke! Mi butu-kil nol Au. Ta Auk banansila el anggor ina mesa. Mo Auk niam, anggor ina man in toma!^f Nol Auk Amang ngu banansila el klapa la lamtua ka. ²Tiata atuil in tek noan, un suma butu-kil nol Au, mo un lako-daek muid Auk lo ka, Auk Amang ngu soleng una, banansila el klapa lamtua ka in dait soleng bango man

^f 15:1: Ne Buk *In Hida Blaen* na, atuil in dula ngas kom in sukang bangsa Israel las nol kai anggor ina mesa, tamlom klaap anggor mesa. (Ngat kon se *Buk in Naka-nahalit* 80:8-16; *Yesaya* 5:1-7; *Yermia* 2:21; *Yeskial* 15:1-8, 19:10-14; *Hosea* 10:1 nol in dula tenga las kon.) Mo bangsa Israel las sisa^f deng Ama Lamtua lalan in nuil toma ka. Undeng na le se nia ki, Yesus noken apa ka noan, Un nam mo ‘kai anggor man in toma’, undeng Un sose deng Ama Lamtua in koma ka lo.

in muik isin lo ngas sa. Mo atuil ol man butu-kil nol Auk baktetebes sam, Ama tao soleng hmomos sas deng un dalen na, le halin nam niu, banansila el klaap lamtua ka in ted bango mes dadaen, le halin nam un isin na mammo tapnaeng nga.

³Auk in Teka-teka ngas, tao niu nal mi dalen nas son, banansila el klaap lamtua ka in tao niu bango ngas sa. ⁴Mi musti butu-kil napiut nol Au, banansila el Auk in butu-kil nol mia ka. Undeng bango in kuis deng un ina ka ka, muik isin pait lo. Mi kon ela. Eta mi butu-kil napiut nol Auk lo kam, mi tao nal asa man in banan nas lo.

⁵Auk nia mo, banansila el anggor ina mesa. Mo mi nam banansila el anggor ina ka bango ngas. Tiata, atuil in butu-kil napiut nol Au, nol Auk kon butu-kil nol una ka, banansila el bango man puting isin mammo ka. Eta mi butu-kil nol Auk lo kam, mi daek nal asa man in banan nas lo.

⁶Atuil in butu-kil napiut nol Auk lo ka, un banansila el bango mesa, man muik ambak lo. Bango tuladang ela ka, taom atuli li dait soleng, le nang didiin tuu. Atuli tao nakbubuan bangong nas, le soleng lakos ai la dalen, halin ai kaa nulis. ⁷Mo eta mi butu-kil napiut nol Au, nol Auk in Teka-teka ngas kon muik napiut se mi dalen nas sam, mi nodan asa tuun deng Ama Lamtua Allah lam, mam Un tao bel mias.

⁸Etan mi daek dais banan sii kam, na banansila el bango mesa man puting isin mammo, na ka, man nikit sakeng Ama Lamtua Allah ngala ka lapa-lapa. Nini ela lam, mi tulu bel noan, mi niam mo Auk ima-ii.

⁹Tuladang el Ama Lamtua in neka-namnau Au ka, Auk kon neka-namnau mi ela. Mi musti butu-kil napiut nol Au, le halin Auk tulu nal Auk in neka-namnau mia ka. ¹⁰Etan mi lako-daek muid Auk in prenta ngas sam, mi butu-kil napiut nol Au, lam Auk tulu nal Auk in neka-namnau mia ka. Na banansila el Auk in lako-daek muid Auk Amang ngu prenta la ka, tiata Un neka mo namnau Auk napiut.

¹¹Auk tek bel mi dais nias deng hmunan nua, le halin nam mi dalen kolo, banansila el Auk daleng ngi in kolo kia. Ta Auk in koma ka le mi dalen nas kolo tutungus. ¹²Auk in leka ka elia: mi musti namnau apa mes nol mesa, banansila el Auk in neka-namnau mia ki kon.^s ¹³Eta atuli mes tade le mate, halin un tapan nas haup in nuli kam, na un namnau un tapan nas baktetebes. Ta muik in namnau man uhu dui deng na lo son. ¹⁴Eta mi lako-daek muid Auk in prenta ngas sam, na mi daid Auk tapang. ¹⁵Auk kom in noken mi noan, Auk atulin 'in loka-loka' pait lo ka. Ta atuil in loka-loka mesa lam, taan un tuang nga in koma-koma ka isi lo. Mo Auk noken mia lam, Auk 'tapang', undeng Auk tek balang totoang asa man Auk Amang ngu in tek Auk son nas nol langa-langa. ¹⁶Mi huil Auk lo. Molam Auk man huil mia, nol nikit mi le lako-daek os nia. Tiata mi musti

^s 15:12: Yuhanis 13:34, 15:17; Yuhanis mesa la 3:23; Yuhanis dua la 5

lako-daek dais banan man in tahang nal nesang ngas mamamo. Ta na banansila el anggor ina mesa, man puting isin banan tutungus sa. Eta mi tao ela lam, mi nodan asa tuun se Auk Amang ngua lam, mam Un tao bel mias. ¹⁷Tiata Auk le prenta mi elia: mi musti namnau apa mes nol mesa.”

Atuil in ne apan-kloma ki ngias kom Lamtua Yesus atulin nas lo

¹⁸Yesus aa tapnaeng noan, “Etan atuil in se apan-kloma ki ngias, kom mi lo kam, nangan, ta oen kon kom Auk lo muna son. ¹⁹Eta mi niam banansila el atuil didang in se apan-kloma ki ngias sam, taon elola ko oen namnau mia. Mo mi banansila el oen lo. Lole Auk huil nal mi son, le bakisan nol one. Undeng na, le oen kom mi lo isi.

²⁰Nadidingun Auk in tek mia ni deken, ‘Atuil in loka-loka mesa lam, uhu dui deng un tuang nga lo.’ Tiata, eta oen tao Auk le susa-daat tam, taon elola ko, oen tao mi le susa-daat ela kon. Etan oen ming Auk in Teka-teka ngias sam, oen kon hii-ming se mia.^h ²¹Mam oen tao mi le haup susa-daat, undeng mi butu-kil nol Au. Ta oen taan Una, man in nutus Au ka lo. ²²Eta Auk maang le aa net nol oen lo, hidim tulu beles lalan in nuil toma ka lo kam, oen nangan napiut noan, oen muik in kula-sala lo. Molam Auk maang son, nol Auk tekas son. Tiata halas ni eta oen muik in tao kula-sala kam, oen muik peke le kaen pait lo.

²³Atuil in kom Auk lo ngas kon, kom Auk Amang ngu lo. ²⁴Molota Auk tao taad herang bili-ngala, man atuil didang tao net ela lo bii, se oen silamatan nas son. Eta Auk tao taad herang nas lo kam, oen kula lo, eta oen dai sium Auk lo. Mo oen net taad herang man Auk in tao ngas son. Ela kon oen kom Auk lo nabale, nol kom Auk Amang in ne sorga ku lo kon. ²⁵Molam dais nias totoang dadi, le halin tao muid asa man in dul son ne Ama Lamtua Atorang nga, man noan, ‘Oen kom Auk lo. Molota oen in kom lo na, muik peke lo.’ⁱ

²⁶Mo mam In Hulung nga le maa. Un nam Auk Amang nga Koo la, man tao mi le taan nal asa man in toma ka. Etan Auk lakong se Auk Amang ngu son nam, mam Auk niung Un Koo la maa bel mia. Le halin Un tek mi deng Au. ²⁷Mam mi kon tek atuli las deng Au, undeng mi leo-leo nol Auk deng lolo hmunan nu son.

16 ¹Auk tek dais nias son bel mia, le halin nam, mi hoen apan deng Auk deken. ²Mam atuil Yahudi las nulut soleng mi deng oen um in kohe-kanas sas. Suma na sii lo, ta mam muik oras, le atuli keo tele mia lam, oen nangan noan, oen daek banan taung Ama Lamtua Allah na. ³Oen tao mi ela, undeng oen taan Auk baktetebebes lo. Oen kon taan Auk Amang ngu lo. ⁴Auk tek puting bel mi dais nias meman lo bii, undeng

^h 15:20: Matius 10:24; Lukas 6:40; Yuhanis 13:16 ⁱ 15:25: Buk in Naka-nahalit 35:19, 69:5

Auk leo-leo nol mi nabale. Mo halas ni Auk le pait lakong Auk Amang ngua, tiata Auk tek bel mias meman, le halin mam dais nias dadi lam, mi nangan net noan, Auk tek puting bel mias meman son.”

Ama Lamtua Koo la in dake ka

⁵Yesus tui tapnaeng pait noan, “Halas ni Auk le pait lakong se Una lua, man nutus Auk maang se apan-kloma kia ka. Mo deng mia la, muik in keket Au lo noan, ‘Paap le lako ola ka?’ ⁶Undeng Auk tek dais ni bel mi meman son, tiata mi dalen nas ili. ⁷Mo asa man Auk in tek mia ki toma. Etan Auk lakong ngam, na banan dui taung mia. Lole eta Auk lakong lo kam, In Hulung mia ka maa le tulu lalan bel mi lo. Mo eta Auk lakong ngam, Auk niung Un maa bel mia.

⁸Mam eta Un maa son nam, Un tulu bel atuil in se apan-kloma ki ngias noan, oen dalen nas nol oen in tao-tao ngas kula. Un hanet one, le muid lalan in nuil toma ka. Nol Un kon tek nuting oen noan, mam Ama Lamtua le nutus oen dasi las, le oen toma, tamlom kula ka. ⁹In Hulung na, tulu bel oen in kula-sala ngas, undeng oen parsai Auk lo. ¹⁰Un kon tulu bel kit lalan in nuil toma ka. Undeng Auk pait lakong Auk Amang ngua, ta mam mi net Auk pait lo ka. Tiata In Hulung nga maa le seda Au. ¹¹Un tulu bel noan, Ama Lamtua le nutus atuli li dasi las nol in toma, undeng Ama Lamtua nutus uikjale kas laih tuan man in prenta se apan-kloma kia ka, dasi la son.

¹²Muik dasi mamoman Auk le tek mias, mo halas nia lam mi nangan tanas lo bii. ¹³Mo eta Koo in tulu bel mi dasi-dais in toma ngas maa son nam, Un pela-noen mia, le halin nam mi nangan taan totoang dais man in toma ngas. Un in teka ngas deng Un sii lo, molam Un tek asa man Un ming son deng Auk Amang ngua kas. Un le tek mi kon deng asa man lako-lako lam dadi ngas. ¹⁴Un le nikit Auk ngalang ngi lapa-lapa, undeng Un sai totoang dais in toma deng Au ngas, le tulu bel mias totoang. ¹⁵Totoang man daid Auk Amang ngu nenan nas, kon daid Auk nena. Undeng na le apin Auk aa noan, mam Ama Lamtua Koo la man sai totoang dais in tom deng Au ngas, le tulu bel mias.”

Mi dalen nas musti sus muna le, halas-sam mi dalen kolo lolen

¹⁶Yesus tekas napiut noan, “Nesang lo ka kam, mi net Auk pait lo ka. Mo nesang isi lo kon nam, mi net Auk pait.”

¹⁷Hidi kon, Un ima-ii tenga las, aa nol apa noan, “Paap nangan elol le, Un aa noan, ‘Nesang lo ka kam, mi net Auk pait lo ka, mo nesang lo kon nam, mi net Auk pait’ tia le? Nol tasao le Un aa noan, ‘Undeng Auk le lakong el Auk Amang ngu’ lia le?’” ¹⁸Kon oen keket apa pait noan, “Un in aa le, ‘Nesang lo ka’ ka, asa le? Kit nangan tanan lo.”

¹⁹Yesus taan son noan, oen le keket Un dasi mesa. Tiata Un aa elia, “Apin Auk aa noan, ‘Nesang lo ka kam mi net Auk pait lo ka. Mo nesang lo kon nam, mi net Auk pait.’ Mi ketan apa ela, ta lo?”

²⁰ Etan mi nuting le tanan ela kon, banan. Mo Auk le tek mi kon elia: mam mi lilu nol dalen ili, mo atuil tenga se apan-kloma kia, oen dalen kolo. Mi dalen nas iil ela kon no, mam mi dalen nas kolo lolen. ²¹ Na banansila el bihatang mes mana le hua. Un nataka se un dalen na lam ngele, undeng un in susa ka maa lius son. Mo etan un hua hidi tana-ana ka lam, un in susa ka ilang meman, le un dalen na kolo lolen, undeng muik atuil balu man huan maa se apan-kloma kia. ²² Mi kon ela. Halas ni mi lilu nol dalen susa. Mo nenesang le Auk maa meo mi pait tam, mi dalen nas kolo lolen. Nol etan dais na dadi son nam, muik atuli in tukan-palan nal mi dalen nas in kolo ka lo.

²³ Nol eta dais na dadi son nam, mi keket Auk sa-saa pait lo ka. Baktebes! Auk tek mi pait elia, etan mi kohe-kanas le nodan asa tuun deng Auk Amang ngu nini Auk ngalang ngia lam, mam Un tao bel mias.^j ²⁴ Mo maa lius halas nia, mi nodan sa-saa lam kil Auk ngalang ngi lo bii nabale. Tiata kohe-kanas sam kil Auk ngalang nga, le halin nam mi hapu. Nini ela lam, mi dalen nas kolo baktetebes.”

Lamtua Yesus tao tehen totoang in kuasa ne apan-kloma kia ngas son

²⁵ Yesus aa tapnaeng elia, “Maa lius halas nia, taom Auk tui mi nini kleta. Mo mam muik oras le Auk tui mi nini kleta pait lo ka. Ta Auk le aa langa-langa deng Auk Amang ngua. ²⁶ Etan oras sa maa lius son nam, mi esan man kohe-kanas le nodan se Auk Amang ngua, kil Auk ngalang ngia. Auk pal in kohe-kanas bel mia lo ka. ²⁷ Ta Auk Amang ngu neka-namnau mia, undeng mi namnau Au. Nol mi kon parsai noan, Ama Lamtua man nutus Au lia. ²⁸ Hmunan nu Auk nang Auk Amang ngua, le maang daad tahang se apan-kloma kia. Mo halas nia lam, Auk nang soleng apan-kloma kia, le lakong daad pait nol Una.”

²⁹ Ming ela kon, Yesus ima-ii las tek noan, “Inaa, halas ni Paap aa langa-langa mo tui nini kleta pait lo son! ³⁰ Kaim parsai son noan, Paap taan totoang dasi lias. Taon elola ko, atuli li keket se Paap pait lo ka, undeng Paap taan muna, asa man oen in le ketan na son, nol in siut elola ka son. Na man tulu bel kaim noan, Paap maa deng Ama Lamtua Allah lua.”

³¹ Kon Yesus situs noan, “Mi parsai Auk baktetebes son ne? ³² Elia: naha-bubuit pait tam, un oras sa maa lius son na. Mi totoang lalim holhising. Mi lalim nang soleng Au, le lakom hunim se mi mana las mesa-mesa. Ela kon no, Auk siing lo, undeng Auk Amang ngu leo-leo nol Au.

---

^j 16:23: Kohe-kanas “kil Auk ngalang nga” nahin na noan, kit kohe-kanas muid Yesus in koma ka. Kit muik hak le “kil Yesus ngala ka” eta kit daid Un atulin, eta kit nuil butu-kil napiut nol Una, eta kit hii-ming se Una, nol eta kit parsai noan, Un mate le kose soleng kit in kula-sala ngas. Tiata, “kil Yesus ngala ka” na suma nini in “aa Yesus ngala ka” tuun lo.

³³Auk tek bel mi dais nias meman, le halin mi dalen nas tetesa, undeng mi in butu-kil nol Au ka. Ta mam atuil in se apan-kloma ki ngias tao sus mia, nol diku-puang mia. Molam tao teken mi dalen nas, ta Auk tao tehen totoang in kuasa ne apan-kloma ki ngias son!”

Lamtua Yesus kohe-kanas taung Un apa ka

17 ¹⁻²Yesus aa hidi ela kon, Un ngada lako el apan nua, le kohe-kanas noan,

“Papa namnau! Auk oras si maa lius son, le Paap nikit Auk lapa-lapa. Auk niam, Paap Ana. Paap bel Auk hak son, le mana-koet totoang atuil in se apan-kloma ki ngias. Paap bel Auk hak na, le halin Auk bel totoang atuil man Paap in sao bel Auk son, le daid Auk atulin nas in nuil toma man hidi nutus taan lo ka. Tiata halas nia, Auk nodan le Paap nikit Auk lapa-lapa, le halin Auk tulu nal Paap in muun-tes sa. ³Lalan in haupt nuli man hidi nutus taan lo ka, elia: atuli musti taan Papa, na ka, Ama Lamtua Allah man in toma ka. Muik lalan didang pait lo. Oen kon musti taan Au, na Yesus Kristus, man Paap nutus son le maa se apan-kloma kia ka. ⁴Auk tulu-balang Paap in muun-tes sa se apan-kloma ki son. Auk kon lako-daek hidi os man Paap in bel Au ka son. ⁵Hmunan hesa kua, oras Kit daek apan-kloma ki lo bii ka, Auk leo-leo nol Papa. Oras na, Auk in muun-tes sa kon banansila el Paap in muun-tes sa. Undeng na le, halas ni Auk le pait maang se Papa lia. Tiata Auk nodan le Paap nikit Auk lapa-lapa, halin nam Auk muun-tes pait, banansila el hmunan nua.”

Lamtua Yesus kohe-kanas bel Un ima-ii las

⁶Yesus kohe-kanas tapnaeng noan, “Paap bel Auk atuil se apan-kloma ki le daid Auk atulin son. Auk tui oen son le halin nam oen taan Papa. Oen daid Paap nenan, mo hidim Paap saos le oen daid Auk nenan lolen. Hidim oen lako-daek muid Paap in Teka-teka ngas. ⁷Halas ni oen taan son, le totoang dais man Paap in sao bel Auk son nas, putis deng Papa. ⁸Lole Auk tui oen son deng totoang in Teka-teka man Paap in tek net Auk son nas. Oen kon sium in Teka-tekan nas. Oen kon tana noan, Auk maang deng Papa lua. Hidim oen parsai noan, Paap man nutus Auk maang se apan-kloma kia.

⁹Auk kohe-kanas bel one. Auk kohe-kanas bel totoang atuil in se apan-kloma ki ngias lo. Molam Auk kohe-kanas bel atuil man Paap in sao bel Auk son nas, lole oen nam Paap nenan. ¹⁰Ta totoang man daid Auk nenan son nas, daid Paap nenan kon. Nol totoang man daid Paap nenan son nas, daid Auk nenan kon. Hidim Auk atulin nas, man mam nikit Auk lapa-lapa. ¹¹Mam Auk daad napiut se apan-kloma ki pait lo kang, undeng nesang lo ka kam, Auk le pait tiang se Papa la. Mo Atuil nias, oen musti daad napiut se apan-kloma kia. Ee Papa, Paap niam mo, niu baktetebes.

Tiata Auk nodan Paap le doha-tinang oen nini kuasa man Paap in bel Auk son na. Auk kon nodan le oen butu-kil apa daid mesa, banansila el Auk in butu-kil le daid mes nol Papa ka. ¹²Auk in leo-leo nol oen se apan-kloma ki bablaan nia, Auk papa-paiduil one, undeng oen daid Paap nenan son. Auk doha-tinang oen babanan, le halin nam oen butu-kil napiut nol Papa. Muik in ilang lo. Suma Yudas sii man bakisan, muid asa man Ama Lamtua Buk Niu ka in dul meman son, lolo hmunan nua ka.^k

¹³Halas ni Auk le pait tiang se Papa la. Auk tek dais nias, oras Auk in biing se apan-kloma kia ka. Nini ela lam, Auk atulin nias dalen kolo tutungus, banansila el Auk daleng ngi in kolo kia. ¹⁴Auk tek Paap in Teka-teka ngas bel oen son. Atuil didang se apan-kloma ki ngias kom Auk atulin nias lo, undeng Auk atulin nias in nuli ka banansila el oen lo. Auk kon ela, lole Auk niam el atuil didang in se apan-kloma ki ngias lo. ¹⁵Etan Auk kohe-kanas sam, Auk nodan le Paap kat puting oen deng apan-kloma ki lo. Molam Auk nodan le Paap doha-tinang one, le halin oen katang deng in daat tas. ¹⁶Oen banansila el atuil tenga in ne apan-kloma ki ngias lo, Auk kon banansila el atuil didang in ne apan-kloma ki ngias lo.

¹⁷Pake asa man in toma ngas, le tao oen dalen nas daid niu. Ta Paap in Teka-teka ngas toma. ¹⁸Paap man nutus Auk maang se apan-kloma kia. Hidim Auk nutus oen ela kon, le halin oen nuil holhising se atuil apan-kloma ki hlala. ¹⁹Auk doh Auk apang ngi le niu tutungus taung Papa. Nini ela lam, Auk atulin nas kon doh oen apan nas le niu tutungus taung Papa. Lole Paap in Teka-tekan man toma ngas, tao oen le sao apan nas tetema bel Papa.”

Lamtua Yesus kohe-kanas bel totoang atuil in parsai ngas

²⁰Yesus kohe-kanas tapnaeng pait noan, “Auk suma kohe-kanas bel oen man muik mo ni ngias siis lo. Molam Auk kon kohe-kanas bel atuil man mam parsai Au, undeng atuil nias in teka ngas.

²¹Papa, Auk nodan le oen totoang haup in butu-kil le daid mesa, banansila el Kit duat in butu-kil le daid mesa ki kon. Auk kon in koma ka le oen butu-kil le daid mes nol Kita, le halin atuil didang se apan-kloma ki parsai noan, Paap esa man nutus Au. ²²Paap tulu Auk in muun-tes sa bel atuli las son. Undeng in muun-tes na, tiata Auk kon nikit oen lapa-lapa banansila el Au. Nini ela lam, oen butu-kil apa daid mesa, banansila el Kit duat in mesa ki kon. ²³Auk butu-kil nol one. Paap kon butu-kil nol Au. Ta oen musti butu-kil apa daid mes ela, didiin oen nuil koo-dalen mes nol baktetebes. Eta oen nuil koo-dalen mes ela lam, mam atuil didang se apan-kloma ki tana noan, Paap namnau one, banansila el Paap in namnau Au kia. Nini ela lam, oen kon tana noan, Paap man nutus Au.

^k 17:12: Buk in Naka-nahalit 41:9; Yuhanis 13:18

²⁴Papa, Auk in koma ka le totoang atuil man Paap in sao bel Auk son nas, leo-leo nol Au. Auk kon in koma ka le, oen net Paap in nikit Auk lapa-lapa ka. Ta Paap namnau Auk meman son, se dedeng Kit in daek apan-kloma ki lo bii ka.

²⁵Papa namnau nam mo dalen na lolo. Mo atuil in se apan-kloma ki ngias taan Paap lo. Auk man taan Papa. Nol Auk atulin nias kon tana noan, Paap man nutus Auk maang se apan-kloma kia. ²⁶Auk tek oen deng Paap niam mo asii ka son. Nol mam Auk tek oen napiut ela, undeng Auk in koma ka le oen taan Paap in namnau ka baktetebes. Ta in namnau man oen in tana na, banansila el in namnau man Paap in bel Au ka. Le halin Auk butu-kil napiut nol one.”

Oen daek Lamtua Yesus

(*Matius 26:47-56; Markus 14:43-50; Lukas 22:47-53*)

18 ¹Yesus kohe-kanas hidi ela kon, Un puti leo-leo nol Un ima-ii las. Le oen lakos se klapa mesa, se palun Kidron halin na. Kon oen tamas lakos se klaap na.

²⁻³Dedeng na lam, tulu agama Yahudi las tene-tenen nas, nol atuil deng partei agama Farisi las, sao bel Yudas tentara dehe, nol atuil in doha tenga. Lole un hee soleng Yesus son. Yudas taan klaap na kon, undeng taom Yesus nakbua nol Un ima-ii las oe-oe se na. Tiata Yudas nol oen lakos se klaap na, oen kil obor, lantera, suli nol hnuat.

⁴Molota Yesus taan totoang asa man, mam in daid nol Una ka son. Tiata Un lat lako bus one la, le keket noan, “Mi nuting asii la?”

⁵Kon oen siut noan, “Kaim nuting atuling mesa, ngala Yesus deng iung Nasaret.”

Kon nam Yesus tekas noan, “Atuling na mo Au.” Lam dedeng na Yudas dil leo-leo nol oen se na. Un man hee soleng Yesus. ⁶Nikit Yesus aa noan, “Na mo Au,” kon atuil nas hoen deng Una, le leas se dale ka.

⁷Ti Yesus keket oen pait noan, “Mi nuting asii la?”

Kon oen siut noan, “Yesus, Atuling Nasaret ta.”

⁸Kon nam Yesus aa noan, “Apin Auk tek mi son noan, Atuling na mo Au. Undeng na, etam mi nuting Au lam, daek tenga las deken. Nang le oen lakos.” ⁹(Un aa ela, le halin daid muid asa man Un in aa net son noan, “Papa. Totoang atuil man Paap in sao bel Auk son nas, muik tahan mes in ilang lo.”)

¹⁰Se dedeng na, Simun Petrus kil suli teben mesa. Tiata un lusin le dait nutus atuling mes hngila kanan. (Atuling na ngala Malkus. Un na mo, tulu agama Yahudi las tuang tene ka, atulin in loka-loka.) ¹¹Kon Yesus tadu Petrus noan, “Hoe Petrus! Bubut pait ku suli ka lako se hhubut ta. Ta Auk Amang ngu tek son noan, Auk musti haup susa-daat

tulandang elia. Tiata, nang lako! Na banansila el Un bel Auk klas mesa, man isin na mali. Nang le Auk niun nuli.”^l

**Oen nol Lamtua Yesus lako situ-tal se tulu
agama Yahudi in ngaal Hanas sa**

¹²Hidi kon, komendan na, tentara las, nol atuil Yahudi in doha ngas daek Yesus le butun. ¹³Hidim oen kil nol Un lako se Hanas su muna. Hanas nam mo at mes deng tulu agama Yahudi las. Un ana bihata la saap nol Kayafas. Taun na Kayafas daid tulu agama Yahudi man lapa dudui. ¹⁴Kayafas nia, man tui-tek atuil Yahudi las tene-tenen nas noan, “In banan dui bel mia ka, etan suma muik atuli mes sii, man mate taung atuli li totoang.”^m

Petrus kaen noan, un taan Lamtua Yesus lo
(Matius 26:69-70; Markus 14:66-68; Lukas 22:55-57)

¹⁵Simun Petrus muid Yesus deng klupu la, leo-leo nol Yesus ima-ii las at mes pait, na ka au, Yuhanis. Hanas taan au, tiata auk boel in taam laok se un kintal la, leo-leo nol Yesus. ¹⁶Mo Petrus dil se likun na, dadani nol paha la hnitan na. Hidim auk puting le aa nol bihatang mes man doh se la, le halin bole lam auk nol tamang Petrus. ¹⁷Kon bihatang na keket Petrus noan, “Hoe! Ku niam at mes deng Atuling na ima-ii las, ta lo?”

Mo Petrus siut noan, “Loo!”

¹⁸Oras na metes son. Tiata atuil in doha ngas nol atuil in loka-loka ngas, dil le malas ai. Ta Petrus kon lako dil le mala ai leo-leo nol one.

Hanas presa-ketan Lamtua Yesus
(Matius 26:59-66; Markus 14:55-64; Lukas 22:66-71)

¹⁹Dedeng na, Hanas presa-ketan Yesus deng Un in tui-tikang ngas, nol Un ima-ii las.

²⁰Kon Yesus tek noan, “Auk aa se atuil hut mamo sila, le halin atuli li totoang ming. Taom Auk tui tutungus se kit atuil Yahudi li maan in nakbua ngas, na kit um in kohe-kanas sas, nol Um in Kohe-kanas Tene ka. Auk aa buni-buni net lo. ²¹Tasao le ku keket Au lia? Keket tuun se atuil man in ming Auk in aa ngas. Ta taon elola ko, oen taan Auk in aa ngas.”

²²Nikit Un aa ela kon nam, atuil in doha mes man dil baab se na, papas Yesus le tekan noan, “Ku siut tuang tene ka lam, ela deken!”

²³Kon Yesus tekan noan, “Etan Auk aa kula son nam, tulu bel Auk in kula ka mo ola la. Mo etan Auk in aa na toma lam, tasao le ku papas Au lia?”

²⁴Hidi na kon, Hanas tadu oen le kil nol Un lako se Kayafas sua, man daid tuang tene in lapa dui deng tulu agama Yahudi las. Oras oen nol Un lako ka, oen butun nabale.

---

^l 18:11: Matius 26:39; Markus 14:36; Lukas 22:42   ^m 18:14: Yuhanis 11:49-50

Petrus kaen Lamtua Yesus pait

(*Matius 26:71-75; Markus 14:69-72; Lukas 22:58-62*)

²⁵Dedeng na, Simun Petrus dil le mala ai nabale. Kon atuil didang in se la ngas keket un noan, “Ku niam, Un ima-ii las mes nia, ta lo?”

Mo Petrus kaen noan, “Lo!”

²⁶Agama Yahudi la tuang tene in lapa dui ka, atulin in loka-loka ngas mes se la kon. Un nam, atuling man Petrus in dait nutus hngila halin na ka atulin. Un keket Petrus noan, “Hoe! Apin ku se klapa lu kon, ta lo? Ta auk net ku se lua!”

²⁷Mo Petrus kaen pait, kon nam manu ka tukluni.

Lamtua Yesus situ-tal se gubernur Pilatus

(*Matius 27:1-2, 11-14; Markus 15:1-5; Lukas 23:1-5*)

²⁸Ola ka, oskaong bii kon, oen kil nol Yesus deng Kayafas sa lako se gubernur ra um in dada ka, ne tentara Roma las benteng nga.ⁿ Muid atuil Yahudi las sam, oen boel taam laok se atuil Roma las mana la lo, ta lo kam oen daid hmomos, le kaa baab se fesat Paska la lo. ²⁹Kon gubernur Pilatus puit lako le tutnaal nol atuil Yahudi las. Un keket oen noan, “Mi bel kula Atuling ni saa la?”

³⁰Kon oen siut noan, “Elia ama gubernur. Etan Un niam mo atuil daat lo kam, taon elola ko, kaim maa le paasiin ama gubernur lo. Salolen le, sao Un maa ama ima kia la.”

³¹Gubernur ra situs noan, “Elia: nang le mi man nehan Un dasi lia, muid mi atuil Yahudi la atorang nga.”

Kon atuil Yahudi las tene-tenen nas tekan noan, “Deken ama gubernur. Kaim atuil Yahudi li muik hak le nutus in hukung tele lo. Suma mi pamarenta Roma la sii, man muik hak ela.” ³²(Oen in aa ela ka, daid muid asa man Yesus in tek meman son, deng lolo hmunan nua ka. Lole Un tek Un atulin nas son noan, mam Un mate muid pamarenta Roma la lalan na, na ka, oen pauk Un se kai sangsuli lu dapa.)^o

³³Kon nam, gubernur ra tama lako pait tentara las benteng nga dalen. Hidim un haman nal Yesus sii, le keket noan, “Elola? Ku niam atuil Yahudi las Lahin ne?”

³⁴Kon Yesus keket bali un noan, “Ama gubernur esa man keket ela, tamlom muik atuil didang man tek ama deng Au la?”

³⁵Kon gubernur ra siut noan, “Hoe! Auk niam atuil Yahudi lo, ta lo? Ku bangsa la esa, man sao Ku. Salolen le, tulu agama las tene-tenen nas sa. Mo Ku tao kula asa la? Olan Ku tek napat le?”

ⁿ **18:28:** Tentara Roma las mana la na mo, oen noken se dais Latin nam, *praetorium*.

^o **18:32:** Yuhanis 3:14, 12:32-33

³⁶Kon Yesus tekan noan, “Auk niam mo lahi mes deng apan-kloma ki lo. Ta eta Auk daid laih tuladang ela lam, taon elola ko, Auk atulin in loka-tadu ngas tuku-keng le atuil Yahudi las daek nal Auk lo. Meman Auk daid Lahi. Mo muik tahan atuli mes lo kon se apan-kloma kia, man nikit Auk le daid Laih ela.”

³⁷Kon nam, gubernur ra keket pait noan, “Ta Ku niam mo Lahi le?”

Yesus siut noan, “Ama gubernur esa man tek noan Auk niam Lahi. In toma ka, hua Auk le daid Lahi. Auk kon maang se apan-kloma kia, le daid Lahi, halin Auk tui-tek deng dasi-dais in toma ngas. Totoang atuil man kil didi dasi-dais in toma ngas, hii-ming se Au.”

^{38a}Kon nam gubernur ra keket Un noan, “Dais in toma ka, asa la?”

Oen nutus le hukung tele Lamtua Yesus

(*Matius 27:15-31; Markus 15:6-20; Lukas 23:13-25*)

^{38b}Aa hidi ela lam, gubernur Pilatus puit lako pait se atuil Yahudi las. Un tekas noan, “Auk pres Un son, mo auk haup tahan Un in kula-salan mes lo kon.

³⁹Mo taun-taun nam, se fesat Paska lam, auk musti sao bel mi atuil bui mesa. Tiata taun ni, mi tade le auk sao bel mi atuil Yahudi li Lahin nia, tamlom elola?”

⁴⁰Oen totoang kidu-ahan leo-leo noan, “Sao Atuling ni deken! Sao se Barabas tuun tia!” Molota Barabas nam mo, atuling mes man daat talalun.^p

19 ¹Hidi na kon, gubernur Pilatus tadu tentara las, le laok lapat Yesus nini ui-laut man in naneng.^q ²⁻³Tentara nas kon kat klais bango le naneng taon daid hlotong. Hidim oen tudan hlotong duli na laok se Yesus bon na, le tao banansila el noan oen nikit laih balu mesa, man pake hlotong lahi. Oen kon pake bel Yesus kaod blatas mea-mamaten mesa, banansila el taom lahi las in pake ngas. Hidim oen bilu-aa kuti-kuti Un le tekan noan, “Sah lo, ku tek noan ku niam Laih atuil Yahudi kia!” Nol oen kon diuk-papas noebabain Una.

⁴Hidi kon, gubernur ra puit lako oe mes pait le tek atuil hut mammo kas noan, “Elia: auk nol puting Un maa bel mian. Mo mi musti tana, ta auk presan son, mo auk haup Un in kula-sala mes lo kon.” ⁵Dedeng Yesus puti ka, Un pake hlotong duli na, nol kaod blatas mea-mamaten na. Kon gubernur ra tek atuil hut mammo kas noan, “Ngat le! Ta Atuling nga nia.”

---

^p **18:40:** “Atuil man daat talalun” se dais Yunanin nam muik nahin dua: mesa la; atuil in nuhu-dau, nol dua la; atuil man le nini lelat-suli halin nulut soleng pamarenta Roma la. *Lukas* peke 23 bango 19 ka tek noan, Barabas nam keo net atuli, nol labang net pamarenta Roma la kon. ^q **19:1:** Tentara Roma las pake in lapat man daken deng ui-latu. Hidim oen but sa-saa seen nakan, tamlom tungdaid nakan se ui-latu la mumu ka. Eta lapat kit oe-oe pake na lam, kit bulang hoko. Taom atuil Yahudi las lapat pake na lam, pes lalis buk aat sii. Mo tentara Roma las in lapat Yesus sa, pake in pesa lo.

⁶Nikit tulu agama la tene-tenen nas, nol atuil in doha ngas ngat net Yesus kon, oen kidu-ahan leo-leo noan, “Keo tele Un tuun tia! Pauk Un se kai sangsuli lua!”

Mo gubernur ra tek oen noan, “Nang le mi esan nol Un laok tao tele se kai sangsuli lua. Ta auk haup Un in kula-sala mes lo kon, man tatai le hukung tele Una.”

⁷Atuil Yahudi las siut noan, “Kaim muik Atorang mes deng Ama Lamtua. Muid Atorang na lam, Atuling ni musti mate, undeng Un nikit apa ka le daid Ama Lamtua Allah, Ana.”

⁸Nikit gubernur ra ming oen in aa ela ka kon, un lii tapnaeng. ⁹Hidim un tama lako pait tentara las benteng nga dalen, kon nam un keket Yesus noan, “Ku niam, atuil deng ola?” Mo Yesus siut tataan un lo.

¹⁰Kon gubernur ra baet Un noan, “Hoeh! Tasao le Ku aa nol Auk lo kia? Ku tana tam lo ka? Auk niam muik kuasa le tao tele Ku, tamlom mo, sao Ku.”

¹¹Kon Yesus siut noan, “Elia ama gubernur, etan ama muik kuasa ela lam, na undeng ama hapun deng Ama Lamtua Allah in ne sorga kua. Ta suma Un sii, man bel nal ama kuasa le tao Auk elola. Mo atuil man in sao Auk bel ama kias, oen in lepa-haal kula-sala ka ngele dui deng ama.”

¹²Ninin deng na, gubernur ra nuting lalan le bole lam sao Yesus. Mo atuil Yahudi las kidu-ahan leo-leo le tek noan, “Etan tuang sao Atuling nia lam, langa son noan, tuang niam mo lahing tene Kaiser ra tapa lo. Ta atuil in nikit apa ka le daid lahi ka, labang nol Kaiser.”

¹³Tiata nikit gubernur ra ming oen in aa ela ka kon, un nol puting Yesus. Hidim un daad se del in nutus dasi ka, se mana mes man oen ngali noan, “Epe man letan nini Baut Bleha”. (Se dais Aram mam, epe na ngala, *Gabata*.)

¹⁴Leol na, Leol in Mana taung Fesat Paska. Nataka le lelo ditu, kon gubernur ra tek atuil Yahudi las noan, “Ngat tia! Un niam mo mi Lahin!”

¹⁵Mo oen kidu-ahan muun dudui pait le tek noan, “Nol puting Un deng nia! Tao tele Un tuun tia! Pauk Un se kai sangsuli lua!”

Kon gubernur ra korek tapnaeng oen noan, “Mi in koma ka le auk keo tele mi Lahin nia le?”

Kon tulu agama la tene-tenen nas siut noan, “Kaim lahin na suma me sii, mo Kaiser! Muik atuil didang pait lo!” ^{16a}Kon nam, gubernur ra sao Yesus laok bel tentara las, le oen nolan laok pauk tele se kai sangsuli lua.

Oen pauk holtu Lamtua Yesus se kai sangsuli la

(*Matius 27:32-44; Markus 15:21-32; Lukas 23:26-43*)

^{16b}Tentara las sium nal Yesus kon, ¹⁷oen tadu le haal Un kai sangsuli la, le oen putis deng kota na. Oen lakos lius se mana mesa, man oen noken noan, “Maan Bon Seen”. (Se oen dais Aram mam, maan na ngala, *Golgota*.)

¹⁸Lius se luas kon, oen pauk Yesus se kai sangsuli la. Oen kon pauk atuil daat at dua leo-leo nol Yesus, mesan na se Un halin kanan na, nol mesan na pait se halin kliu ka, mo Yesus se oen duas hlala. ¹⁹Kon gubernur ra tadu un tentaran nas, le dul se kai bleha mesa, hidim pakun se dapa, titu nol Yesus bon na. Oen dul se kai bleha na noan,

“Nia ki Yesus, atuil Nasaret. Un niam, Laih atuil Yahudi”

²⁰Oen dul kai bleha na nini dasi tilu. Nas: dais Aram, dais Yunani, nol dais Latin. Atuil Yahudi las hut mammo les kai bleha na, undeng Yesus maan in mate ka, dadani nol kota Yerusalem. ²¹Mo tulu agama Yahudi la tene-tenen nas kom in dula na lo. Kon oen laok tek gubernur ra noan, “Tuang! Dulan noan ‘Laih atuil Yahudi deken!’ In banan dui ka dulan elia, ‘Atuling ni tek noan, un niam atuil Yahudi las Lahin.’”

²²Mo gubernur ra siut noan, “Auk man lok oen le dulan ela. Tiata nang ela tuun lako!”

²³Nikit tentara las pauk Yesus holtiu son se kai sangsuli la dapa kon, oen bating Un kai-baut in pake ngas daid op aat. Le op mesa lam, bel tentara mesa. Hidim oen kat Un kaod likun man tinun tema' mo pake in soo lo ka, ²⁴le tek apa noan, “Kit pius sait Un kado li deken tia. Banan dui ka, maa le kit pel lot tuun, le halin nam tana noan, asii man hapun na.” Na ka, daid muid asa man in dul son ne Ama Lamtua Buk Niu ka noan,

*“Oen bating apa Auk kai-baut in pake ngas,
hidim oen pel lot le haup Auk kado la.”*

Tentara nas in tao ka ela kon.^r

Lamtua Yesus tadu Yuhanis le doh Un ina ka

²⁵Muik bihata at ila lo dil se na kon. Nas: Yesus ina ka, Yesus maam-ana, Klopas sapa Maria, nol Maria in deng iung Magdala ka. ²⁶Yesus ngat net Un ina ka dil se la, leo-leo nol Un ima-ii man Un in namnau ka, na au, Yuhanis. Kon Un tek Un ina ka noan, “Mama. Un niam, maam ana.”

²⁷Hidim Un tek auk noan, “Nol nia, tao un daid ku inam tia!” Tiata ninin deng oras na, Yesus ina ka daad nol au.

Lamtua Yesus in mate ka

(Matius 27:45-56; Markus 15:33-41; Lukas 23:44-49)

²⁸Hidi na kon, Yesus taan son noan, Un daek hidi Un osa la totoang son. Na daid muid in dul meman son ne Ama Lamtua Buk Niu ka deng lolo hmunan nua ka. Kon Un aa noan, “Auk meeng ngi tuu.”^s

²⁹Se na, anggor ngilu muik se kuis ana mesa. Kon nam tentara las kat kitu duda mes le dopon laok se anggor na, hidim taon laok se kai teben

^r 19:24: Buk in Naka-nahalit 22:19   ^s 19:28: Buk in Naka-nahalit 69:22, 22:16

mes^t tula, le totong laok se Un sula ka. ³⁰ Yesus bolos hidi anggor ra kon, Un tek noan, “Hidis totoang son.” Hidim Un suda Un bon na, ti Un hngasa ka nutus.

Tentara las hai Lamtua Yesus se kai sangsuli la

³¹ Leol na tom nol leol lima. Muid atorang agama la lam, atuil Yahudi las musti mana-mana meman se leol na, le ola ka sodo-sium oen leol in kohe-kanas sa. Tiata atuli li nitun na holti u napiut se kai sangsuli lua, tom nol leol in kohe-kanas sa lam, oen kom lo. Undeng leol in kohe-kanas sa nam leol tene. Kon nam atuil Yahudi las tene-tenen nas nodan gubernur ra, le lok atuli laok diuk tehen atuil in se kai sangsuli lua ngas iin nas. Nini ela lam, oen mates nol hlapat, le halin atuli las niung oen nitun nas nol lalaba. ³² Ti tentara las lakos lius se uas kon, oen diuk tehen atuling mesan na iin nas. Hidi nam oen diuk tehen atuling mesan na iin nas lolen. Oen duas nam, atuil man oen pakus le holtius leo-leo nol Yesus sas. ³³ Mo oen maas lius Yesus kon, oen tinang ngam Un mate baktetebes son. Tiata oen diuk tehen Un iin nas lo. ³⁴ Mo tentara mes kat un hnuat ta, le hai tamang laok se Yesus blapas sa. Kon nam muik dala nol ui baa puit deng Un blapas sa.

³⁵ (Atuil man net nol un mata esa ka, auk niang. Auk net totoang, nol asa man auk in dul mo nia ki toma. Ta auk taan noan asa man auk in nahdehe ki baktetebes ela, le halin mi parsai auk in nahdehe kia.) ³⁶ Nias totoang dadi, undeng dulan son ne Ama Lamtua Buk Niu ka noan, “Un seen nas, muik in tehen mes lo kon.”^u ³⁷ Se in Dula Niu ka, muik dulan ne maan didang kon noan, “Mam oen net atuling man oen in hain nini hnuat ta.”^v

Oen puan Lamtua Yesus

(Matius 27:57-61; Markus 15:42-47; Lukas 23:50-56)

³⁸ Atuling mes ngala Yusuf deng iung Arimatea. Un kon daid Yesus ima-ii. Mo un muid Yesus nol in huni-huni, lole un lii atuil Yahudi las tene-tenen nas. Un lako nodan gubernur Pilatus, le eta gubernur ra tade kam, un laok niung Yesus nitun na. Kon gubernur ra tade. Tiata Yusuf laok niung Yesus nitun na, le hidim kil nolan lako. ³⁹ Nikodemus kon lako leo-leo nol Yusuf. Un nam man hmunan nu laok tutnaal Yesus duman-

---

^t **19:29:** Dais Yunanin na dul noan, oen noot ‘spons’ laok se kai *hussopos* sa mumu ka. *Hussopos* sa nam mo, kai bui bingis mesa, man taom atuil Yahudi las pake se hadat deeh dalen. Un blatas sa nataka le sinti 20-40. Alkitab dais Helong ngi pake ‘spons’ lo, pake ‘kitu dudu’. Les deng *hussopos* se *Dehet in Puit deng Dale Mesir* ra 12:22; *Atorang deng Tulu Agama* las 14:4, 6, 49-52; *Buk in Kahi* 19:2-6; (sukat nol *Ibrani* 9:19); *Dain in Naka-nahalit* 51:7. ^u **19:36:** Dehet in Puit deng Dale Mesir 12:46; *Buk in Kahi* 9:12; *Buk in Naka-nahalit* 34:21 ^v **19:37:** Sakarias 12:10; *Apan-kloma Hnika Balu* 1:7

duman. Un sos rampe mamo, nataka le kilu buk tilu beas tilu, le hising laok se Yesus nitun na.^w ⁴⁰Hidim oen kabut Yesus nitun na nini kitu duda. Nius oe mesa lam, tao rampe muna. Oen tao ela, muid hadat atuil Yahudi las taom in puan atuil hmata ka.

⁴¹Katang deng Yesus maan in mate ka lo kam, muik palokan mesa. Se maan na, atuli halas-sam paat hidi niut utu mesa. Oen tamang net niut se na lo bii. ⁴²Oras na atuil Yahudi las leol in mana natang le sium oen leol in kohe-kanas sa, mana le hidi. Undeng na, le oen nene Yesus nitun na, se niut utu na dalen, lole maan na katang lo.

Lamtua Yesus nuli pait!

(*Matius 28:1-8; Markus 16:1-8; Lukas 24:1-12*)

20 ¹Leol Minggu, na minggu balu ka leol mesa ka, Maria deng iung Magdala lako ohkaong mitang bii se Yesus utu kua. Lako lius se ua kon, un ngat tam baut tene in tung kele bolo ka hnitan na ka, holpaling deng mana ka son. ²Tiata un lail pait maa se Simun Petrus nol au lia, auk niam, Yesus ima-ii man Un namnau, hidim un tek noan, “Oen naok kit Lamtuan na deng Un utu ku son! Oen laok nene Un ne ola kam, kaim^x tanan lo!”

³Kon auk nol Petrus lail lakong bus el niut utu kua. ⁴Kaim lail leo-leo, mo auk lail hlapat dui. Tiata auk lakong lius se niut utu ku muna. ⁵Mo auk taam laok bus el dalen nu lo. Auk suma babanin laok bus el bolo dalen tuun. Se na, auk ngat net kitu duda man oen pake le kabut nini Yesus nitun na ka.

⁶Mo nikit Petrus maa lius kon, un taam lako napiut se bolo ka dalen. Un net kitu duda in se na ka. ⁷Un kon net pilu, man oen pake le bua nini Yesus bon na ka. Mo pilu na limit son, le pesang bakisan nol kitu duda ka. ⁸Hidim au, man apin lakong lius se niut utu ku muna, taam lakong muid se bolo ka dalen. Nikit auk net nas totoang, kon auk parsai Yesus in teka hmunan nu noan, mam Un nuli pait deng Un in mate ka. ⁹Ta dedeng na, kaim daid Yesus ima-ii son, mo kaim nangan taan Ama Lamtua Buk Niu ka in dul noan, Kristus musti nuli pait deng Un in mate ka ka lo bii. ¹⁰Hidi na kon, kaim duam Petrus pait.

Lamtua Yesus tulu-balang apa ka bel Maria in deng iung Magdala ka

(*Matius 28:9-10; Markus 16:9-11*)

¹¹Mo Maria dil nabael se niut utu ka likun na, le lilu tutungus. Un lilu mamaus le babanin lako el niut utu ka dalen nam, ¹²un ngat net

^w **19:39:** Dais Yunanin na dul noan ‘*litras 100*’, na kilu 32,7. Taom atuil Yunani las kutang *smurna* nol *aloe* le taon daid rampe. *Smurna* la nam kai bui bingis mes uin, mo *aloe* la nam kai bui bingis didang mes uin, man hnika ka el upu meen na. Les dehet ni kon se Yuhanis 3:1-21. ^x **20:2:** Dais Yunanin dul ‘kaim’ mo bango nia, tiata kit tana noan, muik bihata deeh lakos leo-leo nol Maria in deng iung Magdala ka. Ngat kon se Matius 28:1, Markus 16:1, nol Lukas 24:1.

Ama Lamtua ima-ii at dua deng sorga. Oen pake kitu-kaod muti. Oen daad se maan bingin duan atuli las in nene Yesus nitun na ka. Mesan na daad se suu bon na. Mo mesan na pait daad se suu iin na. ¹³Oen keket un noan, “Tasao le ku lilu kia?”

Kon un situs noan, “Auk lilu, undeng oen kat lail-niin auk Lamtuan na nitun na son. Mo oen laok nene Un ne ola kam, auk tanan lo.” ¹⁴Un tek hidi ela kon, un bali le ngat lako bus el likun nua. Un ngat tam muik atuling mes dil se na, Atuling na ka Yesus, mo un tanan lo.

¹⁵Kon Yesus keket un noan, “Tasao le ku lilu kia? Ku maa nuting asii la?”

Lam Maria bali le atuling na, atuil in doh klapa la ka. Ta un hanet noan, “Ama tulung le! Eta ama nikit lai-niin Un nitun na son nam, tek auk le. Ama laok nene Un ne ola ka? Nang le auk kil nol Un laok puan babanan se maan didang.”

¹⁶Kon nam, Yesus haman un noan, “Maria.”

Tukun nam un bali laok saol Yesus le tekan noan, “*Rabuni!*” (Dais Aram mam nahin na noan, “Auk Gurun!”)

¹⁷Yesus tek un noan, “Huid Auk deken le, ta Auk saek lakong Auk Amang in ne sorga ku lo bii. Ku lako napat le tek Auk kaka-paling ngas noan, ‘Auk saek lakong Auk Amang ngu muna le. Un nam mo, mi Aman kon. Hidim Un nam mo, Auk Lamtua Allahn. Tiata Un nam, Lamtua Allah taung mi kon.’ ”

¹⁸Kon nam, Maria in deng iung Magdala ka laok tek Yesus ima-ii las noan, “Auk tutnaal kit Lamtuan, Yesus son!” Hidim un tek beles Yesus in hida ka.

*Lamtua Yesus tulu-balang Un apa ka bel Un ima-ii las
(Matius 28:16-20; Markus 16:14-18; Lukas 24:36-49)*

¹⁹Leol na nahi tom leol Minggu, na minggu balu ka leol mesa ka. Lelo la dene kon nam, Yesus ima-ii las nakbua. Oen hkaen tele uma la hnita nas totoang, undeng oen lii atuil Yahudi las tene-tenen nas. Mo suknahkitu lam Yesus maa dil se oen hlala ka le tek noan, “Boabblingin!” ²⁰Yesus aa nol oen ela, nol tulu beles Un paap blapin man in ne Un ima ka, nol Un blapas sa ka. Nikit Un ima-ii las net oen Lamtuan na, kon oen dalen kolo isi. ²¹Yesus tek oen noan, “Nang le halin mi dalen nas titu-tema nol tetesa. Nangan, ta Auk Amang ngu nutus Auk elola lam, Auk nutus mi ela kon.” ²²Un aa hidi ela kon, Un lako dadani one, le huu Un Hngasa ka laok se oen mesa-mesa. Hidim Un tekas noan, “Auk bel Ama Lamtua Koo Niu ka se mia. Sium Una. ²³Etan mi nadidingun atuli li in kula-sala ngas sam, in kula-sala nas ilang, ta Ama Lamtua kon kose soleng in kula-salang nas son. Mo

etan mi dai nadidingun soleng atuli li in kula-sala ngas lo kam, Ama Lamtua kon kose soleng in kula-salang nas lo.”^y

Lamtua Yesus nol Tomas

²⁴At mes deng Yesus ima-ii las hngul duas, un ngala Tomas, man oen noken noan, ‘aan hduan’, oras Yesus maa tulu-balang apa ka bel one la, Tomas leo-leo nol ima-ii tenga las se na lo. ²⁵Undeng na, le dedeng un tapan nas tekan noan, “Kaim tutnaal kit Lamtuan na son.” Kon un siut noan, “Auk musti net paap blapin in se Un ima ka ka, nol auk musti dolo tamang auk hngangngi lako se paap in ne Un blapas sa ka muna le, halas-sam auk parsai. Ta eta auk tao ela lo bii kam, auk parsai noan Un nuli pait son lo.”

²⁶Hidi nal minggu mes pait kon, Yesus ima-ii las leo-leo nol Tomas, se uma mes dalen. Hnita kas hkaen teles, mo suknahtu lam Yesus tama le dil se oen hlala ka. Un tek oen noan, “Boa-blingin!” ²⁷Hidim Un aa nol Tomas noan, “Nini ku hngam ma le pres Auk imang ngia. Nol maa le kapas paap in ne Auk blapas si kia. Halin nam ku parsai tia, noan, Auk nuling pait son! Soleng ku in parsai lo ka tia.”

²⁸Tomas siut noan, “Idaah Papa! Halas-sam auk parsai baktetebes! Paap niam mo auk Tuang, nol auk Lamtua Allahn!”

²⁹Kon Yesus tekan noan, “Tomas! Ku parsai Auk nuling pait son, undeng ku net Auk nol ku matam ma esa. Mo in ulat dudui pait ta, atuil man in net Auk lo, mo parsai ngas.”

Buk ni in koma ka

³⁰Yesus kon tao taad herang mamo pait, man auk dulas ne buk ni lo. Un ima-ii las net taad herang nas nol oen matan beas esan. ³¹Mo dais man auk in dul son ne buk ni dalen nia ki, auk dulan le halin mi parsai noan,

Yesus na mo, Kristus man Ama Lamtua Allah hid meman son le belen maa ka.

Yesus nam kon, Ama Lamtua Allah Ana.

Nol eta mi parsai Una lam, mi haup in nuil toma, man hidi nutus taan lo ka, undeng mi daid Un atulin.

Lamtua Yesus tulu-balang apa ka pait bel Un ima-ii at itu

21 ¹Hidi nal lelo ila lo kon, Yesus tulu-balang Un apa ka pait se tubu Tiberias suut ta. Un dehet ta elia: ²Dedeng na Yesus ima-ii las at iut nakbua. Nas:

Simun Petrus,

^y 20:23: Matius 16:19, 18:18

Tomas, man oen noken noan, ‘aan hduan’,
 Natanel deng iung Kana, ne propinsi Galilea,
 Sabadeus anan nas duas, (Yakobus nol au, ima-ii man Lamtua
 Yesus in namnau ka),
 nol Yesus ima-ii at dua pait.

³ Simun Petrus tek noan, “Auk le laok nahu pukat.”

Kon oen siut noan, “Hao! Kaim kon lako.” Tukun nam oen lakos se tubu ka suut ta, le saek lui lakos nuting ikan. Mo duman na oen pukat nal ikan mes lo kon.^z

⁴ Ola oskaong nga kon, Yesus dil se tubu ka suut ta. Mo Un ima-ii las taan lo, molota na Yesus. ⁵ Un haman le keket oen noan, “Kaka-pali me! Haup ikan tam lo ka?”

Oen siut noan, “Ase Kaka! Kaim nal bubuit lo kon.”

⁶ Kon Un haman tekas pait noan, “Olan nahu pukat ta laok se lui la blapas kanan na. Tiam mi nala.”

Tiata oen tao mudin. Tukun nam, oen haup ikan mamu. Mo ikan nas mamu isi, didiin oen pel sakeng nal pukat ta lako lui la dapa lo.^a

⁷ Auk kon baab se na, ta auk tek Petrus noan, “Inaah! Un nam kit Lamtuan na!”

Ming auk in aa ela ka kon, Simun Petrus pake un kado la pait, hidim pitin taam lako tubu ka dalen, le nangen lako tuu kua. ⁸ Lui la katang deng tuu ka, nataka le suma meter ngatus sii. Ta un tapan nas tuku-bes lui la pait lakos tuu ka, nol pel pukat man ikan in inu na, deng lui la ulin na.

⁹ Oen lakos lius se tuu ka lam, oen ngat net ai opon bua mes kaloe nabael se la. Se ai opon na dapa, muik ikan. Nol ruti kon muik se na.

¹⁰ Yesus tek oen noan, “Kil nol ikan bubuit deng ikan man apin halas-sam mi in nala ngas maa.”

¹¹ Kon Simun Petrus sake lako pait lui la dapa, le pel nol pukat ta lako tuu ka. Pukat na inu nol ikan tene sii. Ikan nas mamon na ngatus buk limas tilu. Ikan nas mamon na ela na mo, pukat na sait ana mes lo kon.

¹² Hidi kon Yesus haman oen le tekas noan, “Maa le kaa napat le!”

Oen tanan son noan, Un nam mo oen Lamtuan na. Tiata oen barain ketan lo noan, “Ku nia mo asii la?” ¹³ Hidim Yesus kat ikan na nol ruti la, le laok bel one.

¹⁴ Na lalis tiul deng Yesus in tulu-balang apa ka bel Un ima-ii las, se dedeng Un in nuli pait deng Un in mate ka ka.

Lamtua Yesus aa nol Petrus

¹⁵ Nikit oen kaa hidi kon, Yesus ketan Simun Petrus noan, “Simun, Yuhanis ana, elola la? Ku namnau Auk dui deng ku tapam mias, in namnau Au kia le?”

^z 21:3: Lukas 5:5   ^a 21:6: Lukas 5:6

Kon un siut noan, “Baktebes Papa! Paap taan auk in namnau Papa ka son.”

Ti Yesus hid un noan, “Etan ela lam, lolo-poa Auk lae-blai las babanan le halin nam oen haup in kaa-ninu.”

¹⁶Kon Yesus keket un pait noan, “Simun, Yuhanis ana. Elola? Ku namnau Au, tam lo ka?”

Un siut noan, “Auk namnau Paap baktebes! Paap taan auk in namnau ka son.”

Kon Yesus hid un noan, “Etan ela lam, papa-paiduil Auk lae-blai las nol babanan.”

¹⁷Hidi kon Yesus keket un pait noan, “Simun, Yuhanis ana. Elola? Ku namnau Auk el ku tapam tam lo ka?”

Kon nam, Petrus dalen na ili, undeng Yesus keket un oe tiul noan, “Ku namnau Au tam lo ka?” Hidim un siut noan, “Paap man taan totoang dasi lias. Tiata Paap taan son noan, auk niam Paap tapa, tamlom lo ka.”

Kon Yesus hid un pait noan, “Etan ela lam, lolo-poa Auk lae-blai las babanan, le halin oen haup in kaa-ninu. ¹⁸Ku nangan taan Auk in koma ka son ta lo? Auk kon le tek elia: hmunan nu, oras ku muda bii kam, taom ku pake kado nol kes bota, hidim ku laok elol tuun muid ku in koma. Mo mam eta ku blalan son nam, ku doong ku imam mas, le atuli butus nini ku bota la esa. Hidim oen pel nol ku lako se mana mesa, man ku kom in laok se la lo.” ¹⁹(Yesus aa ela, le tek Petrus deng asa man, mam daid se un apa ka ka. Ta mam Petrus in mate ka, tulu-balang Ama Lamtua Allah in muun-tes sa.)^b

Hidi na kon, Yesus tek Petrus noan, “Maa, le daid Auk atulin tia!”

Ima-ii man Lamtua Yesus in namnau ka

²⁰Oras na, Petrus bali le ngat lako bus el klupu lua. Kon un ngat tam auk muid deng oen duas klupun na. Auk niam, ima-ii man Yesus in namnau ka. Auk kon man daad se Yesus halin na, oras kaim daad le kaa fesat Paska ka. Auk niam, man ketan Un noan, “Papa! Mam asii man hee soleng Papa la?”^c ²¹Nikit Petrus ngat net auk kon, un ketan Yesus noan, “Papa! Apin Paap aa deng au. Mo una lam, elola la?”

²²Yesus siut Petrus noan, “Na in ator ri ku lo. Etan noan Auk in koma ka le, un natang se lia, didiin Auk pait maang ngam, in kula ka asa la? In

^b **21:19:** Nataka le taun 96M la, muik tulu grija mesa, ngala Klement deng kota Roma, man dul noan, atuli las keo tele Petrus. Nataka le taun 212M la, muik tulu deng grija didang, ngala Tertulian, man dul noan, oen pauk holtiu Petrus se kai sangsuli la. Nol muik hadat in nuil-nola deng grija mes dul noan, dedeng oen le pauk holtiu Petrus se kai sangsuli la ka, nataka le taun 64-65M la, Petrus nodan le oen tai un bon na deng dale. Na undeng un nataka kam, un mate holtai le bon na deng dapa banansila el Yesus sam, tatai lo.

^c **21:20:** Yuhanis 13:25

muun dui ka, ku musti nangan asa man apin Auk in hid ku ka, man noan: maa, le daid Auk atulin tia.”

²³Undeng Yesus aa ela, tiata atuil in muid Una ngas, tek apa noan, “Yuhanis nam mate lo ka.” Molota Yesus in teka ka ela lo. Ta asa man Un in teka ka: “Na in ator ri ku lo. Etan noan Auk kom le un suma natang se lia, didiin Auk pait maang ngam, un in kula ka asa la?”

Yuhanis hep un in dula ka

²⁴Ima-ii man Yesus in aa na, au, Yuhanis. Auk man dehet dais nias totoang bel mias. Auk man net nol auk matang ngi esa. Hidim auk man dul nias totoang. Kit kon taan son noan, asa man auk in tek mia ngias, tom baktetebes.

²⁵Nol muik dais didang mamo, man Yesus dakes. Eta muik atuli le dul totoang deng Yesus in nikit Un osa la, didiin hidi ka lam, auk nataka le apan-kloma mes tetema kon no, dulu nal in dula nas totoang lo.

Ela tuun tia,
Yuhanis